

ประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอก
สถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The effectiveness of Prime Minister's inspection and mobile cabinet meetings held
during Prime Minister's Prayut Chan-o-cha administration (2014-2019)

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

ประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการ
ประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของ
รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 -
2562

โดย

น.ส.ปัฐญา วีระไวทยะ

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพงศ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรมา นิติเกษตรสุนทร)

ปัญญา วีระไวทยะ : ประสิทธิภาพการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562. (The effectiveness of Prime Minister's inspection and mobile cabinet meetings held during Prime Minister's Prayut Chan-ocha administration (2014-2019)) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ.วันชัย มีชาติ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายของรัฐบาล การนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมถึงประสิทธิผลผ่านการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ เนื่องจากรัฐบาลมีเป้าหมายที่จะผลักดันนโยบายต่าง ๆ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และได้กำหนดแนวนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินตามคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยการลงพื้นที่ตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่เป็นวิธีหนึ่งในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล

ผลการศึกษาพบว่า ในการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ตลอดรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (กันยายน พ.ศ. 2557 - พฤษภาคม พ.ศ. 2562) รัฐบาลให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศมากที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเน้นด้านการเกษตรและพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นหลัก นอกจากนี้ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ตามลำดับ โดยมีจังหวัดเป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบายที่สำคัญในระดับพื้นที่ เพราะมีความเข้าใจในบริบทของสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์และรับรู้ความต้องการของประชาชน ตลอดจนสิ่งที่จังหวัดต้องการขับเคลื่อนนโยบายหรือพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติเริ่มต้นจากการที่นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจังหวัดนำนโยบายหรือข้อสั่งการไปปฏิบัติ โดยเน้นการดำเนินงานแบบบูรณาการร่วมกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อนำนโยบายมาปฏิบัติจริงในพื้นที่พบว่า จังหวัดอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และการดำเนินงานร่วมกันของหลายหน่วยงาน สำหรับประสิทธิผลของการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่พบว่า บางข้อสั่งการสามารถนำไปปฏิบัติจนเป็นรูปธรรม อยู่ระหว่างการดำเนินงาน และบางข้อสั่งการมีข้อจำกัด จึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้ การสั่งการของนายกรัฐมนตรีจะต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่ เนื่องจากแต่ละจังหวัดมีบริบทและสภาพสังคมแตกต่างกัน รวมทั้งรัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ และรัฐบาลควรเพิ่มการติดตามผลการนำข้อสั่งการไปปฏิบัติ เพื่อให้การตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ที่มีประสิทธิผลและเกิดผลลัพธ์อย่างเป็นทางการนอกสถานที่มากที่สุด

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2562

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6180968424 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD:

Pattaya Werawaitaya : The effectiveness of Prime Minister's inspection and mobile cabinet meetings held during Prime Minister's Prayut Chan-o-cha administration (2014-2019). Advisor: Assoc. Prof. WANCHAI MEECHART

The present research entitled “The Effectiveness of Prime Minister’s Inspections and Mobile Cabinet Meetings held during Prime Minister Prayut Chan-o-cha Administration (2014-2019)” was conducted to study government policy, its implementation and the effectiveness of inspections and mobile cabinet meetings. Given that the government’s objective is to enhance policy’s effectiveness, policy formulation has been carried out in line with the policy statement of the council of ministers delivered to the National Legislative Assembly. Inspections and mobile cabinet meetings are ways to expedite government policy implementation.

The research finding indicates that the government’s core priority in the inspections and mobile cabinet meetings during Prime Minister Prayut administration (September 2014-May 2019) is enhancing the country’s economic potential, particularly in agriculture and industrial development, which directly impact the people’s well-being. Other priorities consecutively encompasses the following areas: Maintaining the security of the resource base and creating balance between conservation and sustainable use and; Education, learning, and fostering religions, arts and culture. Given its context understanding, its proximity and first-hand knowledge of the public and provincial needs, provincial administration plays a crucial role in area-based policy making and execution. In order to put the policy into action, the Prime Minister gives instruction to agencies concerned. Consequently, the provincial authority, based on integrated workflow coordination, is in charge of its implementation. During the execution phase, provincial authority may encounter financial and personnel restrictions as well as coordination problems. In term of effectiveness of inspections and mobile cabinet meetings, some of the instructions are being implemented with potential to achieve substantive outcomes. On the other hand, some are subject to certain restrictions and, therefore, can’t be successfully implemented in its entirety. One factor to be considered when giving instructions is the possibility for implementation in different contexts and social backgrounds of each province. The government, therefore, should enhance public participation in area-based development and accelerate follow-up and evaluation process of each instruction in order to improve its effectiveness and to achieve tangible outcomes from the Prime Minister’s inspections and mobile cabinet meetings.

CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Public Administration

Student's Signature .....

Academic Year: 2019

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุม คณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562” เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาในการให้คำแนะนำและ ติดตามความก้าวหน้าในการทำสารนิพนธ์จากรองศาสตราจารย์ วันชัย มีชาติ อาจารย์ที่ปรึกษา และขอ กราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา ประธาน กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพงศ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุธรรมมา นิติเกษตรสุนทร กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงสารนิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้เขียนตำราที่ใช้ประกอบการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลใน การสัมภาษณ์ ดร.พินิจ บุญเลิศ ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี นางสาวธนิยา นัยพินิจ หัวหน้าสำนักงาน จังหวัดปทุมธานี นางสาวกาญจนา สมรูป ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนา จังหวัดฉะเชิงเทรา นายกล้าณรงค์ คนรู้ ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนา จังหวัดหนองบัวลำภู และนายชัชฎา ขาวขำ จำจังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกคนที่ได้ให้ คำปรึกษา

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณครอบครัวและนายณัฐดนัย จานโอ ที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ กันตลอดมา ตลอดจนเพื่อน ร.ป.ม. 49 ที่ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ จนทำให้การทำสาร นิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ปัทมญา วีระไวทยะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	1
สารบัญแผนภูมิ.....	1
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย	4
1.6 นิยามศัพท์	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2	6
แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดประสิทธิผล (Effectiveness).....	6
2.2 ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ (Public Policy).....	9
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
2.4 กรอบแนวคิด	20

บทที่ 3	21
ระเบียบวิธีวิจัย	21
3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	21
3.2 การเก็บข้อมูล	22
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	23
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	23
บทที่ 4	25
นโยบายและการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี.....	25
4.1 นโยบายของรัฐบาล.....	25
4.2 การตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่	27
4.3 วิเคราะห์ประสิทธิผลการลงพื้นที่ตรวจราชการ.....	59
บทที่ 5	75
สรุปและอภิปรายผล.....	75
บรรณานุกรม.....	82
ประวัติผู้เขียน.....	87

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558.....	30
ตารางที่ 2	ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้าง สมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558	32
ตารางที่ 3	ข้อสั่งการด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	33
ตารางที่ 4	ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	36
ตารางที่ 5	ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้าง สมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559	38
ตารางที่ 6	ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559	39
ตารางที่ 7	ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	41
ตารางที่ 8	ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้าง สมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560	44
ตารางที่ 9	ข้อสั่งการด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	45
ตารางที่ 10	ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	48
ตารางที่ 11	ข้อสั่งการด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	50
ตารางที่ 12	ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และ การสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	52
ตารางที่ 13	ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	54
ตารางที่ 14	ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และ การสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	56
ตารางที่ 15	ข้อสั่งการด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	58

สารบัญแผนภูมิ

- แผนภูมิที่ 1 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการลงพื้นที่ตรวจราชการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 29
- แผนภูมิที่ 2 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการลงพื้นที่ตรวจราชการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 35
- แผนภูมิที่ 3 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการลงพื้นที่ตรวจราชการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 40
- แผนภูมิที่ 4 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการลงพื้นที่ตรวจราชการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 47
- แผนภูมิที่ 5 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการลงพื้นที่ตรวจราชการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 53

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เริ่มต้นขึ้นภายหลังจากการทำรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เนื่องจากเกิดสถานการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ และเพื่อให้สถานการณ์กลับเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรัก ความสามัคคี เช่นเดียวกับหัวที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ จึงต้องควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ต่อมาเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2557 สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติเอกฉันท์ให้พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี และเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2557 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้รับการโปรดเกล้าฯ อย่างเป็นทางการเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 29 ของประเทศไทย โดยนายกรัฐมนตรีได้ประกาศสัญญาประชาคมกับประชาชนชาวไทยว่า จะปฏิบัติงานด้วยความสุจริต โปร่งใส ยึดหลักผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นที่ตั้ง พร้อมกับเดินหน้าขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนเพราะจะช่วยให้การบริหารราชการแผ่นดินสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ทั้งปัญหาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และกฎหมาย

ภายหลังจากมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีให้เข้าทำหน้าที่บริหารประเทศตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชั่วคราวปี พ.ศ. 2557 นายกรัฐมนตรีได้นำคณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายบริหารประเทศต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 โดยมุ่งเน้นนโยบายที่สามารถทำได้จริงภายใต้กรอบเงื่อนไขเวลาที่จำกัด ขณะเดียวกันก็สามารถแก้ไขปัญหาของประเทศที่มีมายาวนานตามยุทธศาสตร์การวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนของรัฐบาลที่จะดำเนินการพร้อมกันในด้านการบริหารราชการแผ่นดิน การปฏิรูปประเทศ และการสร้างความสมานฉันท์ปรองดอง โดยรัฐบาลได้เสนอนโยบายจาก 5 แนวคิดหลัก ได้แก่ 1. ยุทธศาสตร์ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) 4. แนวทางการบริหารประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติและค่านิยม 12 ประการ และ 5. ความต้องการของประชาชน โดยอิงกับสิ่งที่ประชาชนร้องเรียนตลอดช่วงปัญหาความไม่สงบทางการเมือง นอกจากนี้ รัฐบาลได้คำนึงถึงปัญหาสำคัญของประเทศ เช่น การเร่งฟื้นตัวจาก

ความบอบช้ำทางเศรษฐกิจ ความหวาดระแวงทางสังคมจนกลายเป็นความขัดแย้งทางการเมือง การทุจริตประพฤติมิชอบ และการเคลื่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

จากแนวคิดหลักทั้ง 5 ด้าน รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินทั้งหมด 11 ด้าน ได้แก่ 1. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ 2. การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ 3. การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ 4. การศึกษาและเรียนรู้การทฤษฎีความรู้ ศิลปะและวัฒนธรรม 5. การยกระดับคุณภาพการบริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน 6. การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ 7. การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน 8. การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม 9. การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน 10. การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ และ 11. การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

รัฐบาลของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เน้นการบริหารประเทศโดยการผลักดันนโยบายให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยรัฐบาลชุดนี้เป็นรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งหรือระบอบของพรรคการเมืองทำให้การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ไม่มีข้อผูกมัดทางการเมืองและไม่มียุทธศาสตร์ของพรรคที่ใช้หาเสียงหรือหวังคะแนนประชานิยม ซึ่งรัฐบาลเน้นการดำเนินนโยบายแบบบูรณาการในทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ระดับกระทรวง จนถึงระดับประเทศ ผ่านการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และในรูปแบบของการแต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ เฉพาะทาง เพื่อให้มีการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานที่เหมาะสม นอกจากนี้ การดำเนินงานและแก้ไขปัญหาให้ประชาชนของรัฐบาลยังสามารถผ่านรูปแบบการลงพื้นที่ตรวจราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจง แนะนำ หรือทำความเข้าใจกับหน่วยงานของภาครัฐเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานตามนโยบาย ตรวจสอบติดตามหน่วยงานในการปฏิบัติงาน ติดตามความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน หรือการจัดทำภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ และรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ นอกจากการลงพื้นที่ตรวจราชการแล้ว รัฐบาลได้มีการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ หรือที่เรียกว่า “กรม.สัญจร” ซึ่งเป็นการจัดประชุมคณะรัฐมนตรีในสถานที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากการจัดประชุมที่ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพมหานคร โดยการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่จะเป็นการลงพื้นที่ควบคู่กับการลงพื้นที่ตรวจราชการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีจะพิจารณากำหนดวัน สถานที่ และจังหวัดจัดการประชุมตามความจำเป็นและความเหมาะสม เพราะจะทำให้รัฐบาลได้รับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการกำหนดให้รัฐมนตรีลงพื้นที่ในแต่ละอำเภอในจังหวัดที่จัดประชุมหรือจังหวัดใกล้เคียง สะท้อนให้เห็นถึง

ความพยายามและความตั้งใจของรัฐบาลที่จะให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และจัดสรรทรัพยากรเพื่อท้องถิ่น

ในการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ที่มีข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีเพื่อมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจังหวัดนำไปปฏิบัติ โดยในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา สมัยแรก (พ.ศ. 2557 - 2562) มีการลงพื้นที่ตรวจราชการครั้งแรก ณ จังหวัดสุโขทัย เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 เพื่อตรวจเยี่ยมให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย และในครั้งต่อมาเน้นไปที่ด้านการพัฒนาการเกษตร การบริหารจัดการน้ำ เขตพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ การพัฒนาด้านคมนาคม การส่งเสริมการท่องเที่ยว และติดตามการขับเคลื่อนนโยบายด้านอื่น ๆ เป็นต้น โดยตลอดวาระการดำรงตำแหน่งมีการลงพื้นที่ตรวจราชการและประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ รวมทั้งหมด 94 ครั้ง ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อติดตามการดำเนินนโยบายต่าง ๆ เร่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ โดยสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้รับผิดชอบด้านการเดินทางของนายกรัฐมนตรีและประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีกองประสานนโยบายและยุทธศาสตร์เป็นผู้รับข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการลงพื้นที่ตรวจราชการและติดตามเร่งรัดการดำเนินงานซึ่งจะนำผลรายงานนายกรัฐมนตรีทราบต่อไป

สำหรับการศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562” ผู้วิจัยต้องการศึกษาการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562 ว่า รัฐบาลให้ความสำคัญกับนโยบายด้านใดและประเด็นใดเป็นพิเศษ รวมทั้งข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีจากการลงพื้นที่ตรวจราชการมีการนำไปปฏิบัติผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนเกิดประสิทธิผล และก่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่ โดยเป็นการศึกษาผ่านประเด็นการตรวจราชการ และข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีที่ได้จากการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์การให้ความสำคัญด้านนโยบายของรัฐบาลและการนำไปสู่การปฏิบัติ

1.2 คำถามการวิจัย

(1) การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่เน้นการบริหารพัฒนาประเทศและการขับเคลื่อนนโยบายในด้านใด

(2) การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ มีประสิทธิผลหรือไม่ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

(1) เพื่อศึกษานโยบายของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (พ.ศ. 2557 - 2562) ผ่านการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่

(2) เพื่อศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติและประสิทธิผลผ่านข้อสั่งการจากการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (พ.ศ. 2557 - 2562)

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา และการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562 มีข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีเป็นไปตามแนวนโยบายการบริหารประเทศทั้ง 11 ด้าน ตามที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และมีการนำข้อสั่งการและนโยบายไปสู่การปฏิบัติจนเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิผล

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562” ผู้วิจัยจะศึกษาจากประเด็นการตรวจราชการและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีที่ได้จากการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2557 - พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ซึ่งอยู่ในช่วงของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา สมัยแรก รวมจำนวนทั้งสิ้น 94 ครั้ง ใน 68 จังหวัด

1.6 นิยามศัพท์

การตรวจราชการ หมายถึง การลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ครอบคลุมทุกภาคของประเทศไทย ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2557 - พฤษภาคม พ.ศ. 2562

การประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ หมายถึง การจัดประชุมคณะรัฐมนตรีในสถานที่ต่าง ๆ (ต่างจังหวัด) นอกเหนือจากการประชุมคณะรัฐมนตรีปกติที่ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพมหานคร

ข้อสั่งการ หมายถึง คำสั่งหรือสิ่งที่นายกรัฐมนตรีสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติในการศึกษารั้งนี้ คือ ข้อสั่งการที่ได้จากการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้น ๆ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(1) ทราบถึงนโยบายของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา จากการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ว่าเน้นนโยบายด้านใดเป็นพิเศษ

(2) ทราบถึงประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ว่ามีการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างไรเป็นรูปธรรมอย่างไร

(3) ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานต่อยอดในการศึกษานโยบายอื่น ๆ ของรัฐบาลต่อไป และการเพิ่มประสิทธิผลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมากขึ้น

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีนและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562” ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดประสิทธิผล (Effectiveness)
2. ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ (Public Policy)
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิด

2.1 แนวคิดประสิทธิผล (Effectiveness)

ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง ระดับของความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์การ โดยการศึกษาเรื่องประสิทธิผลขององค์การมีเกณฑ์วัด ดังนี้

2.1.1 วิธีวัดประสิทธิผลขององค์การจากความสามารถขององค์การในการบรรลุเป้าหมาย (The goal-attainment approach)

การวัดประสิทธิผลขององค์การจากการบรรลุเป้าหมายเป็นแนวคิดที่เชื่อว่า องค์การมีเป้าหมายขององค์การในการทำงาน ระดับความสำเร็จขององค์การจึงวัดจากระดับของการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งองค์การที่ใช้การวัดประสิทธิผลนี้จะต้องมีเป้าหมายที่แท้จริง (ultimate goals) เป้าหมายมีความชัดเจนและมีจำนวนเหมาะสม เป็นที่เห็นพ้องต้องกันของสมาชิกในองค์การ และเป้าหมายต้องสามารถวัดได้

การวัดประสิทธิผลขององค์การจะให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายมากกว่าวิธีการในการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายขององค์การ โดยการพิจารณาเป้าหมายขององค์การจะต้องพิจารณาถึงระดับของเป้าหมายในองค์การ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (1) substantive goals เป็นเป้าหมายพื้นฐานขององค์การที่ทำให้มีการจัดตั้งองค์การขึ้น (2) system goals เป็นเป้าหมายที่มององค์การว่าอยู่ในสภาพแวดล้อมแบบเปิดที่ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และ (3) Individual member goals คือ เป้าหมายส่วนตัวของสมาชิกในองค์การซึ่งแตกต่างกัน

ปัญหาของวิธีการวัดประสิทธิผลขององค์การจากการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ บางครั้งองค์การไม่รู้ว่าเป้าหมายที่กำหนดขึ้นเป็นเป้าหมายของใคร เป้าหมายขององค์การหรือสมาชิกในองค์การ เป้าหมายที่เป็นทางการและเป้าหมายที่แท้จริงขององค์การเป็นสิ่งเดียวกันหรือไม่ องค์การ

ภาครัฐมักจะมีหลายเป้าหมาย เนื่องจากมีหลายหน้าที่ในการให้บริการประชาชน ทำให้การวัดประสิทธิผลทำได้ยากขึ้น

2.1.2 วิธีวัดประสิทธิผลขององค์การจากความคิดเชิงระบบ (System Approach)

การวัดประสิทธิผลขององค์การจากความคิดเชิงระบบเป็นการให้ความสำคัญกับการดำเนินงานขององค์การในด้านต่าง ๆ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับด้านผลผลิตขององค์การเพียงอย่างเดียว โดยวิธีนี้จะช่วยให้องค์การตระหนักว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญต่อองค์การ ซึ่งจะต้องตระหนักถึง ได้แก่

(1) ความสามารถขององค์การในการหาปัจจัยนำเข้า เช่น เงินทุน ทรัพยากร บุคลากร ที่จำเป็นต่อการผลิตปัจจัยนำออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถขององค์การในการหาปัจจัยนำเข้าใหม่ มาทดแทนปัจจัยนำเข้าเดิมที่หมดไป

(2) ความสามารถขององค์การในการแปรสภาพปัจจัยนำเข้าให้กลายเป็นปัจจัยนำออก

(3) ความสามารถขององค์การในการอยู่รอดภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งองค์การที่มีประสิทธิผลคือองค์การที่สามารถสร้างและรักษาความเข้าใจอันดีกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อม

(4) ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างส่วนต่าง ๆ ขององค์การ ถ้าส่วนใดส่วนหนึ่ง มีข้อผิดพลาด จะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ขององค์การ

ปัญหาของการวัดประสิทธิผลขององค์การโดยใช้ความคิดเชิงระบบ คือ ตัวชี้วัดประสิทธิผลขององค์การที่ได้มาจากความคิดเชิงระบบเป็นตัวแปรที่วัดยาก เช่น ความสามารถขององค์การในการปรับตัวตามสภาพแวดล้อม ปัญหาในการที่นักวิชาการหันไปให้ความสนใจวิธีการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายมากกว่าที่จะพิจารณาเป้าหมายที่แท้จริงขององค์การ และปัญหาการมองข้ามปัจจัยด้านอื่น ๆ ซึ่งองค์การที่มีประสิทธิผลตามแนวคิดเชิงระบบจะต้องเป็นองค์การที่มีความสามารถในการหาปัจจัยนำเข้า มีความสามารถแปรสภาพปัจจัยนำเข้าเป็นผลผลิตขององค์การ มีกระบวนการทำงานที่ถูกต้อง และมีผลผลิตที่เป็นที่ต้องการหรือสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ

2.1.3 วิธีวัดประสิทธิผลขององค์การจากการแข่งขันกันของค่านิยมที่แตกต่างในองค์การ (The Competing-Values Approach)

การวัดประสิทธิผลขององค์การจากค่านิยมที่แตกต่างในองค์การเป็นแนวคิดที่วัดจากความหลากหลายของความต้องการของสมาชิกในองค์การ โดย Robert Quinn และ John Rohrbaugh เสนอรูปแบบการวัดประสิทธิผลขององค์การออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

(1) รูปแบบมนุษยสัมพันธ์ ให้ความสำคัญต่อคนและความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์การ การวัดประสิทธิผลต้องพิจารณาที่ความสามารถในการสร้างความสามัคคีและการพัฒนาอัตรากำลังที่มีความรู้ความสามารถ

(2) รูปแบบเปิด ให้ความสำคัญต่อองค์การและความยืดหยุ่นโครงสร้างองค์การต่อสภาพแวดล้อมภายนอก การวัดประสิทธิผลขององค์การต้องพิจารณาความยืดหยุ่นและความสามารถในการหาทรัพยากรจากภายนอก

(3) รูปแบบมีเหตุผล ให้ความสำคัญต่อองค์การ การควบคุม โดยการวัดประสิทธิผลขององค์การต้องพิจารณาที่ความสามารถขององค์การในการวางแผนและกำหนดเป้าหมาย และความสามารถขององค์การในการสร้างผลงานให้มีผลผลิตสูงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นลักษณะขององค์การแบบระบบราชการในอุดมคติของ Max Weber

(4) รูปแบบกระบวนการภายใน ให้ความสำคัญต่อคนและการควบคุม การวัดประสิทธิผลขององค์การ ความสามารถในการกระจายข่าวสารในองค์การ และความสามารถในการรักษาเสถียรภาพและความเป็นระเบียบ

2.1.4 วิธีวัดประสิทธิผลขององค์การจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์การ (The Stakeholders Approach)

การวัดประสิทธิผลขององค์การจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์การมีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่ว่าในความเป็นจริงองค์การไม่ได้ทำงานโดยอาศัยหลักเหตุผลเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีมิติทางการเมือง (political model) กล่าวคือ องค์การต้องปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กลุ่มผลประโยชน์หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อองค์การหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การจำนวนมาก ดังนั้น การวัดประสิทธิผลขององค์การจึงมุ่งที่การเอาใจใส่ผู้ที่มีอิทธิพลต่อองค์การ การตัดสินใจขององค์การจะมีลักษณะเป็นการตัดสินใจที่มุ่งให้เกิดความพอใจต่อทุกฝ่ายให้ยอมรับได้ ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การ ได้แก่ ผู้ถือหุ้นในองค์การ เจ้าของ ผู้บริหาร พนักงาน ลูกค้า รัฐบาล หรือหน่วยงานที่ควบคุมตรวจสอบองค์การ รวมถึงประชาชน

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การจะพยายามทำให้องค์การดำเนินการตามความต้องการของกลุ่มตนเอง และดึงให้ประสิทธิผลขององค์การโน้มเอียงมาทางที่ต้องการ ในขณะที่ประสิทธิผลจะต้องพยายามรักษาดุลยภาพระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย อย่างไรก็ตาม หากมีสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เข้ามาเป็นตัวแปร องค์การจะมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีอิทธิพลมากกว่าก่อนเพื่อให้องค์การอยู่รอด

ปัญหาของการวัดประสิทธิผล คือ ความยากในการระบุว่าคุณุ่มไหนเป็นผู้มีอิทธิพลต่อองค์การ และกลุ่มผู้มีอิทธิพลมักเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ และความยากลำบากในการหาวิธีการได้ข้อมูลที่ถูกต้องกับความต้องการของบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลเหล่านั้น

ผู้วิจัยเลือกศึกษาประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาล โดยใช้วิธีการวัดประสิทธิผลขององค์การจากความคิดเชิงระบบ (System Approach) เนื่องจากทำให้เห็นภาพรวมของการดำเนินงานทั้งหมด

และเห็นความเชื่อมโยงของแต่ละขั้นตอน อันจะนำไปสู่การอธิบายภาพรวมของการลงพื้นที่ตรวจราชการได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติ

2.2 ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ (Public Policy)

2.2.1 ความหมายนโยบายสาธารณะ

ความหมายของคำว่า “นโยบายสาธารณะ” มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

David Easton (Easton,1953) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะคือการแจกแจงคุณค่าต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามกฎหมายให้แก่สังคมโดยรวม บุคคลและองค์การที่สามารถใช้อำนาจได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ได้แก่ รัฐบาล และหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ซึ่งการกระทำต่าง ๆ ของรัฐบาลย่อมก่อให้เกิดผลในการแจกแจงคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมนั้น ๆ

Lynton Caldwell (Caldwell,1970) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะเป็นการตัดสินใจอย่างสัมฤทธิ์ผลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สังคมอนุญาตหรือห้ามกระทำ ซึ่งการตัดสินใจอาจอยู่ในรูปของแถลงการณ์ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือคำพิพากษา เป็นต้น

Thomas Dye (Dye,1966) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่รัฐบาลต้องกระทำหรือสิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะไม่กระทำ

ทินพันธ์ นาคะตะ (ทินพันธ์,2516) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะคือโครงการที่รัฐบาลบัญญัติขึ้น เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติในการจัดสรรคุณค่าต่าง ๆ ให้แก่สังคม

มยุรี อนุมานราชชน (มยุรี,2549) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะในความหมายอย่างแคบ คือ กิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาล และมติการเลือกตัดสินใจของรัฐบาล ส่วนในความหมายอย่างกว้าง คือ แนวทางในการกระทำของรัฐบาลที่รัฐบาลได้ตัดสินใจเลือกและกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อชี้้นำให้มีกิจกรรมและการกระทำต่าง ๆ เกิดขึ้น

โดยสรุป นโยบายสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการของรัฐบาลที่รัฐบาลอาจมีการตัดสินใจไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สังคม

2.2.2 ประเภทของนโยบายสาธารณะ

Theodore Lowi (จุมพล,2545) จำแนกประเภทของนโยบายออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ (Regulatory Policy) เป็นนโยบายที่กำหนดขึ้น เพื่อควบคุมพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลและเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม เนื่องจากแต่ละกลุ่มบุคคลมีความต้องการแตกต่างกัน

2. นโยบายที่เกี่ยวกับการกระจายทรัพยากร (Distribution Policy) เป็นนโยบายการกระจายสินค้าและบริการสาธารณะของรัฐบาลให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งอาจเป็นการจัดสรรหรือแจกจ่ายในภาวะฉุกเฉิน

3. นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรใหม่ (Redistribution Policy) เป็นนโยบายเพื่อจัดสรรทรัพยากรใหม่ในสังคมเพื่อให้เกิดการกระจายมากขึ้น ซึ่งรวมถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรทางการเมือง และทรัพยากรทางสังคม

4. นโยบายต้นแบบ (Constituent Policy) เป็นนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในฐานะตัวแสดงทางการเมืองโดยตรง เพราะนโยบายนี้โดยทั่วไปจะกำหนดลักษณะระบบการเมือง สถาบันการเมือง เป็นต้น

2.2.3 กระบวนการนโยบายสาธารณะ

1. การก่อตัวของนโยบาย (Policy Formation)

ลักษณะของการก่อตัวของปัญหาจนเข้าสู่วาระของนโยบาย มีลักษณะดังนี้ (Cobb and Elder, 1972) (1) ประเด็นปัญหาที่เกิดประจำทุกปี (2) ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งอย่างสม่ำเสมอ (3) ประเด็นปัญหาที่ได้รับการทบทวนใหม่ (4) ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นและขยายผลไปเป็นภาวะวิกฤต (5) ประเด็นปัญหาเฉพาะด้าน (6) ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความรู้สึกหรือประเด็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจของประชาชน (7) ประเด็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อเมือง (8) ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจและความชอบธรรมในสังคม และ (9) ประเด็นปัญหาร่วมสมัย

การก่อตัวของประเด็นปัญหาเชิงนโยบายสาธารณะเป็นการค้นหาและการระบุประเด็นปัญหาที่เข้าสู่กระบวนการกำหนดวาระนโยบายสาธารณะและกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อตัวของประเด็นปัญหาสาธารณะมีดังนี้

(1) ความสามารถของรัฐบาลในการคาดคะเนปัญหาและโอกาสต่าง ๆ ในสังคม กล่าวคือ รัฐบาลจะมีช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดการกับปัญหาสาธารณะ แต่ส่วนใหญ่รัฐบาลมักรับรู้ปัญหาช้าไปจนทำให้เกิดความรุนแรงและทำให้ต้องนำประเด็นปัญหาเข้าสู่วาระนโยบายสาธารณะ รัฐบาลจะให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวมากกว่าปัญหาที่จะเกิดในอนาคต

(2) ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหานโยบายที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือ ข้อมูลที่ต้องใช้สำหรับการพยากรณ์ปัญหาที่จะเกิดขึ้นมีจำนวนมากและมักเป็นข้อมูลต่อเนื่องที่อาจส่งผลกระทบต่ออนาคต ทำให้การระบุปัญหาอาจเป็นการระบุในขณะที่ยังไม่มีประเด็นชัดเจน และอาจทำให้ผู้ปฏิบัติไม่กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกับปัญหาซึ่งเมื่อมีปัญหากเกิดขึ้นจริงอาจทำให้ไม่สามารถเตรียมการแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา

(3) ช่องทางที่ประเด็นปัญหานโยบายเข้าสู่วาระนโยบาย กล่าวคือ ในระบบการเมืองมักไม่เอื้อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากประเด็นปัญหานำประเด็นปัญหาเข้าสู่วาระได้อย่างเท่าเทียมกัน มีเพียงระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีช่องทางให้ประเด็นปัญหาเข้าสู่วาระของนโยบายสำหรับคนทุกกลุ่ม

(4) การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา นโยบายที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและจัดลำดับความสำคัญ เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถวิเคราะห์ได้ทุกประเด็นปัญหาที่มีอยู่ในสังคมเพราะมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาจะช่วยให้ตระหนักถึงความครอบคลุมและความจำเป็นของประเด็นปัญหานั้น ๆ

(5) จำนวนประเด็นปัญหา นโยบายที่เข้าสู่ระบบการเมือง กล่าวคือ มีประเด็นปัญหา นโยบายจำนวนมากที่รอเข้าสู่วาระนโยบายซึ่งรัฐบาลมีทรัพยากรในการตอบสนองต่อประเด็นปัญหา นโยบายจำนวนจำกัด ดังนั้น รัฐบาลทำได้เพียงการนำประเด็นปัญหาเฉพาะหน้าเข้าสู่วาระนโยบาย ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาในลักษณะวันต่อวัน และเป็นการตอบสนองต่อปัญหาในลักษณะภารกิจประจำ และในเชิงรับเท่านั้น

2. การกำหนดนโยบายสาธารณะ (Policy Formulation)

การกำหนดทางเลือกนโยบายสาธารณะ เป็นการพัฒนาและกำหนดทางเลือกนโยบาย เพื่อนำเสนอทางเลือกนโยบายที่เหมาะสมต่อผู้ตัดสินใจนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยต้องตระหนักถึงความเป็นไปได้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

Duncan MacRae, Jr. และ James A. Wilde ให้ทัศนะว่า การพิจารณาทางเลือกนโยบายรัฐบาลอาจเลือกที่จะไม่ทำอะไรก็ได้ โดยปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติและรัฐบาลไม่เข้าไปแทรกแซง หรืออาจเลือกกระบวนการของการทำซ้ำ โดยนำปัญหาเดิมมาพิจารณาใหม่ การสำรวจเพื่อพัฒนาทางเลือกนโยบายให้ก้าวหน้าขึ้น แต่อย่างไรก็ตามหากรัฐบาลเลือกจะกระทำนโยบายต้องมีการพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ การกำหนดทางเลือกนโยบายจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของผู้ตัดสินใจเชิงนโยบาย

การกำหนดทางเลือกนโยบายต้องเป็นการกระทำที่สร้างสรรค์เพื่อการแก้ไขปัญหา และนักวิเคราะห์นโยบายจะต้องถ่วงดุลให้เหลือเฉพาะทางเลือกที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เหมาะสมกับทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงคำนึงถึงสมรรถนะของทางเลือกนโยบายในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ความน่าเชื่อถือของทางเลือกนโยบาย ความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง และการเลือกทางเลือกหรือกำหนดนโยบายดังกล่าวต้องไม่เป็นผลเสีย

3. การตัดสินใจเชิงนโยบาย (Policy Decision)

การตัดสินใจนโยบาย (สมบัติ, 2540) เกี่ยวข้องกับการกระทำของข้าราชการหรือองค์การที่มีอำนาจในการให้ความเห็นชอบ ดัดแปลง หรือปฏิเสธทางเลือกนโยบายที่นำเสนอเพื่อพิจารณา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ กระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายเป็นรูปแบบของความเป็นทางการในการพิจารณาทางเลือกนโยบายเท่านั้น เพราะการตัดสินใจที่แท้จริงขึ้นอยู่กับกลุ่มการเมืองที่เกี่ยวข้อง โดยการตัดสินใจเชิงนโยบายที่กระทำโดยฝ่ายนิติบัญญัติเป็นที่ยอมรับว่ามีความชอบธรรม

มากที่สุด เนื่องจากกระทำภายใต้กระบวนการที่มีข้อกำหนดชัดเจน โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนโยบาย ได้แก่

(1) ค่านิยม จำแนกได้ดังนี้

1.1) ค่านิยมขององค์กร โดยทั่วไปผู้ตัดสินใจนโยบายโดยเฉพาะข้าราชการอาจได้รับอิทธิพลจากค่านิยมขององค์กร โดยองค์กรอาจใช้การให้รางวัลและการแทรกแซง เพื่อชักนำให้สมาชิกยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยมขององค์กร

1.2) ค่านิยมด้านวิชาชีพ ในแต่ละกลุ่มวิชาชีพมีค่านิยมแตกต่างกัน ซึ่งทำให้มีลักษณะของความขัดแย้งหรือแข่งขันในการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล

1.3) ค่านิยมส่วนบุคคล ธรรมชาติของบุคคลย่อมมีค่านิยมเฉพาะตัว ทำให้การตัดสินใจนโยบายของผู้ นำมักเกี่ยวข้องกับค่านิยมส่วนตัวของผู้ นำเสมอ และบางครั้งอาจเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนตัว

1.4) ค่านิยมด้านนโยบาย ผู้ตัดสินใจเชิงนโยบายจะต้องคำนึงถึงการรับรู้ผลประโยชน์ของสาธารณชน เลือกสิ่งที่เหมาะสมและจำเป็น รวมถึงถูกต้องตามศีลธรรม

1.5) ค่านิยมด้านอุดมการณ์ ในการตัดสินใจเชิงนโยบายหลายครั้งที่ผู้ นำได้รับอิทธิพลจากอุดมการณ์ทางเมืองของตน

(2) ความสัมพันธ์กับพรรคการเมือง คือ นักการเมืองมีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองที่ตนสังกัด ทำให้การลงมติไม่มีอำนาจตัดสินใจเป็นของตนเองแต่จะต้องเป็นไปตามมติพรรคการเมือง

(3) ผลประโยชน์ของเขตเลือกตั้ง กล่าวคือ ประชาชนในเขตเลือกตั้งมีอำนาจที่จะกำหนดอนาคตของนักการเมืองในเขตเลือกตั้งของตน ดังนั้น นักการเมืองจึงต้องทำหน้าที่ดูแลผลประโยชน์ของประชาชนในเขตเลือกตั้ง ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย

(4) มติมหาชน การตัดสินใจเชิงนโยบายของผู้ นำได้รับอิทธิพลจากมติมหาชน เนื่องจากการกำหนดนโยบายเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนใหญ่ของคนในประเทศ

(5) ประโยชน์ของสาธารณชน ภารกิจของรัฐบาลคือการให้บริการหรือส่งเสริมผลประโยชน์ของสาธารณชน ซึ่งการให้ค่านิยมเกี่ยวกับผลประโยชน์ของสาธารณชนเป็นเรื่องยาก

รูปแบบการตัดสินใจเชิงนโยบายมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของประเด็นนโยบาย กลุ่มการเมืองที่เกี่ยวข้อง และสถานการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในขณะนั้น ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่การตัดสินใจเชิงนโยบายจะกระทำโดยรัฐบาลหรือพรรคร่วมรัฐบาลเป็นหลัก และต้องได้รับการสนับสนุนเสียงข้างมากจากรัฐสภา โดยมีรูปแบบการตัดสินใจเชิงนโยบาย ดังนี้

(1) การต่อรอง หมายถึง การเจรจาต่อรอง การให้และการรับ และการประนีประนอม ซึ่งในกระบวนการตัดสินใจการต่อรองเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญเพื่อให้เกิดการยอมรับในนโยบายจนนำไปสู่การปฏิบัติ

(2) การโน้มน้าว คือ ความพยายามในการทำให้กลุ่มการเมืองอื่นเห็นด้วยกับนโยบายของตน และทำให้ผู้สนับสนุนยอมรับนโยบายด้วยความเต็มใจ เพราะการโน้มน้าวเป็นการแสวงหาการสนับสนุนโดยปราศจากการปรับเปลี่ยนข้อเสนอของตนโดยใช้ข้อเท็จจริง ข้อมูลเชิงประจักษ์ และเหตุผลเป็นเครื่องมือในการเจรจา

(3) คำสั่ง เป็นลักษณะของการแสวงหาการสนับสนุนประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ตามลำดับชั้น โดยเป็นการแสดงอำนาจของผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่า

4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation)

การนำนโยบายไปปฏิบัติ มีนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

Williams,W. (Williams 1971) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถขององค์การในการรวบรวมทรัพยากรทางการบริหารในองค์การให้สามารถปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งต้องมีการจัดหา ระเบียบวิธีการทำงานทั้งหลายเพื่อจะทำให้การดำเนินงานตามนโยบายสำเร็จลุล่วง โดยต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ จนสามารถดำเนินการได้สำเร็จ

J.L.Pressman และ A.Wildavsky (Pressman and Wildavsky,1973) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการดำเนินงานของรัฐบาลให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ดังนั้น จึงต้องมีนโยบายเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงมีการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ออกมา

E.Bardach (Bardach,1977) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการทางการเมืองที่จะนำการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกของนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จ กิจกรรมในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มุ่งแก้ไขปัญหาคือเป็นกิจกรรม ซึ่งรัฐบาลต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

P.Sabatier และ Danial Mazmanian (Mazmanian and Sabatier,1989) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การดำเนินงานตามการตัดสินใจเชิงนโยบายที่ผู้ตัดสินใจเลือกที่จะนำไปปฏิบัติ อาจปรากฏในรูปของกฎหมายหรือระเบียบการบริหารของทางราชการ กระบวนการนี้จะมีอยู่หลายขั้นตอนนับตั้งแต่การผ่านกฎหมายหลักของนโยบายออกมา การตัดสินใจของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การยินยอมปฏิบัติตามนโยบายของกลุ่มเป้าหมาย การเกิดผลกระทบและการทบทวนกฎหมายหลัก

มยุรี อนุมานราชธน (2549) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบายซึ่งอาจเป็นกฎหมาย หรือคำสั่งของรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีให้เป็นแนวทาง/แผนงาน/โครงการ กิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ประกอบด้วย การจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์

ที่กำหนด การออกแบบของค์การ และการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานโครงการที่กำหนดไว้

โดยสรุป การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การนำนโยบายหรือแผนงานที่รัฐบาลวางแผนไว้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกฎหมายหรือคำสั่งรัฐบาลไปดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ด้วยการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

กระบวนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนระดับมหภาค

1.1 ขั้นการแปลงนโยบายให้เป็นแนวทาง/แผนงาน/โครงการ เมื่อคณะรัฐมนตรีกำหนดขอบเขตการนำนโยบายไปปฏิบัติในลักษณะของกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี กฎกระทรวง ระเบียบ หรือข้อบังคับสำหรับเป็นแนวทางนำนโยบายไปปฏิบัติ จะมีการจัดสรรงบประมาณพร้อมพิจารณาหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายนั้น ๆ ไปปฏิบัติ โดยกระทรวงและกรมที่เกี่ยวข้องจะทำหน้าที่แปลงนโยบายให้หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค และ/หรือส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ

1.2 ขั้นการยอมรับแนวทาง/แผนงาน/โครงการ เมื่อหน่วยงานส่วนกลางแปลงนโยบายออกเป็นแนวทาง/แผนงาน/โครงการแล้ว หน่วยงานส่วนกลางต้องทำให้หน่วยงานระดับรองลงมาในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นยอมรับและนำไปปฏิบัติ โดยส่วนกลางจะต้องเข้าใจบริบทของท้องถิ่น ทั้งสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการจัดสรรผลประโยชน์ให้ท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นให้เกิดการยอมรับนโยบายเพื่อนำไปปฏิบัติ

2. ขั้นตอนระดับจุลภาค

2.1 ขั้นการระดมพลัง เมื่อหน่วยงานท้องถิ่นยอมรับแนวทาง/แผนงาน/โครงการ ว่ามีความเหมาะสมตรงกับวัตถุประสงค์หลักของหน่วยงานและปัญหาของท้องถิ่นแล้ว จะดำเนินการหาการสนับสนุนจากสมาชิกในหน่วยงาน องค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกำหนดแผนงานหรือโครงการของท้องถิ่น

2.2 ขั้นการปฏิบัติ อาจมีการปรับพฤติกรรมการทำงานของสมาชิกในหน่วยงานให้เหมาะสมกับแผนงานหรือโครงการ หรือปรับแผนงานหรือโครงการให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการทำงาน

2.3 ขั้นการสร้างความเป็นปึกแผ่น/ความต่อเนื่อง แนวทางของนโยบายจะถูกปรับเปลี่ยนและได้รับการยอมรับเป็นหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติงานในลักษณะของงานประจำ

ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ในทัศนะของ Edwards และ Sharkansky เห็นว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกี่ยวข้องกับหลายองค์การ ซึ่งทำให้จำนวนบุคลากรที่เกี่ยวข้องมากขึ้นไปด้วย จึงมีหลายปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. ระบบการสื่อสาร การจัดวางระบบการสื่อสารที่ดีจะทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยการจัดวางระบบการสื่อสารจะต้องทำให้การสื่อสารภายในระหว่างหน่วยงาน ระหว่างองค์การ และระหว่างบุคคลมีประสิทธิผล กล่าวคือการสื่อสารที่ส่งความหมายของข้อมูลข่าวสารที่รับตรงกัน หรือข้อมูลข่าวสารที่ผู้รับมีการแปลความหมายตรงกับที่ผู้ส่งสารส่ง และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพคือการจัดวางระบบการสื่อสารที่มีการใช้ทรัพยากรในการสื่อสารต่ำสุด

2. ทรัพยากรที่จัดสรรให้กับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่

(1) ทรัพยากรบุคลากร บางนโยบายเจอปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในการขับเคลื่อนนโยบาย และในบางพื้นที่มีปัญหาเรื่องการกระจายตัวของบุคลากรในบางหน่วยงานไม่สมดุลและไม่สอดคล้องกับลักษณะความจำเป็น รวมทั้งปัญหาในการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน

(2) ข่าวสารข้อมูล บุคลากรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ นอกจากจะต้องมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานแล้ว ยังต้องทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายที่ตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

(3) ภูมิหลังและค่านิยมของผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ นอกจากผู้ปฏิบัติจะต้องรู้ว่าจะต้องทำอะไรแล้ว ผู้ปฏิบัติจะต้องมีความตั้งใจอย่างจริงจังในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งสืบเนื่องมาจากในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น ผู้ปฏิบัติมีอิสระและดุลยพินิจได้ เช่น สามารถเลือกปฏิบัติเฉพาะคำสั่งหรือข้อบังคับที่ไม่ขัดกับความรู้สึก ค่านิยม และผลประโยชน์ส่วนตัว เพราะหากไม่เห็นด้วยแล้วนั้นย่อมทำให้เกิดการปฏิบัติที่ผิดเจตนารมณ์เดิมของนโยบาย

(4) ระเบียบวิธีการ ขั้นตอนในการดำเนินการ หมายถึง ธรรมเนียมปฏิบัติที่ใช้อยู่เป็นประจำในการดำเนินการกิจกรรมทั่วไป แต่บางนโยบายซึ่งอาจเป็นเรื่องใหม่หรือเกิดขึ้นพิเศษเป็นครั้งคราวอาจเกิดปัญหาจากการไม่รู้ระเบียบวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการ

5. การประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation)

การประเมินผลนโยบาย มีนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

Rossi and Freeman (Rossi and Freeman, 1993) การประเมินผล คือ การใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์อย่างเป็นระบบ เพื่อประเมินกรอบความคิดเชิงทฤษฎี การออกแบบ การนำ

นโยบายไปปฏิบัติ และอรรถประโยชน์ที่เกิดจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อศึกษาว่านโยบายมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว

Anderson (Anderson,1994) การประเมินผลนโยบายเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมาณการการเปรียบเทียบผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติกับสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องตลอดเวลาในทุกขั้นตอนของกระบวนการนโยบาย เพื่ออย่างน้อยที่สุดจะต้องทราบถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของนโยบาย การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย และผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

Dunn (Dunn,1981) การประเมินผลนโยบายเป็นขั้นตอนหนึ่งของการวิเคราะห์นโยบาย โดยเป็นขั้นตอนที่มุ่งผลของการดำเนินงานตามนโยบายว่าสามารถตอบสนองความต้องการของสังคม คุณค่าของสังคม และแก้ไขปัญหาที่เป็นเป้าหมายของนโยบายได้หรือไม่

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2540) การประเมินผลนโยบาย คือ กระบวนการวัดระดับความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายหรือโครงการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

โดยสรุป การประเมินผลนโยบาย คือ กระบวนการประเมินนโยบายโดยเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งต้องตอบสนองความต้องการของสังคมหรือแก้ไขปัญหา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อวัดว่านโยบายประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

ประเภทของการประเมินผลนโยบายสาธารณะ

Dunn (1981) จำแนกประเภทของการประเมินผลนโยบาย ออกเป็น 3 ประเภท

1. การประเมินผลแบบเทียบ เป็นการประเมินผลซึ่งใช้วิธีการสร้างสารสนเทศที่ถูกต้องและเชื่อถือได้เกี่ยวกับผลของนโยบาย โดยไม่พิจารณาว่าผลมีคุณค่าหรือประโยชน์มากน้อยเพียงใดต่อประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมและต่อประเทศชาติ

2. การประเมินผลแบบเป็นทางการ เป็นการประเมินที่อาศัยหลักฐานหรือโครงการที่จัดทำตามนโยบาย ตลอดจนการสอบถาม การสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น ๆ เพื่อประเมินว่านโยบายบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรือไม่

3. การประเมินผลแบบการตัดสินใจเชิงทฤษฎี เป็นการประเมินผลที่มุ่งใช้คุณค่าหรือผลประโยชน์ของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์การประเมิน เน้นการนำวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย ทั้งที่เป็นทางการและแอบแฝงอยู่ในรูปของเจตคติของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาพิจารณาเป็นเกณฑ์

เครื่องมือการประเมินผลนโยบาย

1. การประเมินนโยบายก่อนดำเนินการ (Preliminary Evaluation) เน้นการประเมินโดยคาดการณ์และการประเมินเชิงทดลองอาจเลือกใช้เครื่องมือ เช่น การทดสอบก่อนเริ่มนโยบาย แบบสำรวจ แบบสังเกต และแบบสอบถาม เป็นต้น
2. การประเมินระหว่างดำเนินการนโยบาย (Formative evaluation) เน้นรูปแบบ วิธีการ หรือแผนงานที่เปลี่ยนนโยบายไปสู่การปฏิบัติว่าเหมาะสมหรือไม่ และให้ความสนใจกับข้อค้นพบจากนโยบายว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้างจากการมีนโยบาย โดยใช้วิธีการสัมมนา การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง การสังเกตในการดำเนินนโยบาย เป็นต้น
3. การประเมินเมื่อสิ้นสุดนโยบาย (Summative Evaluation) อาจเลือกใช้การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินนโยบาย และรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบาย
4. การวิเคราะห์ผลกระทบ (Impact Analysis) เป็นการประเมินผลกระทบของนโยบายที่นำไปปฏิบัติแล้ว และเมื่อได้ผลกระทบจะนำไปสู่ทางเลือกของนโยบายว่าจะสิ้นสุดนโยบาย การดำเนินนโยบายต่อโดยมีการปรับปรุงแก้ไข หรือการมีนโยบายใหม่

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นฤศรา ทองสุข ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาวิเคราะห์การให้ความสำคัญต่อนโยบายด้านต่าง ๆ ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ศึกษาผ่านรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน พบว่า รัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีการริเริ่มนโยบายและโครงการใหม่ ๆ ตลอดเวลา โดยการศึกษาผ่านรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน เห็นได้ว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับนโยบายด้านเศรษฐกิจมากที่สุด เช่น การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากต้องการสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนในการเข้ามาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ และในปี พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นปีแรกที่เข้าบริหารประเทศรองจากนโยบายด้านเศรษฐกิจ คือ นโยบายเร่งด่วน นโยบายการพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และนโยบายด้านการต่างประเทศ รองลงมาตามลำดับ ปี พ.ศ. 2545 นโยบายด้านการพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศมีการกล่าวถึงมากที่สุด ปี พ.ศ. 2546 นโยบายเสริมสร้างสังคมแข็งแรงมีการกล่าวถึงมากที่สุด เนื่องจากมีการประกาศสงครามกับยาเสพติด และผู้มีอิทธิพลอย่างจริงจัง ปี พ.ศ. 2547 นโยบายด้านเศรษฐกิจและนโยบายการสร้างรายได้มีการกล่าวถึงมากที่สุด เนื่องจากเป็นปีที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคไข้หวัดนก ปี พ.ศ. 2548 นโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลมีการกล่าวถึงมากที่สุด และในปี พ.ศ. 2549 นโยบายพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพมีการกล่าวถึงมากที่สุด

ธัญวรัตน์ แจ่มใส ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษา การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะและการนำนโยบายรับจํานำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ไปปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า นโยบาย

รับจำนำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในด้านแนวคิดและสาระสำคัญของนโยบาย คือ วัตถุประสงค์ของนโยบายมีการกำหนดไว้แต่ไม่มีมาตรการรองรับทุกข้อ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ก็มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น ด้านการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน พบว่า ครอบคลุม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของนโยบาย คือ ข้าราชการ โรงสี และตัวแทนเกษตรกร และมีการปรับเปลี่ยน มาตรการในแต่ละปีการผลิต ด้านกระบวนการและระเบียบปฏิบัติในการนำนโยบายรับจำนำข้าว ไปปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีกระบวนการสองขั้นตอนหลัก ได้แก่ การแปลงนโยบายไปเป็นแนวปฏิบัติและการถ่ายทอดนโยบายสู่หน่วยงานการปฏิบัติในระดับ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีการแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานเป็นก่อนเริ่มโครงการ ขณะดำเนินโครงการ และหลังดำเนินโครงการ และด้านผลของการนำนโยบายรับจำนำข้าวไปสู่การปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า เกษตรกรที่ร่วมโครงการไม่มีการไถ่ถอนผลผลิตที่จำนำกับรัฐบาล และด้านผลกระทบ ไม่สามารถบอกได้ว่านโยบายรับจำนำข้าวช่วยให้เศรษฐกิจดีขึ้นหรือไม่

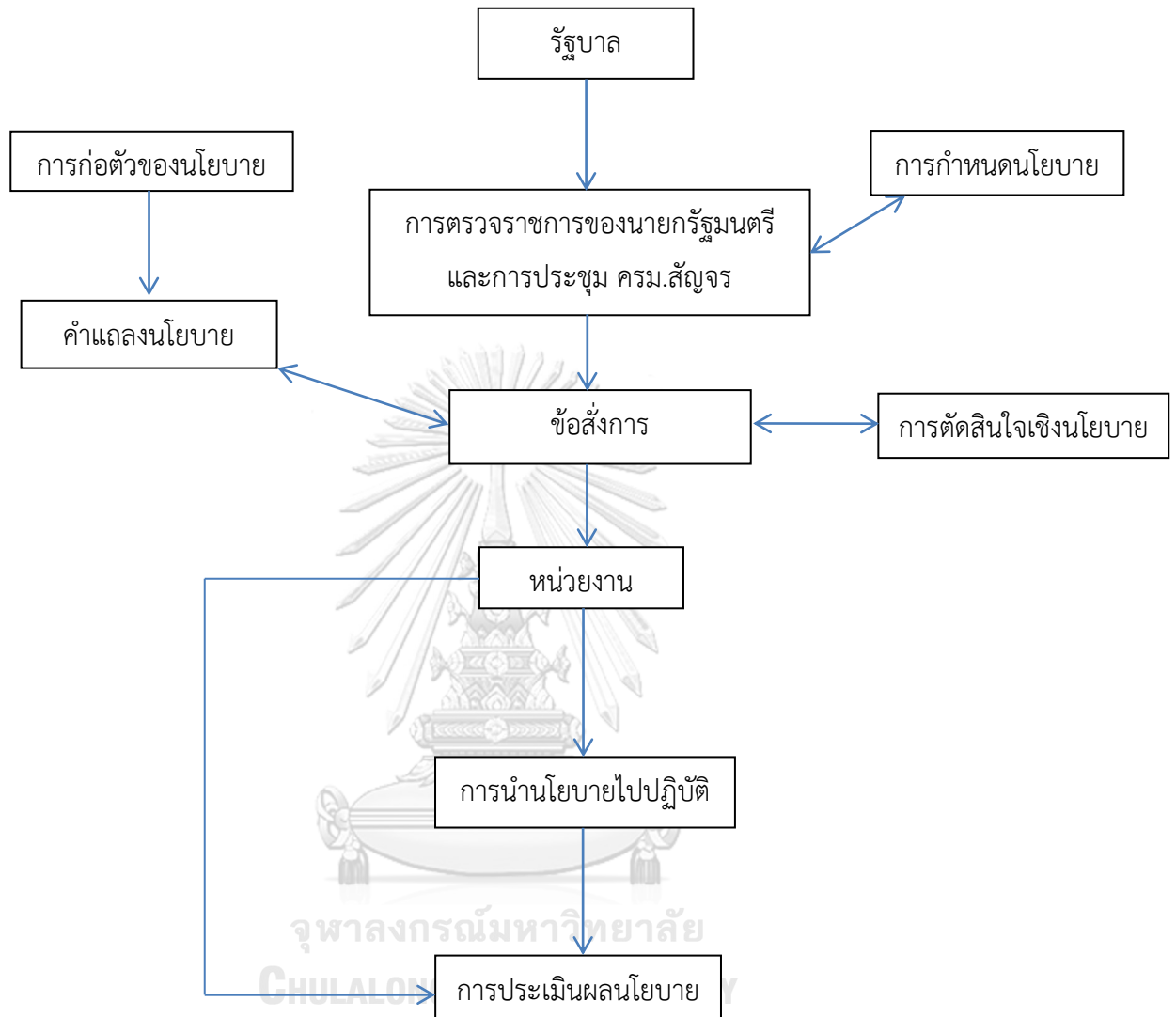
อรมนี สุนทรนนท์ ได้ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในกระบวนการ นำนโยบายไปปฏิบัติของนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงาน พบว่า ปัจจัยทัศนคติ ความคิดอ่าน และ จิตใจของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นลักษณะภายในตัวของ ผู้ปฏิบัติทุกคนก่อนที่จะสื่อการกระทำออกมาภายนอก และเป็นปัจจัยที่ได้มักได้รับอิทธิพลมาจาก ปัจจัยอื่น ๆ ค่อนข้างมาก โดยเมื่อวิเคราะห์ผู้ปฏิบัติสำหรับในส่วนของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน พบว่า การรับรู้และความเข้าใจต่อมาตรฐาน ระดับการยอมรับในตัวนโยบายของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานไม่อยู่ในเกณฑ์ที่พึงพอใจ ส่งผลให้ทิศทางการตอบสนองต่อนโยบาย ในการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากนโยบายไม่อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ตั้งแต่ ข้าราชการระดับสูงจนถึงข้าราชการระดับล่าง เนื่องจากระดับการรับรู้และความเข้าใจต่อมาตรฐาน ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ระดับล่างขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำของหน่วยงานในการถ่ายทอด สร้างความเข้าใจ ขณะเดียวกันสำหรับสถานประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ของ สถานประกอบการที่รับผิดชอบนโยบายไปปฏิบัติมีการรับรู้และเข้าใจในมาตรฐานด้านวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงาน ส่งผลให้ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ของ สถานประกอบการเกิดการยอมรับและตอบสนองต่อนโยบายด้วยการฝึกอบรมลูกจ้างให้เป็นไปตาม มาตรฐานและตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545

อเนกชัย เรืองรัตนกร ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิผลของการบริหารงานของรัฐบาลรักษาการ ต่อการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ : กรณีศึกษารัฐบาลรักษาการของ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร (24 ก.พ. - 19 ก.ย. 2549) พบว่า นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลรักษาการของ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร แบ่งออกเป็น นโยบายขจัดความยากจน นโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ และนโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยก่อนรัฐบาลรักษาการไม่มีดัชนีบ่งชี้

ถึงค่ากลางของวิกฤตเศรษฐกิจมาก่อน แต่สาเหตุมาจากปัจจัยภายใน คือ สถานการณ์ขัดแย้งทางการเมือง การชะลอการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ ภาวะเงินเฟ้อจากราคาน้ำมัน และการเจรจา FTA ระหว่างญี่ปุ่นกับสหรัฐอเมริกา ปัจจัยภายนอก คือ วิกฤตราคาน้ำมัน เศรษฐกิจชะลอตัวของต่างประเทศ อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศสูงขึ้น และขีดความสามารถการส่งออกจำกัดมากขึ้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการบริหารงานของรัฐบาลได้แบ่งออกเป็นด้านปัญหาราคาน้ำมัน ปัญหาภาวะเงินเฟ้อ และปัญหาการขาดความเชื่อมั่นในการลงทุน โดยผลการศึกษาพบว่ารัฐบาลรักษาการไม่สามารถดำเนินนโยบายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของนโยบายในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามนโยบายทางเศรษฐกิจของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภาได้ เนื่องจากอุปสรรคด้านข้อก้ำกั้วของรัฐบาลต่อความคลุมเครือของขอบเขตอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลรักษาการตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และการประสานงานที่ไม่เป็นเอกภาพระหว่างรัฐบาลรักษาการกับข้าราชการประจำที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

วิไลดา อินฉัตร และอนันต์ ธรรมชาลัย ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นของพื้นที่ภาคอีสานตอนใต้ พบว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ และประชาชนในพื้นที่ภาคอีสานตอนใต้ จำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ชัยภูมิ และอำนาจเจริญ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น ได้แก่ ปัญหาด้านทรัพยากร ปัญหาด้านกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่าง ๆ โดยภาครัฐ และปัญหาด้านการประกอบอาชีพของชุมชน โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารนโยบายสาธารณะในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง เมื่อพิจารณารายการณี คือ ระดับเห็นด้วยมาก ได้แก่ ด้านการเมือง และด้านการศึกษา ระดับเห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ด้านความพึงพอใจ ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์และวัฒนธรรมองค์กร/ท้องถิ่น ด้านกระบวนการบริการ ด้านสังคม ด้านตัวแบบการมีส่วนร่วม ด้านรูปแบบนโยบายสาธารณะและเศรษฐกิจ ซึ่งแนวทางการบริหารนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นของพื้นที่ภาคอีสานตอนใต้ พบว่า ภาครัฐควรดำเนินการสนับสนุนปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านกระบวนการบริหาร ด้านตัวแบบการมีส่วนร่วม ด้านสังคม และด้านการศึกษาให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจต่อการบริหารนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่นมากขึ้น

2.4 กรอบแนวคิด

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผ่านการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2557 - พฤษภาคม พ.ศ. 2562 และศึกษาประสิทธิผลการตรวจราชการและประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ว่ามีการนำข้อสั่งการหรือนโยบายไปปฏิบัติและประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อครอบคลุมเนื้อหาในการศึกษา ดังนี้

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

นายกรัฐมนตรีมีการลงพื้นที่ตรวจราชการและรัฐบาลมีการจัดประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2557 - พฤษภาคม พ.ศ. 2562 รวม 94 ครั้ง ใน 68 จังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

(1) ภาคกลางและปริมณฑล ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สมุทรสาคร สุพรรณบุรี สระบุรี อ่างทอง กาญจนบุรี เพชรบุรี และราชบุรี

(2) ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุทัยธานี และตาก

(3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บึงกาฬ บุรีรัมย์ มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย สกลนคร สุรินทร์ ศรีสะเกษ หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ

(4) ภาคตะวันออก ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ลพบุรี ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว

(5) ภาคใต้ ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี ภูเก็ต ระนอง สตูล สงขลา และสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) โดยเลือกภาคละหนึ่งจังหวัดเพื่อสัมภาษณ์ให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ดังนี้

(1) ภาคกลางและปริมณฑล ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี

(2) ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดตาก

- (3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู
- (4) ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา
- (5) ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.2 การเก็บข้อมูล

3.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview method) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สัมภาษณ์ตัวแทนจังหวัด เพื่อเก็บข้อมูลในประเด็นการนำนโยบายไปปฏิบัติและประสิทธิผลของการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ ดังนี้

- (1) จังหวัดปทุมธานี สัมภาษณ์นายพินิจ บุญเลิศ ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี
- (2) จังหวัดตาก สัมภาษณ์นางสาวธนิยา นัยพินิจ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดปทุมธานี (ย้ายมาจังหวัดปทุมธานีเมื่อต้นปี พ.ศ. 2563)
- (3) จังหวัดหนองบัวลำภู สัมภาษณ์นายกกล้าณรงค์ คนรู้ ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดหนองบัวลำภู
- (4) จังหวัดฉะเชิงเทรา สัมภาษณ์นางสาวกาญจนา สมรูป ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา
- (5) จังหวัดนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์นายชฎา ขาวขำ จำจังหวัดนครศรีธรรมราช

3.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเอกสาร (documentary research) ด้วยการทบทวนวรรณกรรมในเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (1) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557
- (2) รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ปีที่ 1 - 4
- (3) มติคณะรัฐมนตรีของการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2557 - พฤษภาคม พ.ศ. 2562
- (4) เอกสาร หนังสือ บทความ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิดประสิทธิผล และแนวคิดนโยบายสาธารณะ
- (5) เอกสาร ข่าว และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการลงพื้นที่ตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่ของรัฐบาล

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์มีการตั้งคำถามจากการค้นคว้าเอกสารและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นประเด็นหลักในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ดังนี้

- (1) จังหวัดมีการนำนโยบายหรือข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีไปปฏิบัติอย่างไร
- (2) การนำนโยบายหรือข้อสั่งการไปปฏิบัติในพื้นที่มีประสิทธิผลหรือไม่ อย่างไร
- (3) ส่วนกลาง (กระทรวง) มีการสนับสนุนจังหวัดในการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่อย่างไร (งบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร)
- (4) การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่มีข้อจำกัดหรือปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง อย่างไร
- (5) ภาครัฐมีการติดตามผลการดำเนินงานภายหลังการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร
- (6) ภายหลังมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจหรือไม่ อย่างไร

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากวิธีการวิจัยผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีเนื้อหาความบรรยาย (content analysis) โดยการจัดประเภทข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลอธิบายประเด็นต่าง ๆ อันนำไปสู่ความเข้าใจเรื่องที่ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอในรูปของการอธิบายเชิงพรรณนา (descriptive method) ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ ตั้งแต่วันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 - 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 โดยค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น คำแถลงนโยบายของรัฐบาล รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล ข่าวการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ โดยแหล่งข้อมูลหลัก คือ ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในภารกิจตรวจราชการในส่วนภูมิภาค และรายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ปีที่ 1 - 4

2. ศึกษาข้อมูลข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เพื่อแบ่งประเภทของข้อสั่งการตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 โดยแบ่งออกเป็น 11 ด้าน ซึ่งจะทำให้ทราบว่า การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการที่ให้ความสำคัญในด้านใดมากที่สุด นำเสนอในรูปแบบกราฟแท่ง และในแต่ละปีจัดเรียงนโยบายสำคัญ 3 ด้าน

3. เมื่อจัดลำดับนโยบายสำคัญในแต่ละปี 3 ลำดับแรกแล้ว นำมาแยกประเด็นย่อยที่มีข้อสั่งการนำเสนอในรูปแบบตาราง และบรรยายนโยบายที่นายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญในแต่ละด้านของแต่ละปี โดยค้นคว้ารายละเอียดเพิ่มเติมจากรายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล และสื่อต่าง ๆ

4. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายไปปฏิบัติ และประสิทธิผล เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา

5. สัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 5 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจังหวัดในแต่ละภาค เพื่อทราบถึงการนำนโยบายหรือข้อสั่งการไปปฏิบัติ และประสิทธิผลการดำเนินงานตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี

6. วิเคราะห์ข้อมูลข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีว่าเน้นนโยบายด้านใดมากที่สุด เพราะเหตุใด การนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดประสิทธิผลหรือไม่ อย่างไร

7. สรุปและอภิปรายผลในรูปแบบเชิงบรรยาย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

นโยบายและการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี

4.1 นโยบายของรัฐบาล

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีคนที่ 29 ของประเทศไทย ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามที่ได้มีการประกาศพระบรมราชโองการเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2557 และต่อมาเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2557 ได้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 จำแนกเป็น 11 ด้าน โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์

รัฐบาลจะเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ด้วยความจงรักภักดีและปกป้องรักษาพระบรมเดชานุภาพ โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางสังคมจิตวิทยา และมาตรการทางระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ และสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนให้หน่วยงานของรัฐเรียนรู้เข้าใจหลักการทรงงานและให้นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการและการพัฒนา

2. การรักษาความมั่นคงของภาครัฐและการต่างประเทศ

ในระยะเร่งด่วน รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน เร่งแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพและระบบป้องกันประเทศให้ทันสมัย และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศ

3. การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ

ในระยะแรกรัฐบาลจะเร่งสร้างโอกาส อาชีพ และการมีรายได้ที่มั่นคงแก่ผู้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมทั้งสตรี ผู้ด้อยโอกาส และชนกลุ่มเปราะบางที่ถูกละเลย ปกป้องและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และผู้หลบหนีเข้าเมือง พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออม และระบบสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพ เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและสังคมที่มีความหลากหลายจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมถึงการแก้ไขปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกรและการรุกล้ำเขตป่าสงวน

4. การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในและนอกระบบ เน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างอาชีพและส่งเสริมอาชีพศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส ให้ทุกภาคส่วนปฏิรูปทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาครู ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์ศาสนา เผยแพร่วัฒนธรรม สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และปลูกจิตสำนึกที่ดี

5. การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน

วางรากฐานให้ระบบประกันสุขภาพครอบคลุมประชากรทุกภาคส่วนและพัฒนาระบบบริการสุขภาพ เฝ้าระวังโรคระบาด แก้ปัญหาอุบัติเหตุ ส่งเสริมการกีฬาเพื่อสุขภาพ แก้ปัญหาการตั้งครุภรณ์ในวัยรุ่น และพัฒนาขีดความสามารถการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข

6. การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

กระตุ้นการลงทุนด้วยการเร่งพิจารณาโครงการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ ลดอุปสรรคในการส่งออก ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษี ส่งเสริมการท่องเที่ยว แก้ปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง ปฏิรูปราคาเชื้อเพลิง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและคมนาคมและปรับโครงสร้างการบริหารจัดการ พัฒนารัฐวิสาหกิจ ด้านเกษตรกรรมช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต่าง ๆ ด้วยการปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรและส่งเสริมเกษตรแปรรูป ด้านอุตสาหกรรมส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัล

7. การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน

ส่งเสริมความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนในภูมิภาค พัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการและทักษะของแรงงาน เร่งพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายในภูมิภาคอาเซียน และพัฒนาด้านการค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ

8. การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและการพัฒนา และนวัตกรรม

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนา การวิจัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยร่วมมือกับภาคเอกชน เร่งส่งเสริมสังคมนวัตกรรม และใช้ประโยชน์จากการวิจัยส่งเสริมให้มีโครงการลงทุนขนาดใหญ่ เช่น ด้านพลังงานสะอาด รถราง ยานยนต์ ไฟฟ้า การจัดการน้ำและขยะ

9. การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

เร่งปกป้องและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพ เร่งแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย

10. การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ

ปรับปรุงระบบราชการในหน่วยงานภาครัฐระดับประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่น ตอบสนองความต้องการของประชาชน กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นในการให้บริการประชาชน เสริมสร้างระบบคุณธรรมในระบบราชการ ปรับปรุงกฎหมายเพื่อครอบคลุมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมิชอบ

11. การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

เร่งปรับปรุงประมวลกฎหมายหลักและกฎหมายรองของประเทศ ปรับปรุงระบบช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน และนำเทคโนโลยีและความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้เร่งรัดการดำเนินคดี

4.2 การตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่

รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงสมัยแรกของการดำรงตำแหน่งมีการลงพื้นที่ตรวจราชการและประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ รวมทั้งหมด 94 ครั้ง ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศไทย 68 จังหวัด ดังนี้

(1) ภาคกลางและปริมณฑล ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สมุทรสาคร สุพรรณบุรี สระบุรี อ่างทอง กาญจนบุรี เพชรบุรี และราชบุรี

(2) ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุทัยธานี และตาก

(3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บึงกาฬบุรีรัมย์ มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย สกลนคร สุรินทร์ ศรีสะเกษ หนองคาย หนองบัวลำภูอุดรธานี อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ

(4) ภาคตะวันออก ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ลพบุรี ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว

(5) ภาคใต้ ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี ภูเก็ต ระนอง สตูลสงขลา และสุราษฎร์ธานี

จากการลงพื้นที่ตรวจราชการทั้งหมด 94 ครั้ง เป็นการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ จำนวน 16 ครั้ง ดังนี้

(1) วันที่ 27 - 28 มีนาคม พ.ศ. 2558	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
(2) วันที่ 29 - 30 มิถุนายน พ.ศ. 2558	จังหวัดเชียงใหม่และพิษณุโลก
(3) วันที่ 21 - 22 สิงหาคม พ.ศ. 2560	จังหวัดนครราชสีมา
(4) วันที่ 18 - 19 กันยายน พ.ศ. 2560	จังหวัดสุพรรณบุรีและพระนครศรีอยุธยา
(5) วันที่ 27 - 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560	จังหวัดปัตตานีและสงขลา
(6) วันที่ 25 - 26 ธันวาคม พ.ศ. 2560	จังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย

(7) วันที่ 5 - 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561	จังหวัดตราดและจันทบุรี
(8) วันที่ 5 - 6 มีนาคม พ.ศ. 2561	จังหวัดสมุทรสาครและเพชรบุรี
(9) วันที่ 7 - 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2561	จังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์
(10) วันที่ 11 - 12 มิถุนายน พ.ศ. 2561	จังหวัดนครสวรรค์และพิจิตร
(11) วันที่ 23 - 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2561	จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ
(12) วันที่ 20 - 21 สิงหาคม พ.ศ. 2561	จังหวัดระนองและชุมพร
(13) วันที่ 17 - 18 กันยายน พ.ศ. 2561	จังหวัดเลยและเพชรบูรณ์
(14) วันที่ 29 - 30 ตุลาคม พ.ศ. 2561	จังหวัดพะเยาและเชียงราย
(15) วันที่ 12 - 13 ธันวาคม พ.ศ. 2561	จังหวัดบึงกาฬและหนองคาย
(16) วันที่ 14 - 15 มกราคม พ.ศ. 2562	จังหวัดเชียงใหม่และลำปาง

ในลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาล รวม 94 ครั้ง มีข้อสั่งการในด้านต่าง ๆ แบ่งออกเป็น ด้านการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ จำนวน 21 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ จำนวน 26 ข้อ ด้านการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ จำนวน 70 ข้อ ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 178 ข้อ ด้านการยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน จำนวน 74 ข้อ ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ จำนวน 830 ข้อ ด้านการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน จำนวน 75 ข้อ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม จำนวน 38 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน จำนวน 280 ข้อ ด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ จำนวน 53 ข้อ และด้านการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 10 ข้อ

4.2.1 การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

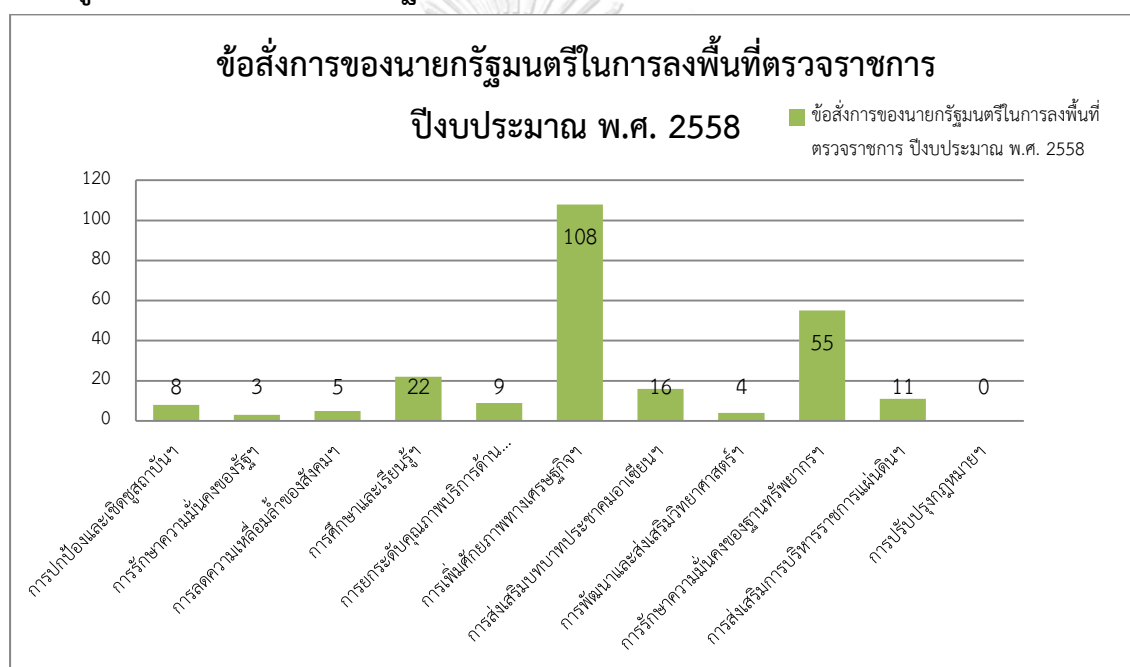
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 นายกรัฐมนตรีมีการลงพื้นที่ตรวจราชการจำนวน 1 ครั้ง เนื่องจากเป็นปีที่เพิ่งเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยเป็นการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่อำเภอทองไทร จังหวัดสุโขทัย เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 ซึ่งอุทกภัยในครั้งนั้นจังหวัดสุโขทัยได้ประกาศเขตประสบภัยน้ำท่วม 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอศรีสัชชนาลัย อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสำโรง อำเภอเมือง และอำเภอทองไทร ซึ่งพื้นที่แม่น้ำยมไหลผ่านทำให้ประชาชนและพื้นที่ทางการเกษตรได้รับความเดือดร้อน นายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการให้แก้ไขปัญหา

อุทกภัยในระยะแรกด้วยการเร่งระบายน้ำออกจากแม่น้ำไปยังแก้มลิง เพื่อลดผลกระทบต่อพื้นที่การเกษตรและชุมชน

4.2.2 การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 (ตุลาคม พ.ศ. 2557 - กันยายน พ.ศ. 2558)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 นายกรัฐมนตรีมีการลงพื้นที่ตรวจราชการจำนวน 10 ครั้ง 10 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ จำนวน 3 ครั้ง ระยอง จำนวน 2 ครั้ง ขอนแก่น กาฬสินธุ์ นราธิวาส นครราชสีมา ประจวบคีรีขันธ์ ฉะเชิงเทรา พิษณุโลก และตาก จังหวัดละ 1 ครั้ง โดยมีประเด็นการตรวจราชการและข้อสั่งการด้านต่าง ๆ ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการลงพื้นที่ตรวจราชการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการรวมทั้งสิ้น 241 ข้อ ได้แก่ ด้านการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ จำนวน 8 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ จำนวน 3 ข้อ ด้านการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ จำนวน 5 ข้อ ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 22 ข้อ ด้านการยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน จำนวน 9 ข้อ ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ จำนวน 108 ข้อ ด้านการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน จำนวน 16 ข้อ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม จำนวน 4 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้

ประโยชน์อย่างยั่งยืน จำนวน 55 ข้อ ด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ จำนวน 11 ข้อ และไม่มีข้อสั่งการด้านการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ให้ความสำคัญด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศมากที่สุด ลำดับสอง คือ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และลำดับสาม คือ ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

**ตารางที่ 1 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558**

การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. สานต่อนโยบายงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติจัดทำไว้	1
2. การบูรณาการงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม	3
3. กระตุ้นการลงทุนด้วยการเร่งพิจารณาโครงการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ	1
4. ดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ	29
5. ลดอุปสรรคในการส่งออกเพื่อให้เกิดความคล่องตัว	3
6. ชักจูงนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย	12
7. ประสานนโยบายการเงินการคลังให้สอดคล้องกัน	1
8. แก้ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาขาดแคลนน้ำ และปัญหาภัยแล้ง	4
9. ปฏิรูปโครงสร้างราคาเชื้อเพลิงประเภทต่าง ๆ	7
10. ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีได้อย่างครบถ้วน	1
11. การบริหารจัดการหนี้ภาครัฐ	2
12. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและคมนาคม	5
13. ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการในสาขาขนส่งที่มีการแยกบทบาทและภารกิจ	-
14. พัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพ	1
15. การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร	13
16. ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ	19
17. เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	5

การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	จำนวน (ข้อสั่งการ)
18. ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัล	1
รวม	108

ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้ลดต้นทุนการผลิตและสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร โดยนายกรัฐมนตรีมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงมหาดไทยส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องต้นทุนการผลิตเพื่อลดรายจ่าย เช่น เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ยอินทรีย์ และช่วยเหลือจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น รถเกี่ยวข้าว รถไถ เครื่องหยอดข้าว เป็นต้น โดยกลุ่มเกษตรกรต้องจดทะเบียนในรูปแบบนิติบุคคลและมีการบริหารจัดการต่อเนื่อง และให้แนวทางการบริหารจัดการเครื่องจักรกลทางการเกษตรของจังหวัดโดยแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการและดำเนินการสนับสนุนเครื่องจักรกลการเกษตรให้แก่กลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เพื่อทำหน้าที่จัดหา ตรวจสอบความเหมาะสมและงบประมาณของเครื่องจักรกลทางการเกษตรให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และมีกระบวนการตรวจสอบ ติดตาม การปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการตรวจราชการแบบบูรณาการ เช่น ในคราวการลงพื้นที่ตรวจราชการ เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2558 ที่จังหวัดระยอง นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สร้างการรับรู้ในการลดต้นทุนการผลิต และได้มีโครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตรกรด้วย รวมทั้งให้ตลาดทางการค้าให้แก่เกษตรกร

ด้านสินเชื่อให้ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโดยดำเนินโครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ทั้งระบบด้วยมาตรการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้มียาได้น้อย กรอบวงเงิน 45,000 ล้านบาท มาตรการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร กรอบวงเงิน 20,000 ล้านบาท การบริหารจัดการข้าวในสต็อกของรัฐด้วยการชดเชยดอกเบี้ยให้ผู้ประกอบการค้าข้าวในการเก็บสต็อก โดยคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าว (นบข.) มีมติเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 อนุมัติแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโดยให้นำเงินคงเหลือจากโครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวปีการผลิต 2557/2558 มาใช้ดำเนินการ นอกจากนี้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้มีโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรรายย่อย ได้แก่ โครงการปลดปล่อยหนี้สิน โครงการปรับโครงสร้างหนี้ และโครงการขยายเวลาชำระหนี้ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือเกษตรกรรายย่อยที่มีหนี้สินไม่เกิน 500,000 บาท

นอกจากนี้ ให้จัดทำยุทธศาสตร์สินค้าเกษตรเป็นรายพืชเศรษฐกิจ (Roadmap) ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และอ้อย โดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญ คือ (1) การกำหนด

เป้าหมายด้านการผลิต การตลาดต้องชัดเจน และสร้างสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน (2) การจัด Zoning ต้องระบุพื้นที่เกษตรที่เหมาะสมให้ชัดเจน โดยเฉพาะการปลูกพืชในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ (3) งานวิจัยและพัฒนาให้เน้นการเพิ่มมูลค่าและความต้องการของตลาด และ (4) การเชื่อมโยง ประเด็นการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งมีผลต่อการเคลื่อนย้ายของวัตถุดิบเกษตรหรือการลงทุน

ด้านอุตสาหกรรม นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป โดยให้ คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการและกลุ่มวิสาหกิจในภาคอุตสาหกรรมเกษตร และพัฒนาการสร้าง มูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปและผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ด้วยการกำหนดมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน ตรวจสอบเพื่อรักษาคุณภาพ และจัดสัมมนาให้ความรู้ผู้ผลิตสินค้า OTOP เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต บรรลุภัณฑ์ และด้านการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดและ รองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จัดช่องทางส่งเสริมการตลาดด้วยการจำหน่าย “OTOP ของขวัญ ของฝากจำหน่ายในราคาพิเศษ” การจัดจำหน่ายสินค้าบนเส้นทางสัญจร และมีการนำไปจำหน่ายในต่างประเทศ นอกจากนี้ ให้มี การผลักดันกล้วยงเป็นพืชเศรษฐกิจ เร่งดำเนินการผลักดันกฎหมายพืชกล้วยง ให้เป็นพืชที่สามารถ นำมาใช้ประโยชน์ได้ และส่งเสริมการใช้พืชกล้วยงในเชิงอุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็น ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

ตารางที่ 2 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และ การสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. เร่งปกป้องและฟื้นฟูอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า	23
2. ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ	2
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน และแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ	13
4. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติ	24
5. เร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย	3
รวม	55

ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการด้านการบริหารจัดการน้ำของประเทศ ในประเด็นการเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำโดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการสำรวจพื้นที่ราชพัสดุหรือที่ดินของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงที่ดินของ

ประชาชนที่เป็นพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก เพื่อทำเป็นทะเลสาบใช้กักเก็บน้ำในลักษณะทะเลสาบน้ำจืด เช่น กว๊านพะเยา บึงบอระเพ็ด และสนับสนุนโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริก่อสร้างโครงการชลประทานและก่อสร้างแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ชนบทเพื่อให้ทุกหมู่บ้านมีน้ำประปา และจัดหาแหล่งน้ำไว้ใช้สำหรับการเกษตร สำหรับพื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยแล้งให้กระทรวงมหาดไทยให้ความช่วยเหลือประชาชนให้มีน้ำใช้อุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอและทั่วถึงและให้หาทางแก้ปัญหาไม่ให้เกิดภัยแล้งซ้ำ

การพัฒนาการบริหารจัดการที่ดินและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐให้จัดที่ดินให้แก่ผู้ไร้ที่ดินทำกินและเกษตรกรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยการกระจายสิทธิการถือครองให้แก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่ได้รื้อกล้า และมอบหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (สทช.) รวม 15,208 ไร่ โดยให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชน เรื่องการจัดสรรที่ดิน และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนดพื้นที่ป่าเศรษฐกิจป่าชุมชน และป่าหมู่บ้านให้ชัดเจน และร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดพื้นที่ปลูกป่าปลูกพืช ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของพื้นที่ ทั้งต้นไม้เล็กและต้นไม้ใหญ่ โดยประชาชนต้องช่วยดูแลต้นไม้ในพื้นที่

**ตารางที่ 3 ข้อเสนอการด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558**

การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้	3
2. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส	-
3. ให้ทุกภาคส่วนร่วมจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษา	1
4. พัฒนาคนทุกช่วงวัย ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับกระบวนการเรียนรู้	4
5. ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน	5
6. พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครู	-
7. ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ	1
8. อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ไทย	6
9. สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	2
10. ปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี	-
รวม	22

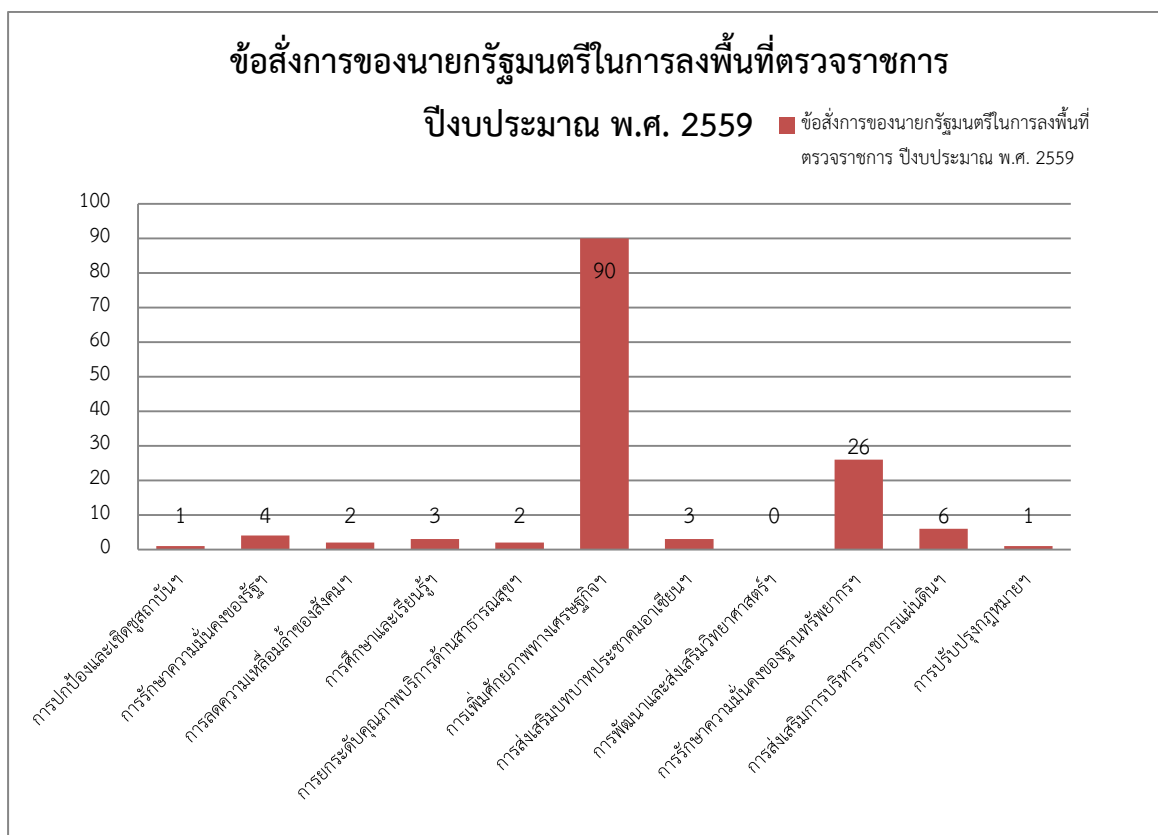
ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม นายกรัฐมนตรี มีข้อสั่งการด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม โดยให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริม นักเรียนที่มีความสนใจเรื่องดนตรี ศิลปะ วัฒนธรรม และส่งเสริมการสอนประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมไทยด้วยการบรรจุในหลักสูตรการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำคู่มือการจัดการ การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง จัดอบรมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทยและ บุญคุณพระมหากษัตริย์ และมีระบบติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ สำหรับด้านวิชาชีพให้ส่งเสริมการเรียนอาชีวศึกษาด้วยการเพิ่มบทบาทของสถานประกอบการ ในการเสนอแนะเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน และวางแผนร่วมกับหน่วยงานจัดทำโครงการผลิตกำลังคนรายสาขา เช่น เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2558 ในคราวลงพื้นที่ตรวจราชการจังหวัดเชียงใหม่ นายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการ ให้จังหวัดจัดทำข้อมูลจำนวนนักศึกษา และตรวจสอบว่านักศึกษาอยากทำงานในสายอาชีพใด เพื่อจัดหางานรองรับให้เหมาะสม นอกจากนี้ ให้มีการสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาทาง ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อสร้างนักวิทยาศาสตร์และนักวิจัย

ด้านการพัฒนาการศึกษาเด็กและเยาวชน กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงหลักสูตร แกนกลางให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละช่วงวัย เน้นการเพิ่มความรู้และเสริมสร้างกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบควบคู่กับการปรับลดเวลาเรียนซึ่งเชื่อว่าเป็นการสร้างระบบการเรียนรู้ ให้นักเรียนดีขึ้น โดยมีการปรับตารางเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และปรับกระชับหลักสูตรเพื่อเพิ่มเวลาและโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้อย่างครอบคลุม

4.2.3 การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 (ตุลาคม พ.ศ. 2558 - กันยายน พ.ศ. 2559)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 นายกรัฐมนตรีมีการลงพื้นที่ตรวจราชการจำนวน 12 ครั้ง 14 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี สุราษฎร์ธานี สงขลา นครสวรรค์ ชัยนาท อุทัยธานี อุตรธานี เชียงใหม่ นครราชสีมา ราชบุรี ระยอง นราธิวาส ร้อยเอ็ด และภูเก็ต จังหวัดละ 1 ครั้ง โดยมีประเด็น การตรวจราชการและข้อสั่งการด้านต่าง ๆ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีในการลงพื้นที่ตรวจราชการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีมีข้อเสนอรวมทั้งสิ้น 138 ข้อ ได้แก่ ด้านการปกป้องและเจริญเติบโตของบ้านเมือง 1 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของรัฐ และการต่างประเทศ จำนวน 4 ข้อ ด้านการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ จำนวน 2 ข้อ ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 3 ข้อ ด้านการยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน จำนวน 2 ข้อ ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ จำนวน 90 ข้อ ด้านการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน จำนวน 3 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน จำนวน 26 ข้อ ด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ จำนวน 6 ข้อ และด้านการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 1 ข้อ และไม่มีข้อเสนอด้านการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศมากที่สุด ลำดับสอง คือ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร

และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และลำดับสาม คือ ด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

**ตารางที่ 4 ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559**

การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. สานต่อนโยบายงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จัดทำไว้	-
2. การบูรณาการงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม	1
3. กระตุ้นการลงทุนด้วยการเร่งพิจารณาโครงการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ	3
4. ดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ	22
5. ลดอุปสรรคในการส่งออกเพื่อให้เกิดความคล่องตัว	2
6. ชักจูงนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย	8
7. ประสานนโยบายการเงินการคลังให้สอดคล้องกัน	-
8. แก้ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาขาดแคลนน้ำ และปัญหาภัยแล้ง	4
9. ปฏิรูปโครงสร้างราคาเชื้อเพลิงประเภทต่าง ๆ	-
10. ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีได้อย่างครบถ้วน	-
11. การบริหารจัดการหนี้ภาครัฐ	-
12. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและคมนาคม	6
13. ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการในสาขาขนส่งที่มีการแยกบทบาทและภารกิจ	-
14. พัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพ	2
15. การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร	16
16. ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ	17
17. เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	8
18. ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัล	1
รวม	90

ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ ประเด็นที่มีการตรวจราชการมากที่สุด คือ การดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ การลดต้นทุนการผลิต การช่วยเหลือในเรื่องปัจจัยการผลิต และการใช้กลไกตลาดดูแลราคาสินค้าเกษตรกรรม โดยนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน โดยมีเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และสร้างเครือข่ายศูนย์เรียนรู้ของชุมชนให้เชื่อมโยงการผลิตสินค้าเกษตร ปัจจัยการผลิตและการตลาด เป้าหมายอำเภอละ 1 ศูนย์ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ทางการเกษตร อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี มีการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การไถกลบตอซังข้าวแทนการเผา และการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น โดยมีเป้าหมายไปสู่การเป็น Smart Farmer และโครงการช่วยชาวนาที่อยู่ในพื้นที่ไม่เหมาะสมให้เปลี่ยนเป็นการทำปศุสัตว์ ส่งเสริมการเลี้ยงและขยายพันธุ์โค กระบือสายพันธุ์ไทย โดยการคัดสายพันธุ์ที่มีการพัฒนาตามความต้องการเพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออก

การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้ดำเนินการตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ดำเนินการแล้ว 600 แปลง พื้นที่ 1.52 ล้านไร่ ครอบคลุมสินค้าเกษตร ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง หม่อนไหม ยางพารา พริก เห็ด พาง สมุนไพร แพะ กระบือ สุกร เป็นต้น ซึ่งนอกจากการสนับสนุนด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรและการตลาด รัฐบาลได้สนับสนุนสินเชื่อเพื่อพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) สนับสนุนสินเชื่อวงเงิน 3,250 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้กลุ่มเกษตรกร วิชากิจชุมชนและสหกรณ์ นอกจากนี้ ให้ดำเนินการบริหารจัดการปลูกพืชตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ให้สอดคล้องกับแผนที่เกษตร เน้นการบริหารจัดการเชิงรุก และให้กำหนดปริมาณการผลิตข้าวแต่ละประเภทให้สอดคล้องกับพื้นที่และตรงกับปริมาณความต้องการของตลาด

ประเด็นต่อมา นายกรัฐมนตรีเน้นข้อสั่งการด้านอุตสาหกรรม ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรมส่งเสริมการเกษตรแปรรูป เกษตรอุตสาหกรรม การผลิตผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อเพิ่มสินค้าให้มีความหลากหลายและเพิ่มมูลค่า และให้กระทรวงคมนาคมทบทวนโครงการปรับปรุงซ่อมแซมถนนต่าง ๆ โดยการนำยางพารามาเป็นวัสดุก่อสร้างสำคัญ ในส่วนของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP นวัตกรรม กระทรวงมหาดไทยได้ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาขีดความสามารถของผู้ผลิตชุมชน การพัฒนาวัตถุดิบ การใช้เทคโนโลยี และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการเปิดหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านถ้ำผึ้งที่มีจุดเด่นคือสมุนไพร โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนางไพรได้รวมกลุ่มปลูกสมุนไพรส่งขายให้โรงพยาบาลเพื่อผลิตยาสมุนไพร นอกจากนี้ ให้จังหวัดส่งเสริมตลาดประชารัฐ เพื่อสร้างอาชีพและแหล่งค้าขายจากระดับหมู่บ้าน ชุมชน จังหวัด จนถึงระดับประเทศ

ตารางที่ 5 ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	จำนวน (ข้อเสนองาน)
1. เร่งปกป้องและฟื้นฟูอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า	4
2. ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ	5
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน และแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ	5
4. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติ	10
5. เร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ชยะ และน้ำเสีย	2
รวม	26

ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน นายกรัฐมนตรีมีข้อเสนอด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศมากที่สุด เนื่องจากในปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณฝนเฉลี่ยน้อยกว่าปี พ.ศ. 2557 โดยนายกรัฐมนตรีลงพื้นที่ตรวจราชการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเช่นที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อพิจารณาแนวทางการสร้างทะเลสาบเพื่อกักเก็บน้ำและชุดบ่อขมนครก และในภาคเหนือมีข้อเสนอให้หน่วยงานราชการร่วมมือกับภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่สร้างฝายชะลอน้ำจากต้นทางให้นานที่สุด รวมทั้งให้พิจารณาแนวทางการส่งน้ำแบบที่อ่วมกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปิงตอนบน สำหรับการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและภายในชุมชนมีข้อเสนอให้สนับสนุนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทำเกษตรแบบผสมผสาน ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยในฤดูแล้ง และให้กรมชลประทานบริหารจัดการน้ำจากต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อให้ทุกพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอต่อการทำเกษตรและอุปโภคบริโภค

การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดินและแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ นายกรัฐมนตรีมีข้อเสนอให้จัดทำแผนโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับที่ดินทำกินของประชาชนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยส่งเสริมและกำหนดแนวทางการบริหารจัดการที่ดินในการเพาะปลูกให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ สภาพดิน และปริมาณน้ำ และให้ทำความเข้าใจกับประชาชนกรณีที่ดินรัฐบาลออกหนังสือให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

การส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน มีข้อเสนอให้ส่งเสริมและอนุรักษ์กระบือไทยซึ่งกรมปศุสัตว์ได้ดำเนินโครงการ

อนุรักษ์และพัฒนาการผลิตกระบือ และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวจัดตั้งกลุ่มผลิตกระบือระดับหมู่บ้าน

ตารางที่ 6 ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

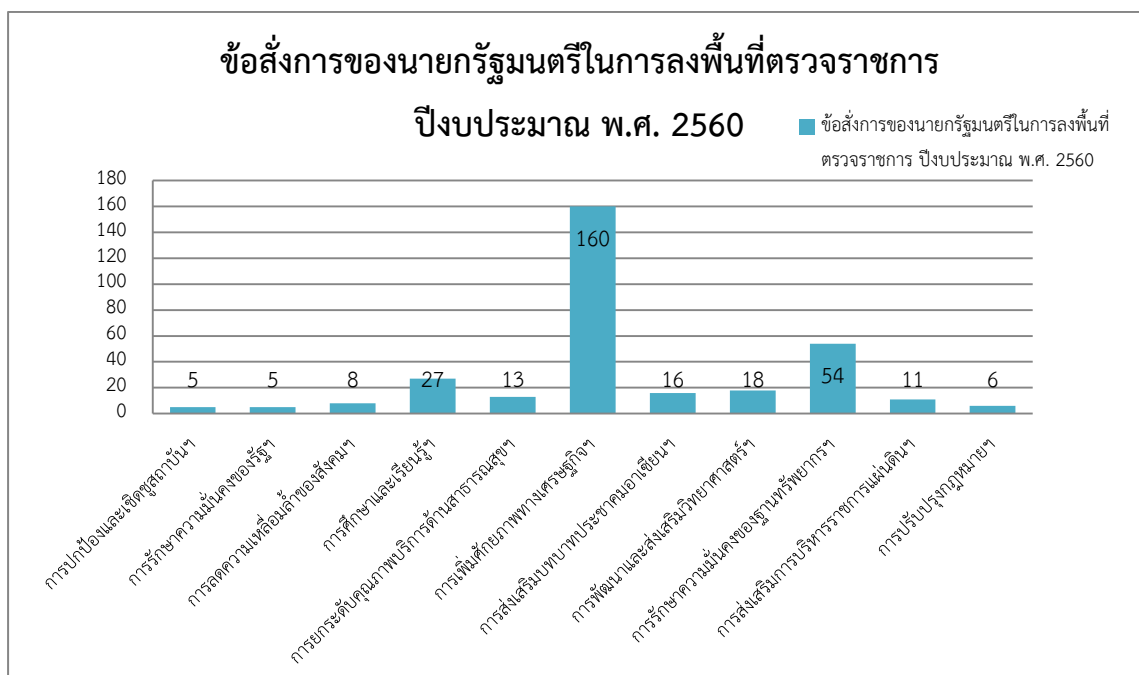
การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ	จำนวน (ข้อเสนอง)
1. ปรับปรุงระบบราชการในด้านองค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่น	5
2. กระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้รวดเร็ว	1
รวม	6

ด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ นายกรัฐมนตรีมีข้อเสนอให้ปรับปรุงระบบราชการด้านองค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐในทุกระดับ โดยให้ท้องถิ่นเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของประชาชน เช่น ปัญหาความเดือดร้อน การขอความช่วยเหลือ เป็นต้น และเร่งขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นสังคมประชาธิปไตย

4.2.4 การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (ตุลาคม พ.ศ. 2559 - กันยายน พ.ศ. 2560)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 นายกรัฐมนตรีมีการลงพื้นที่ตรวจราชการจำนวน 22 ครั้ง 23 จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 ครั้ง กรุงเทพมหานคร ชัยนาท ชลบุรี ปทุมธานี เชียงราย สงขลา น่าน นราธิวาส สุราษฎร์ธานี ศรีสะเกษ ปราจีนบุรี นครพนม ระยอง นครปฐม นนทบุรี จันทบุรี ขอนแก่น สกลนคร นครราชสีมา สระแก้ว สุพรรณบุรี และสตูล จังหวัดละ 1 ครั้ง โดยมีประเด็นการตรวจราชการและข้อเสนอด้านต่าง ๆ ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีในการลงพื้นที่ตรวจราชการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีมีข้อเสนอรวมทั้งสิ้น 312 ข้อ ได้แก่ ด้านการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ จำนวน 5 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ จำนวน 5 ข้อ ด้านการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ จำนวน 8 ข้อ ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 27 ข้อ ด้านการยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน จำนวน 13 ข้อ ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ จำนวน 160 ข้อ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน จำนวน 16 ข้อ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม จำนวน 18 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน จำนวน 54 ข้อ ด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ จำนวน 11 ข้อ และด้านการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 6 ข้อ

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศมากที่สุด ลำดับสอง คือ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และลำดับสาม คือ

ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

**ตารางที่ 7 ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560**

การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	จำนวน (ข้อเสนองาน)
1. สานต่อนโยบายงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จัดทำไว้	-
2. การบูรณาการงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม	2
3. กระตุ้นการลงทุนด้วยการเร่งพิจารณาโครงการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ	4
4. ดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ	23
5. ลดอุปสรรคในการส่งออกเพื่อให้เกิดความคล่องตัว	4
6. ชักจูงนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย	10
7. ประสานนโยบายการเงินการคลังให้สอดคล้องกัน	5
8. แก้ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาขาดแคลนน้ำ และปัญหาภัยแล้ง	39
9. ปฏิรูปโครงสร้างราคาเชื้อเพลิงประเภทต่าง ๆ	1
10. ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีได้อย่างครบถ้วน	1
11. การบริหารจัดการหนี้ภาครัฐ	-
12. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและคมนาคม	15
13. ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการในสาขาขนส่งที่มีการแยกบทบาทและภารกิจ	2
14. พัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพ	2
15. การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร	22
16. ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ	13
17. เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	13
18. ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัล	5
รวม	160

ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ ประเด็นที่มีการตรวจราชการมากที่สุดคือ การเตรียมความพร้อมรับมือและการแก้ไข ป้องกัน สถานการณ์อุทกภัย รวมถึงภัยแล้ง โดยนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้มีการแก้ไขปัญหามหาอุทกภัยแบบบูรณาการให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. 2558 - 2569) ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 โดยยุทธศาสตร์ที่ 3 ของแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. 2558 - 2569) ว่าด้วยการจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย มีเป้าประสงค์ คือ เพื่อลดความเสียหายจากอุทกภัยของชุมชนเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ บรรเทาความเสียหายและสนับสนุนการปรับตัวในพื้นที่เกษตรลดความเสียหายจากดินโคลนถล่ม น้ำท่วมฉับพลัน และพัฒนาพื้นที่รับน้ำนองในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา และให้ทุกหน่วยงานบูรณาการการทำงานร่วมกันด้วยมาตรการเชิงรุก เช่น การเตรียมการรองรับอุทกภัย การประมาณการปริมาณน้ำ สถานที่รองรับน้ำ และมาตรการเชิงรับ เช่น การประเมินสถานการณ์น้ำจากการเก็บข้อมูล และให้มีมาตรการสำรอง

สำหรับปัญหาน้ำท่วมในเขตกรุงเทพมหานครได้มีข้อสั่งการให้พิจารณาการจัดทำแผนที่แสดงน้ำท่วมในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และให้พิจารณาตรวจสอบคูคลองที่รองรับน้ำท่วมขังและระบายน้ำในเขตกรุงเทพมหานครให้ไหลสู่ทะเลว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ และดำเนินการสร้างอุโมงค์น้ำขนาดใหญ่เพื่อระบายน้ำจากคลองเปรมประชากรลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากเป็นคลองหลักในการระบายน้ำท่วมขังในเขตพื้นที่ตอนบนของกรุงเทพมหานคร (บางซื่อ จตุจักร หลักสี่ บางเขน และดอนเมือง) โดยให้มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานห้องควบคุมอุโมงค์ระบายน้ำในสถานีสูบน้ำทุกแห่งประจำ 24 ชั่วโมง และหากการระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพให้รับหาวิธีการแก้ไขโดยเฉพาะอาจจะเกิดจากปัญหาขยะอุดตันที่ระบายน้ำ

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2560 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบความก้าวหน้าในการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยและภัยแล้ง และเห็นชอบการกำหนดพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหามหาอุทกภัยแล้ง และน้ำเค็มรุกล้ำอย่างเป็นระบบในพื้นที่ภาคกลาง (Area Based) โดยคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติวิเคราะห์พื้นที่ภัยแล้งและเสี่ยงอุทกภัยในพื้นที่ภาคกลาง พบว่า มีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง จำนวน 4.1 ล้านไร่ และพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย จำนวน 3.8 ล้านไร่ ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการแก้ไขปัญหาน้ำในพื้นที่ภาคกลางจำนวน 10 พื้นที่ ได้แก่ (1) ลุ่มน้ำแม่กลอง-ท่าจีน ตอนบน (2) ลุ่มน้ำสาขาที่ราบแม่น้ำท่าจีนตอนบน (3) ลุ่มน้ำสาขาที่ราบแม่น้ำเจ้าพระยา (4) ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง (5) ลุ่มน้ำสาขาที่ราบแม่น้ำท่าจีนตอนล่าง (6) ลุ่มน้ำเพชรบุรี (7) ลุ่มน้ำสาขาคลองบางสะพานใหญ่ (8) ปากแม่น้ำเจ้าพระยา (9) ปากแม่น้ำท่าจีน และ (10) ปากแม่น้ำแม่กลอง และในแผนพัฒนาระยะที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2562 มีโครงการตามแผนพัฒนาทรัพยากรน้ำทั่วประเทศจำนวน 8,719 โครงการ

สำหรับการเตรียมการรับมือภัยแล้ง นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้ดำเนินการเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำและเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำของอ่างเก็บน้ำที่มีอยู่เดิม โดยพิจารณาจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติมในพื้นที่ต่าง ๆ ด้วยการใช้เทคโนโลยีการชลประทานที่สามารถกักเก็บน้ำ การจัดเตรียมเครื่องชุดเจาะบาดาล

ทั้งนี้ รัฐบาลจะดูแลการบริหารจัดการน้ำในภาพรวมเพื่อให้การบริหารจัดการน้ำเหมาะสมเกิดความสมดุล เกิดประโยชน์สูงสุด และเสียหายน้อยที่สุด ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และหากการบริหารจัดการน้ำต้องระบายน้ำหรือผันน้ำเข้าพื้นที่รับน้ำซึ่งเป็นพื้นที่การเกษตร เพื่อไม่ให้น้ำท่วมพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ เกษตรกรที่เสียผลประโยชน์ที่เกษตรกรกรมจะต้องได้รับการช่วยเหลือเยียวยาเป็นกรณีพิเศษ

ประเด็นที่มีการตรวจราชการรองลงมา คือ การดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสม การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการด้วยวิธีการต่าง ๆ และการสนับสนุนเกษตรกรในรูปแบบของสหกรณ์ โดยนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการเน้นที่การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายรัฐบาลในการดูแลเกษตรกรและปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร รัฐบาลได้ดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวทั้งระบบด้วยมาตรการสนับสนุนสินเชื่อการประกันภัยและการบริหารจัดการข้าวในสต็อกของรัฐ พร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรให้เป็นที่ยอมรับโดยการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์และปุ๋ยอินทรีย์ลดการใช้ยาฆ่าแมลงและปุ๋ยเคมี สำหรับพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ปาล์ม น้ำมัน รัฐบาลได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการตลาดมันสำปะหลัง ปี 2559/2560 และการกำกับดูแลอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย มุ่งเน้นให้เกิดความเป็นธรรมในการแบ่งปันรายได้ระหว่างชาวไร่อ้อยและโรงงานน้ำตาลทราย และแก้ไขปัญหาราคาน้ำมันปาล์มด้วยการดำเนินการด้านราคาและรับซื้อตามคุณภาพให้เป็นไปตามกลไกราคา

นอกจากนี้ ในยุคขับเคลื่อนให้เป็นไทยแลนด์ 4.0 ด้านการเกษตรมีข้อสั่งการให้มีการเปลี่ยนเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ด้วยการสร้างความรู้ให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตร และโครงการ Agri Map หรือแผนที่การเกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก เพื่อบูรณาการข้อมูลพื้นฐานการเกษตรเชิงพื้นที่จากทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น แผนที่พืชชนิดต่าง ๆ แผนที่ความเหมาะสมด้านปัจจัยการผลิต พื้นที่ชลประทาน แหล่งน้ำ รวมถึงความต้องการของตลาด โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดตั้ง “ตลาดเกษตรกร” ที่ต้องการให้ทุกจังหวัดมีสถานที่จำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรคุณภาพที่มีความปลอดภัยและได้รับการรับรองมาตรฐานทางการเกษตร มีเกษตรกรเป็นผู้จำหน่ายเอง และมีผู้จัดการตลาดเกษตรกรเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันในทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

ในการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มคุณภาพ เน้นการบริหารจัดการอย่างมีระบบ และการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและช่องทางการจำหน่าย

ตารางที่ 8 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. เร่งปกป้องและฟื้นฟูอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า	10
2. ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ	4
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน และแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ	9
4. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติ	18
5. เร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ชยะ และน้ำเสีย	13
รวม	54

ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ประเด็นที่มีการตรวจราชการมากที่สุด คือ การบริหารจัดการน้ำของประเทศ โดยนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้สำรวจความต้องการการใช้น้ำในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และการใช้เพื่ออุปโภคบริโภค เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการบริหารจัดการน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย (1) การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค โดยมีเป้าหมายให้ทุกหมู่บ้านมีน้ำประปาใช้ในปี พ.ศ. 2560 (2) การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ทั้งเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เช่น โครงการพัฒนาลุ่มน้ำตาปี - พุมดวง โครงการเขื่อนทดน้ำผาจุ (3) การจัดการน้ำและอุทกภัย (4) การฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน และ (5) การพัฒนาระบบคลังข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติ

ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ 616 แห่ง จำนวนครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์ 188,615 ครัวเรือน และมีจำนวนพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ 414,305 ไร่

ประเด็นที่มีการตรวจราชการรองลงมา คือ การเร่งรัดควบคุมมลพิษทางอากาศ ชยะ และน้ำเสีย โดยนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้มีการบริหารจัดการขยะและการใช้ประโยชน์จากการกำจัดขยะแต่ละประเภท เพื่อให้ขยะมีมูลค่าเพิ่ม และสร้างรายได้ให้ประชาชนเช่นที่ศูนย์เรียนรู้หมู่บ้านปลอดขยะ Zero Waste ณ บ้านโป่งศรีนคร อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ถือเป็นศูนย์การเรียนรู้

ต้นแบบระดับประเทศที่ประชาชนในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาแนวทางกำจัดปัญหาขยะอย่างสร้างสรรค์และถูกวิธีด้วยวิธีการจัดการขยะอินทรีย์ โดยมีการคัดแยกเพื่อนำมาทำปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพ เพื่อใช้สำหรับปลูกผักและการผลิตอาหารสัตว์แบบชีวภาพโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น ส่วนการจัดการขยะทั่วไป เช่น ถุงพลาสติก กล่องนม รวบรวมและนำไปขาย สำหรับขยะส่วนที่เหลือทางเทศบาลจะนำไปกำจัดอย่างถูกวิธีต่อไป และมีการจัดบันทึกสถิติข้อมูลขยะประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

ด้านการจัดการขยะให้เป็นระบบ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดมาตรการหลักพร้อมกลไกการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ได้แก่ มาตรการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายให้ประชาชน สถานที่ราชการ และสถานประกอบการลดและคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ มาตรการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะ ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มศักยภาพการจัดเก็บและขนส่ง และในกรุงเทพมหานครให้เพิ่มเจ้าหน้าที่เก็บขยะ และให้มีมาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยพัฒนากระบวนการข้อมูล ทั้งนี้ กรุงเทพมหานครได้จัดทำแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอย พ.ศ. 2558 - 2562 ซึ่งมีเป้าหมายลดปริมาณขยะให้ได้อ้อยละ 7 ภายในปี พ.ศ. 2562 และสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชนด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการจัดการขยะทางน้ำ โดยเฉพาะปัญหาผักตบชวา ซึ่งเป็นสาเหตุให้การระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้ดำเนินการหาวิธีกำจัดผักตบชวาและให้นำมาสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เช่น การทำเครื่องจักรสาน เป็นต้น และให้มีมาตรการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียซึ่งเป็นผลมาจากการทิ้งสิ่งปฏิกูลและขยะลงแม่น้ำลำคลอง

ประเด็นการเร่งปกป้องและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า และการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าแก่ประชาชนว่าเป็นต้นกำเนิดของอาหาร และให้ดำเนินการสำรวจข้อมูลแผนที่และพื้นที่ป่า เพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าให้มีความชัดเจน ป้องกันการบุกรุกทำลายป่าภายใต้นโยบาย “พลิกฟื้นผืนป่าสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” ดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ และคุ้มครองพื้นที่ป่าโดยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด

ตารางที่ 9 ข้อสั่งการด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้	5
2. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส	1
3. ให้ทุกภาคส่วนร่วมจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษา	2
4. พัฒนาคนทุกช่วงวัย ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับกระบวนการเรียนรู้	9

การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	จำนวน (ข้อสั่งการ)
5. ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน	4
6. พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครู	-
7. ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ	-
8. อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ไทย	3
9. สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	2
10. ปลุกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี	1
รวม	27

ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม นายกรัฐมนตรี มีข้อสั่งการในประเด็นการพัฒนาคนทุกช่วงวัยด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการปรับ กระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม เพื่อเตรียมผู้เรียนเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 ด้วยวิธีการ “การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อทำกิจกรรม นอกห้องเรียน โดยนำความรู้ในตำรามาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอน ให้ทันสมัยเข้ากับยุคดิจิทัล เทคโนโลยี และทันต่อสถานการณ์ เน้นเรื่องกระบวนการคิดวิเคราะห์ มากกว่าการท่องจำหรือจดบันทึก เช่น ในคราวการลงพื้นที่ตรวจราชการที่จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2560 นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนการอ่านให้มากขึ้น เรียนรู้วิชา นอกห้องเรียน คิดนอกกรอบ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และให้มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับ นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความคิดเห็นในชั้นเรียนในลักษณะการสื่อสารแบบสองทางมากขึ้น

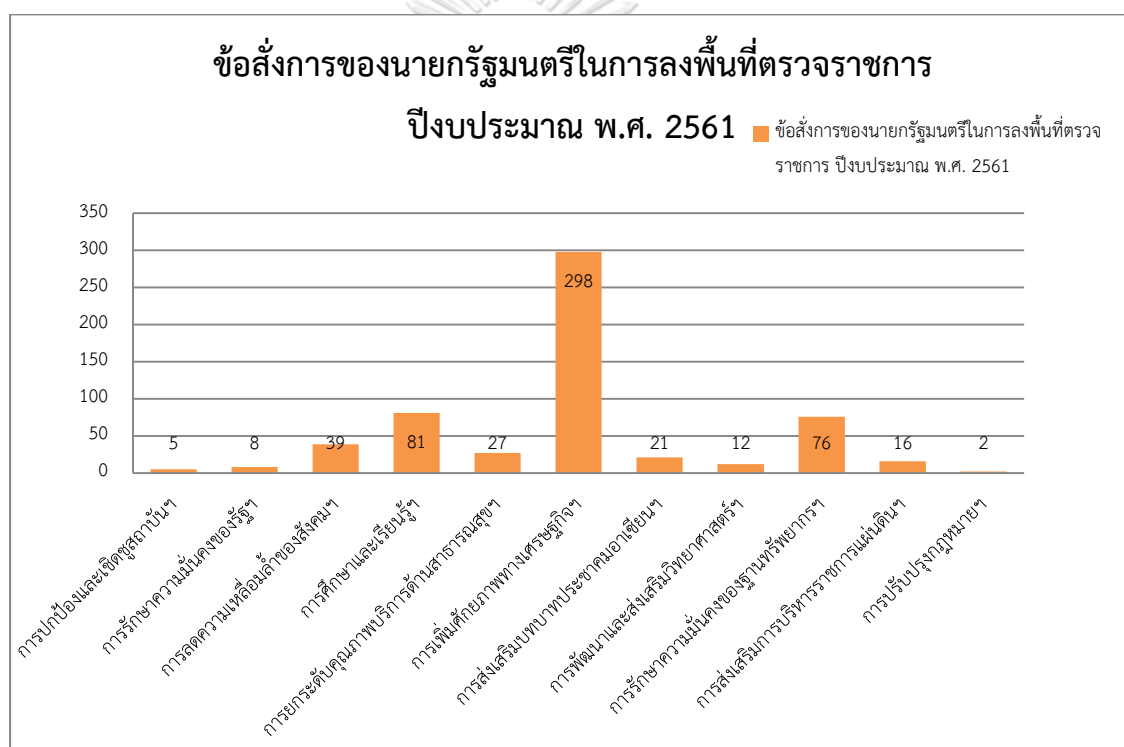
ประเด็นต่อมาคือการจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยการปรับปรุง แนวทางการสอนให้นักเรียนมีทักษะวิเคราะห์และกล้าแสดงความคิดเห็น และในระดับมัธยมศึกษา ควรเน้นเรียนแบบปฏิบัติ และส่งเสริมการเรียนรู้ที่เรียกว่า “STEM” เป็นการบูรณาการของ 4 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และ คณิตศาสตร์ (Mathematics) นอกจากนี้ ให้นับการเรียนรู้เพื่อสร้างอาชีพและลดความเหลื่อมล้ำ ด้วยการสำรวจการมีงานทำของนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา พร้อมทั้งสำรวจความต้องการแรงงาน ในแต่ละสาขาวิชาเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรรองรับตลาดแรงงานในอนาคต และให้กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกระทรวงแรงงานพิจารณาปรับแนวทางการเรียนการสอนในระดับอาชีวศึกษา เน้นทักษะฝีมือ แรงงานโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

4.2.5 การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (ตุลาคม พ.ศ. 2560 - กันยายน พ.ศ. 2561)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 นายกรัฐมนตรีมีการลงพื้นที่ตรวจราชการจำนวน 24 ครั้ง 30 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ปัตตานี ชลบุรี จำนวน 2 ครั้ง ขอนแก่น นครศรีธรรมราช สงขลา ตรัง กาฬสินธุ์ พิษณุโลก สุโขทัย แม่ฮ่องสอน ตราด จันทบุรี นครปฐม สมุทรสาคร หนองบัวลำภู ราชบุรี สุรินทร์ บุรีรัมย์ พิจิตร นครสวรรค์ ระยอง อุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพชรบุรี ระนอง ชุมพร ลพบุรี เลย และเพชรบูรณ์จังหวัดละ 1 ครั้ง โดยมีประเด็นการตรวจราชการและข้อสั่งการด้านต่าง ๆ ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการลงพื้นที่ตรวจราชการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการรวมทั้งสิ้น 585 ข้อ ได้แก่ ด้านการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ จำนวน 5 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ จำนวน 8 ข้อ ด้านการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ จำนวน 39 ข้อ ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 81 ข้อ ด้านการยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน จำนวน 27 ข้อ ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ จำนวน 298 ข้อ ด้านการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน จำนวน 21 ข้อ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์

จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม จำนวน 12 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน จำนวน 76 ข้อ ด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ จำนวน 16 ข้อ และด้านการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 2 ข้อ

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศมากที่สุด ลำดับสอง คือ ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และลำดับสาม คือ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดสำคัญดังนี้

**ตารางที่ 10 ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**

การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. สานต่อนโยบายงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จัดทำไว้	1
2. การบูรณาการงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม	2
3. กระตุ้นการลงทุนด้วยการเร่งพิจารณาโครงการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ	1
4. ดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ	43
5. ลดอุปสรรคในการส่งออกเพื่อให้เกิดความคล่องตัว	4
6. ชักจูงนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย	58
7. ประสานนโยบายการเงินการคลังให้สอดคล้องกัน	-
8. แก้ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาน้ำแล้ง และปัญหาภัยแล้ง	19
9. ปฏิรูปโครงสร้างราคาเชื้อเพลิงประเภทต่าง ๆ	4
10. ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีได้อย่างครบถ้วน	3
11. การบริหารจัดการหนี้ภาครัฐ	-
12. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและคมนาคม	25
13. ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการในสาขาขนส่งที่มีการแยกบทบาทและภารกิจ	2
14. พัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพ	1
15. การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร	48

การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	จำนวน (ข้อสั่งการ)
16. ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ	43
17. เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	26
18. ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัล	13
รวม	298

ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดทำแผนที่การเดินทางของรถโดยสารสาธารณะและรถขนส่งมวลชนในแต่ละสถานีให้เชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกและประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ตั้งแต่การเดินทางเข้ามาทางด่านตรวจคนเข้าเมือง และได้ระดมความเห็นเพื่อหาแนวทางการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวจนเกิดมาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสำหรับนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น มาตรการเตรียมความพร้อม มาตรการจัดการขณะเกิดเหตุวิกฤต และมาตรการเยียวยาหลังเกิดเหตุวิกฤต นอกจากนี้ ให้อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศโดยพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของศูนย์รับแจ้งเหตุของตำรวจท่องเที่ยว และสายด่วนศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การดำเนินโครงการพัฒนาท่องเที่ยวเชื่อมโยงราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างกลุ่มประเทศ นอกจากนี้ ประเทศไทยได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสาธารณสุขและกีฬา โดยเมื่อวันที่ 5 - 7 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ประเทศไทยได้จัดการแข่งขันจักรยานยนต์ชิงแชมป์โลก (MotoGP) ณ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาชมการแข่งขันกว่าสองแสนคน และในภาคตะวันออกเฉียงใต้พิจารณาการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดจันทบุรี ตราด ชลบุรี และระยอง เพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดตั้งศูนย์กีฬาภาคตะวันออกเฉียงใต้ เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีศักยภาพทางด้านสถานที่จัดการแข่งขัน ที่พัก อาหาร และแหล่งท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน พัฒนาท้องถิ่นให้เข้มแข็ง โดยการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและนำเสนอผลิตภัณฑ์ของชุมชนใน 10 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนบ้านนาต้นจั่น - เมืองเก่าสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ชุมชนบ้านปราสาท จังหวัดนครราชสีมา วิสาหกิจชุมชน

บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี ชุมชนพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ชุมชนทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ชุมชนบ้านบางพลับ จังหวัดสมุทรสงคราม หมู่บ้านเบญจรงค์และหมู่บ้านเบญจรงค์ดอนไก่ดี จังหวัดสมุทรสาคร ชุมชนบ้านน้ำเขียวและชุมชนบ้านสลักคอก จังหวัดตราด และให้กระทรวงมหาดไทยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เสนอทิศทางการพัฒนาจุดเด่นของแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศ โดยให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมการนำศักยภาพและจุดเด่นของจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดมาต่อยอด พัฒนา รวมถึงสนับสนุนให้เกิดการลงทุนภายในพื้นที่และชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ดำเนินโครงการสร้างสรรค์สินค้าท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในรูปแบบ Creative Tourism สร้างแบรนด์ชุมชนใน 6 จังหวัด นำร่อง พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว ได้แก่ จังหวัดตราด เชียงราย อ่างทอง สิงห์บุรี พังงา และสุรินทร์

ด้านการเกษตร ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สร้างการรับรู้ให้ประชาชนถึงการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ปาล์มน้ำมัน ได้มียุทธศาสตร์การปฏิรูปปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ ปี 2560 - 2569 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิตด้วยการส่งเสริมโครงการปลูกปาล์มน้ำมันโดยใช้ระบบแปลงใหญ่ นำร่องการพัฒนาคุณภาพปาล์มน้ำมันร่วมกับเครือข่ายเกษตรกร และโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มทำให้เกษตรกรจำหน่ายได้ราคาดีขึ้น กำหนดโครงสร้างราคาปาล์มน้ำมันที่เป็นธรรม และมีการส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังโดยให้ใช้แนวทางการบริหารจัดการมันสำปะหลังแบบ “มหาสารคามโมเดล” ที่เกษตรกรมีการบริหารจัดการมันสำปะหลังโดยเชื่อมโยงผู้เลี้ยงปศุสัตว์ รับซื้อมันเส้นของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมและโคเนื้อในการสร้างช่องทางการจำหน่าย การรวมกลุ่มซื้อขาย ช่วยลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มมูลค่ามันสำปะหลัง รวมทั้งให้พิจารณาปรับโครงสร้างตลาดกำหนดมาตรการระยะยาว

การส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งของภาคเกษตรกรรมให้สร้างการรับรู้แนวทางการลดต้นทุนการผลิตการทำเกษตรกรรม เน้นแนวทางการตลาดนำการผลิตซึ่งเป็นแนวคิดด้านการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแบบใหม่ในการวางแผนการผลิตให้อุปสงค์และอุปทานสมดุลกัน โดยสนับสนุนให้เกษตรกรดำเนินการใน 5 รูปแบบ ได้แก่ การเชื่อมโยงเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐ การเชื่อมโยงกับบริษัทเอกชน การเชื่อมโยงตลาดผ่านระบบสหกรณ์ การเชื่อมโยงผ่านผู้นำเกษตรกร และการเชื่อมโยงเกษตรกรกับผู้ค้า นอกจากนี้ ให้มีการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่โดยถ่ายทอดความรู้ เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต งานวิจัยด้านการเกษตร และสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร

ตารางที่ 11 ข้อสั่งการด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้	27
2. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส	2

การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	จำนวน (ข้อสั่งการ)
3. ให้ทุกภาคส่วนร่วมจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษา	2
4. พัฒนาคนทุกช่วงวัย ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับกระบวนการเรียนรู้	7
5. ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน	9
6. พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครู	11
7. ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ	1
8. อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ไทย	11
9. สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	7
10. ปลุกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี	14
รวม	81

ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม นายกรัฐมนตรี มีข้อสั่งการให้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ Thailand 4.0 โดยปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเพิ่มสาระเทคโนโลยีในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย เนื้อหาการออกแบบและเทคโนโลยี (Design and Technology) และวิทยาการคำนวณ (Computing Science) ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา แต่เน้นการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา เพิ่มการพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการดำรงชีวิต สำหรับการศึกษาปฐมวัยได้ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2560 - 2564 เพื่อพัฒนาหลักสูตรและสนับสนุนการใช้สื่อที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และให้มีการปฏิรูปครูโดยได้ดำเนินโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อดึงดูดเยาวชนที่มีความสามารถและเป็นคนดีเข้ามาศึกษาวิชาชีพครูในสถาบันที่มีคุณภาพ และเมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับการบรรจุในภูมิลำเนาของตนเอง เพื่อพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น

การพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) ให้เน้นการพัฒนาฝีมือแรงงานไทยให้มีศักยภาพรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พัฒนากำลังคนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติใน 7 กลุ่มสาขาอาชีพ ได้แก่ กลุ่มอาชีพด้านโลจิสติกส์โครงสร้างพื้นฐาน กลุ่มสาขาอาชีพโลจิสติกส์และซัพพลายเชน กลุ่มสาขาอาชีพหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ กลุ่มสาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และดิจิทัลคอนเทนต์ กลุ่มสาขาอาชีพอาหารและเกษตร กลุ่มสาขาอาชีพปิโตรเคมี เคมีภัณฑ์ พลังงานและพลังงานทดแทน และกลุ่มแม่พิมพ์ และให้ดำเนินงานศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาเขตพัฒนา

พิเศษภาคตะวันออก (ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา) เพื่อส่งเสริมการเพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษา รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานสำหรับการวางแผนการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับ ความต้องการในพื้นที่

การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยมีการจัดกิจกรรมตลาดประชารัฐ ตลาดวัฒนธรรม และถนน สายวัฒนธรรมทั่วประเทศในช่วงสัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 เพื่อจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีการจัดกิจกรรมสืบสานประเพณี ลอยกระทงและวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ

ตารางที่ 12 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และ การสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. เร่งปกป้องและฟื้นฟูอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า	15
2. ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ	7
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน และแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ	7
4. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติ	23
5. เร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ชยะ และน้ำเสีย	29
รวม	76

ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน มีประเด็นการบริหารจัดการขยะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการลดการใช้พลาสติกและลดการใช้วัสดุที่กำจัดยาก ได้แก่ (1) ยกเลิกการใช้พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำ (Capseal) โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ผลิตน้ำดื่มเลิกใช้แคปซีลตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2561 (2) ลดการใช้ถุงพลาสติกในศูนย์การค้าและร้านสะดวกซื้อ ให้เหลือการใช้ถุงพลาสติกเฉพาะสินค้า จำเป็นเท่านั้น และขอความร่วมมือประชาชนในการใช้ถุงผ้าแทน (3) เลิกใช้กล่องโฟมบรรจุอาหารและ ลดการใช้พลาสติกหุ้มหิ้ว โดยขอความร่วมมือจากผู้ค้าให้เกิดการตระหนักโทษของการใช้โฟมและ ถุงพลาสติก และ (4) บริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ และเศษพลาสติกที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ โดยยกเลิกการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติก รวมทั้งให้กรมควบคุมมลพิษศึกษาแนวทางการสนับสนุนโรงงานรีไซเคิลที่ใช้ขยะพลาสติกภายในประเทศทดแทน

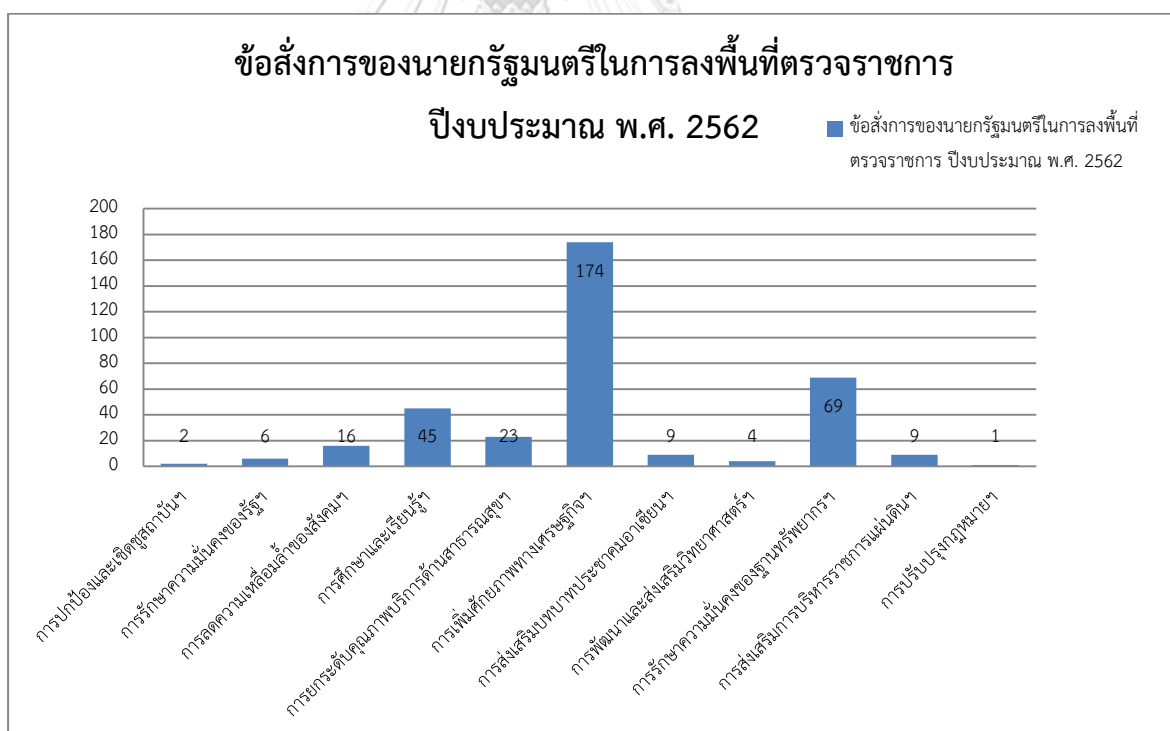
การบริหารจัดการน้ำ ให้รวบรวมปัญหาและอุปสรรคการแก้ไขปัญหาอุทกภัย และให้ กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

และสิ่งแวดล้อมนำตัวอย่างการบริหารจัดการน้ำภาคกลาง (แก้มลิง) มาปรับใช้ในพื้นที่อุทกภัยภาคใต้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม นอกจากนี้ ด้านคุณภาพของน้ำนายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรมดูแลชุมชนริมน้ำ และโรงงานอุตสาหกรรมที่ปล่อยน้ำลงสู่แม่น้ำลำคลองจะต้องผ่านระบบการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยน้ำลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ

4.2.6 การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (ตุลาคม พ.ศ. 2561 - พฤษภาคม พ.ศ. 2562)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 นายกรัฐมนตรีมีการลงพื้นที่ตรวจราชการจำนวน 23 ครั้ง 23 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 ครั้ง เชียงราย นครศรีธรรมราช และเชียงใหม่ จำนวน 2 ครั้ง ลำพูน พะเยา กาญจนบุรี ชัยภูมิ บึงกาฬ หนองคาย สมุทรปราการ นนทบุรี ลำปาง ยโสธร มุกดาหาร สุราษฎร์ธานี กระบี่ ระยอง ขอนแก่น นครราชสีมา ตาก ฉะเชิงเทรา สระแก้ว จังหวัดละ 1 ครั้ง โดยมีประเด็นการตรวจราชการและข้อสั่งการด้านต่าง ๆ ดังนี้

แผนภูมิที่ 5 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการลงพื้นที่ตรวจราชการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการรวมทั้งสิ้น 358 ข้อ ได้แก่ ด้านการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ จำนวน 2 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ จำนวน 6 ข้อ ด้านการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาส

การเข้าถึงบริการของรัฐ จำนวน 16 ข้อ ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 45 ข้อ ด้านการยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน จำนวน 23 ข้อ ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ จำนวน 174 ข้อ ด้านการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน จำนวน 9 ข้อ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม จำนวน 4 ข้อ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน จำนวน 69 ข้อ ด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ จำนวน 9 ข้อ และด้านการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 1 ข้อ

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศมากที่สุด ลำดับสอง คือ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และลำดับสาม คือ ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

**ตารางที่ 13 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562**

การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. สานต่อนโยบายงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จัดทำไว้	-
2. การบูรณาการงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม	3
3. กระตุ้นการลงทุนด้วยการเร่งพิจารณาโครงการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ	-
4. ดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ	26
5. ลดอุปสรรคในการส่งออกเพื่อให้เกิดความคล่องตัว	3
6. ชักจูงนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย	28
7. ประสานนโยบายการเงินการคลังให้สอดคล้องกัน	-
8. แก้ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาขาดแคลนน้ำ และปัญหาภัยแล้ง	3
9. ปฏิรูปโครงสร้างราคาเชื้อเพลิงประเภทต่าง ๆ	4
10. ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีได้อย่างครบถ้วน	1
11. การบริหารจัดการหนี้ภาครัฐ	-
12. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและคมนาคม	18

การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	จำนวน (ข้อสั่งการ)
13. ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการในสาขาขนส่งที่มีการแยกบทบาทและภารกิจ	9
14. พัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพ	-
15. การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร	22
16. ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ	21
17. เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	19
18. ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัล	17
รวม	174

ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ นายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญกับด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากที่สุด กล่าวคือ การลงพื้นที่ตรวจราชการจะมีข้อสั่งการให้พัฒนาเมืองนั้น ๆ เป็นเมืองท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาเมืองลำพูนให้เป็นเมืองท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ อาหาร และวิถีชีวิต รวมทั้งพัฒนาสินค้าและบริการ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลายด้วยการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน และส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดพะเยาโดยเร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ จัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว บริหารจัดการขยะ และสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวคือการสร้างความปลอดภัยและความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะและสร้างเครือข่ายความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว รวมทั้งให้มีอุปกรณ์ป้องกันภัยและศูนย์ประสานงานเพื่อให้บริการด้านข้อมูลและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในลักษณะแอปพลิเคชัน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้ประชาชนช่วยกันรักษาแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ การบูรณะเมืองเก่า ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น โครงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี โครงการก่อสร้าง Landmark ประติมากรรมพญานาคราชคู่ มิตรภาพแห่งลุ่มน้ำโขง จังหวัดบึงกาฬ และเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา (ลำพูน ลำปาง และเชียงใหม่) และให้เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับชุมชนด้วยการทำโฮมสเตย์ถูกกฎหมายและส่งเสริมตลาดชุมชนเพื่อจำหน่ายสินค้าท้องถิ่นและอาหารพื้นบ้าน โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดโครงการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ชุมชนในการพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยว และมีหลักสูตรการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นและชุมชนด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ให้มีรูปแบบกิจกรรมหลากหลาย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ป่าชายเลนบางขุนเทียน กิจกรรมศึกษาเส้นทางธรรมชาติด้วยการปั่นจักรยาน ตลาดบางน้ำผึ้ง สวนป่าและสวนผลไม้ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้สำรวจหมู่บ้านที่มีวิถีท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จุดเด่นของท้องถิ่น และร่วมมือกับผู้ประกอบการการท่องเที่ยว เช่น พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางจักรยานครอบคลุมพื้นที่บริเวณเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศด้านการเกษตร นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้ส่งเสริมการทำเกษตรปลอดภัย (Good Agriculture Practices : GAP) โดยให้นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล) เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และแนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด คุ่มค่าการลงทุน กระบวนการผลิตปลอดภัย ต่อเกษตรกรและผู้บริโภค เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และให้ขยายหลักสูตรและเพิ่มกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ การเกษตร สอนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเกษตร และ การใช้ดิจิทัลเพื่อหาตลาดให้ตรงตามความต้องการ โดยให้เยาวชนมาเรียนรู้เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ให้มีความรู้นำไปพัฒนาท้องถิ่นตนเอง นอกจากนี้ ให้ขับเคลื่อนระบบสหกรณ์ที่ให้บริการด้านการขนส่ง เพื่อให้ระบบขนส่งสินค้าเกษตรรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควบคุมตรวจสอบราคาสินค้าเกษตร เนื้อสัตว์ และอาหารทะเลให้เป็นไปตามกลไกตลาด

ตารางที่ 14 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. เร่งปกป้องและฟื้นฟูอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า	12
2. ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ	7
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน และแก้ไขปัญหาบุกรุกที่ดินของรัฐ	8
4. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติ	16
5. เร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ชยะ และน้ำเสีย	26
รวม	69

ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้แก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าในภาคเหนือ ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับจังหวัดในภาคเหนือกำหนดมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน โดยให้จังหวัดเข้าไปกำกับกำกับการปฏิบัติงาน

ระดับพื้นที่อย่างใกล้ชิด เน้นการทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ และสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังพื้นที่ และจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจเพื่อบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้การบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับปัญหาฝุ่นละออง ให้กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งทำฝนหลวง เพื่อแก้ไขปัญหาปริมาณฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐาน และให้สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ดำเนินการใช้ระบบ MODIS เพื่อตรวจหาฝุ่นละอองขนาดใหญ่ไม่เกิน 2.5 ไมครอน จุดความร้อน ไฟป่า และพื้นที่หมอกควัน และให้จังหวัดจัดตั้งทีมด้านสาธารณสุขและจิตอาสาดูแลด้านสุขภาพให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

การบริหารจัดการภูมิทัศน์ นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้ทุกพื้นที่ที่มีการปลูกต้นไม้เพื่อให้เกิดความร่มรื่น สวยงาม ลดมลภาวะในอากาศ และสอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งให้ทุกพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการขยะโดยพิจารณาแนวทางการจัดการขยะของจังหวัดลำพูนเป็นต้นแบบจังหวัดสะอาด ซึ่งดำเนินการแยกขยะในครัวเรือนมาใช้ประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การนำขยะพลาสติกมาอัดเป็นก้อนด้วยการจัดหาเครื่องอัดขยะพลาสติกเพื่อนำไปขายให้ภาคเอกชนนำไปผลิตน้ำมันเชื้อเพลิง และการลด ละ เลิก การใช้ภาชนะโฟม พร้อมส่งเสริมให้ใช้วัสดุธรรมชาติทดแทน

การบูรณาการการบริหารจัดการน้ำให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการแนวทางการบริหารจัดการน้ำให้ครอบคลุมในทุกมิติ และให้พิจารณา กำหนดพื้นที่รับน้ำหลาก เพื่อป้องกันปัญหาอุทกภัยช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคมของทุกปี และให้บูรณาการดำเนินงานสร้างฝายมีชีวิตเพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัยและน้ำหลาก โดยฝายมีชีวิตจะช่วยชะลอความเร็วของน้ำ ลดความรุนแรงการกัดเซาะหน้าดิน และยกระดับน้ำใต้ดินให้มิใช้อย่างยั่งยืน

สำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากระบบน้ำประปา ให้ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากระบบน้ำประปา เพื่อรองรับความต้องการใช้น้ำประชาชนและสนับสนุนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาระยะยาว และให้กำหนดแผนงานปรับปรุงระบบน้ำดิบ ระบบการผลิต และระบบส่ง - จ่ายน้ำ ภายใต้โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาค เพื่อขยายกำลังการผลิตและรองรับปริมาณความต้องการใช้น้ำในพื้นที่

การส่งเสริมและการอนุรักษ์พื้นที่ป่าสีเขียวมีข้อสั่งการให้พิจารณาแนวทางการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ให้เป็นรูปธรรมภายใต้แผนปฏิบัติการทวงคืนผืนป่าของรัฐบาล เน้นการปลูกไม้โตเร็วและพรรณไม้ตามฤดูกาลเพื่อให้สภาพป่าเสื่อมโทรมกลับมาอุดมสมบูรณ์ และให้ขับเคลื่อนโครงการแม่แจ่มโมเดล (พลัส) จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควัน การบุกรุกป่า และการใช้สารเคมีปลูกพืชเชิงเดี่ยว

ตารางที่ 15 ข้อเสนอแนะด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม	จำนวน (ข้อสั่งการ)
1. จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้	19
2. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส	-
3. ให้ทุกภาคส่วนร่วมจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษา	4
4. พัฒนาคนทุกช่วงวัย ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับกระบวนการเรียนรู้	7
5. ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน	-
6. พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครู	4
7. ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ	3
8. อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ไทย	5
9. สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	2
10. ปลุกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี	-
รวม	45

ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการพัฒนา ศักยภาพนักเรียนและครูให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และสอดคล้องกับความต้องการของ ประเทศ กระทรวงศึกษาธิการพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้มีความสามารถด้านวิชาการและได้เรียน ในสาขาที่สนใจ โดยเน้นการเรียนการสอนที่ให้อำนาจการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ การตั้งคำถาม การสร้างเสริม ทักษะการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล และให้สถานศึกษาพิจารณาสอดแทรกการเรียนการสอน ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การคิดค้นพัฒนานวัตกรรมให้สอดคล้องกับบริบทแต่ละพื้นที่ ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมและส่งเสริมให้นักเรียนทำความดีทั้งในและนอกห้องเรียน สนับสนุนการพัฒนา ทักษะภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาในประเทศอาเซียน ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น รวมทั้งให้เพิ่มการเรียนการสอนเกี่ยวกับสถานการณ์โลกปัจจุบันเพื่อตอบสนอง ต่อการเปลี่ยนแปลง

การลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแนวทางการลด ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก และดำเนินการ 1 โรงเรียน 1 ตำบล เพื่อให้นักเรียนทุกพื้นที่มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียม โดยเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2562 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีแนวทาง

การดำเนินโครงการ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2565) ได้แก่ ระยะที่ 1 ตรวจสอบและเปิดรับ เพื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก และเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ระยะที่ 2 เสริมความรู้ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน สนับสนุนความรู้และทักษะที่สำคัญต่อการพัฒนาเป็นโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ระดับมัธยมศึกษา และระยะที่ 3 พัฒนาสู่ “โรงเรียนของชุมชน” เป็นการดำเนินการสร้างทักษะการสื่อสารและความร่วมมือเพื่อสร้างความยั่งยืนของการเป็นโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ระดับมัธยมศึกษา

4.3 วิเคราะห์ประสิทธิผลการลงพื้นที่ตรวจราชการ

จากการศึกษาวิจัยเอกสารและการศึกษาวิจัยภาคสนามในเรื่อง “ประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีนโยบายสาธารณะ (Public Policy) เพื่อชี้ให้เห็นถึงการดำเนินงานของรัฐบาลผ่านการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี และแนวคิดประสิทธิผล (Effectiveness) เพื่อประเมินผลของการลงพื้นที่ตรวจราชการ

4.3.1 ข้อสั่งการ นโยบาย และการนำไปปฏิบัติ

1. การก่อตัวของนโยบาย เป็นการระบุปัญหาที่เข้าสู่กระบวนการกำหนดวาระนโยบายสาธารณะ ซึ่งการตรวจราชการคือการที่รัฐบาลได้รับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเมื่อพิจารณาข้อสั่งการจากการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี พบว่าลักษณะการก่อตัวของปัญหาแบ่งออกเป็น

1. ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ได้แก่ สถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่ต่าง ๆ โดยนายกรัฐมนตรีลงพื้นที่ตรวจราชการเพื่อติดตามสถานการณ์ พบปะประชาชนเพื่อมอบเงินเยียวยาและถุงยังชีพ รวมทั้งรับฟังการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อสั่งการให้เน้นแนวทางการแก้ปัญหาแบบบูรณาการและการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันปัญหาอุทกภัยอย่างยั่งยืน รวมถึงให้แนวทางการปรับตัวแก่ประชาชนเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับภัยธรรมชาติ เช่น การวางแผนการทำเกษตรกรรม การกักเก็บน้ำไว้อุปโภคบริโภค เป็นต้น

ตลอดวาระการดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีมีการลงพื้นที่เพื่อติดตามการบริหารจัดการน้ำและสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย นราธิวาส ฉะเชิงเทรา นครราชสีมา พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท ปทุมธานี สงขลา สุราษฎร์ธานี กรุงเทพมหานคร สกลนคร สุพรรณบุรี อ่างทอง ขอนแก่น นครศรีธรรมราช ตรัง พิชณุโลก ตราด และเพชรบุรี

2. ประเด็นปัญหาเฉพาะด้าน เมื่อพิจารณาการลงพื้นที่ที่ตรวจราชการโดยใช้เกณฑ์ค่าถ่วงนโยบายต่อสมานิติบัญญัติแห่งชาติ แบ่งออกเป็น

(1) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้แก่ การเร่งดำเนินโครงการตามพระราชดำริ และน้อมนำแนวพระราชดำริมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

(2) การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ ได้แก่ การส่งเสริมความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ การลักลอบนำเข้าสินค้าผิดกฎหมาย การรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ

(3) การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ ได้แก่ การสร้างอาชีพ การจัดการขั้นพื้นฐาน (ประปา ไฟฟ้า โทรคมนาคม) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

(4) การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย การพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมศาสนา

(5) การยกระดับคุณภาพการบริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน ได้แก่ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตของเยาวชน ปัญหาจราจร

(6) การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ การแก้ไขปัญหาราคาสินค้าทางการเกษตรตกต่ำ การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร การส่งเสริมการท่องเที่ยว ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ล้อ ราง เรือ) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์

(7) การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน ได้แก่ ปัญหาการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การพัฒนาสินค้าเพื่อการส่งออก การขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจพิเศษ

(8) การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและการพัฒนา และนวัตกรรม ได้แก่ การสนับสนุนงานวิจัย การส่งเสริมนวัตกรรมในสาขาต่าง ๆ เช่น การแพทย์ การเกษตร

(9) การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ได้แก่ ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหามลพิษทางอากาศและทางน้ำ ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

(10) การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ได้แก่ การปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน

(11) การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ การเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชน

3. ประเด็นปัญหาพร้อมสมัย ได้แก่ ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ในโลกของศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเน้นกิจกรรมนอกห้องเรียน และการปรับปรุงหลักสูตรที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การหาเหตุผล รวมถึงการเพิ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โลกปัจจุบัน เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ ตอบสนองต่อโลกการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 และในยุคสังคมดิจิทัล นอกจากนี้ ประเด็นร่วมสมัยที่มีบทบาทสำคัญในปัจจุบัน คือ การขับเคลื่อนเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เนื่องจากรัฐบาลต้องการให้เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจของภูมิภาค มีการขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการลงทุน แผนการพัฒนาเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สร้างโอกาสในการจ้างงาน และพัฒนาพื้นที่

2. การกำหนดนโยบายสาธารณะ

การลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี การกำหนดทางเลือกนโยบายสาธารณะมีการนำเสนอทางเลือกนโยบายที่เหมาะสมต่อผู้ตัดสินใจนโยบายซึ่งก็คือนายกรัฐมนตรี และเมื่อพิจารณาข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เห็นได้ว่า เกิดกระบวนการของการทำซ้ำ โดยการลงพื้นที่ตรวจราชการให้ความสำคัญ การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจมากที่สุด ด้านการเกษตรเน้นการดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การช่วยเหลือเรื่องปัจจัยการผลิต การสนับสนุนเทคโนโลยีทางการเกษตร การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าการเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดด้วยวิธีการทำเกษตรแปลงใหญ่

“ที่อำเภอหนองเสือ อำเภอลองหลวง ทำเกษตรแปลงใหญ่ เพราะว่าเมืองนี้เป็นเมืองทันสมัยไปแล้ว เป็นปทุมธานี 4.0 เพราะฉะนั้นคนที่ต้องการปรับปรุงพันธุ์ ปรับปรุงอะไรต่าง ๆ เพื่อให้พื้นที่ของเขาเพิ่มมูลค่าเพิ่มได้ เกษตรจังหวัดไป รัฐมนตรีไป ก็เอาเทคโนโลยีอะไรต่าง ๆ ไฮเทคไปใช้โดรนเป็นตัวให้ปุ๋ย เป็นตัวปลูก ทำเป็นเกษตรแปลงใหญ่ได้ ทำเตย เตยหอม ปลูกเตยหอม พุดเวียดนาม ดอกขาว ๆ ใหญ่ ๆ ปลูกเป็นไร่ ดอกขาวตัดทิ้งเอาแต่ยอดสีเขียว ขายแต่ยอด ทำพวงหรีด มันใช้เยอะมาก ที่นี้ปลูกหอม และก็ปลูกหญ้าที่ลาลูกกา ปลูกมากสุดในประเทศไทย หญ้า ข้าว ก็เป็นเกษตรแปลงใหญ่ เพราะฉะนั้นการเกษตรที่นี้สำคัญ ปทุมธานีมีเกษตรกรเพียง 1 แสนคน นอกนั้นทำอุตสาหกรรม เป็นแรงงาน อยู่ร้านอาหาร เกษตรกรมี 24,000 ครอบครัว แต่ทำไมมันสำคัญ เพราะมันทำเกษตรแปลงใหญ่ ประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ของเขามันดี” (สัมภาษณ์ นายพินิจ บุญเลิศ ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี, 21 เมษายน 2563)

“ส่งเสริมเกษตรกรให้เพาะปลูกพืชที่เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู ได้มีการสนับสนุนให้เปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการทำนาและอ้อย เป็นพื้นที่เพาะปลูกเกษตรผสมผสาน ใช้แผนที่ Agri-Map มาประกอบการพิจารณา โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิต และถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร อีกทั้งมีการสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อเสริมสร้าง

ศักยภาพในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจ และกลุ่มแปลงใหญ่ เพื่อโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการสนับสนุนปัจจัยและถ่ายทอดความรู้สนับสนุนให้เกิดมาตรฐานในการผลิต เช่น GAP ออร์แกนิก ไทยแลนด์ เพิ่มความมั่นใจแก่ผู้บริโภคและเพิ่มมูลค่าสินค้า สนับสนุนการพัฒนาสินค้าข้าว เช่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า ช่องทางการจำหน่าย และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว” (สัมภาษณ์นายก้านรงค์ คนรู้ ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดหนองบัวลำภู, 21 พฤษภาคม 2563)

รองลงมาให้ความสำคัญด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุล ระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง เช่น การตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของสถานีสูบน้ำ พระโขนงและการบริหารจัดการน้ำของกรุงเทพมหานคร และการตรวจเยี่ยมโครงการพัฒนาพื้นที่ แก้มลิงตามแนวทางการขยายสระเก็บน้ำพระราม 9 ณ จังหวัดปทุมธานี

“โครงการแก้มลิง ที่ทุ่งหลวงรังสิต กว้างใหญ่ไพศาล เรียกทุ่งหลวงรังสิต ที่นายกมาน่าจะเป็นเพราะว่า น้ำท่วมปี 54 และต้องการเก็บแก้มลิงไว้ เพราะที่ของปทุมฯเป็นที่ราบต่ำ จังหวัดปทุมธานีครึ่งหนึ่งคือพื้นที่อยู่ในทุ่งหลวงรังสิต เป็นที่เก็บน้ำ และทำบึงพระรามเก้า รัชกาลที่ 9 สร้างเพื่อใช้เก็บน้ำ ปัจจุบันทุ่งหลวงรังสิต ทำเป็นโครงการชลประทานที่เป็นโครงการที่ผันน้ำทั้งหมดที่มาจากปิง วัง ยม น่าน มาที่นครสวรรค์และมาที่ปทุมฯ มันจะเอาน้ำเข้าไปที่ทุ่งหลวงรังสิต ส่งไปที่สมุทรปราการ ระบบน้ำทั้งหมด ปทุมฯเก็บน้ำ ควบคุมน้ำได้หมด หน้าแล้งก็จะมีน้ำใช้ หน้าฝนก็เก็บน้ำไว้ใช้ เป็นระบบที่เป็นคลองรังสิต เป็นโครงการใหญ่กว่าเป็นโครงการแก้มลิง เชื่อมโยงกับระบบน้ำ” (สัมภาษณ์ นายพินิจ บุญเลิศ ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี, 21 เมษายน 2563)

3. การตัดสินใจเชิงนโยบาย

การตัดสินใจเชิงนโยบายการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีอยู่ในรูปแบบของคำสั่งที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ เช่น ด้านการเกษตรสั่งการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการ และด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ แต่บางกรณีการแก้ไขปัญหาหรือการดำเนินนโยบายจะต้องอาศัยความร่วมมือของหลายหน่วยงานจึงทำให้ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีเป็นแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ได้แก่

ด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ เช่น สั่งการให้กระทรวงมหาดไทยร่วมกับกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรมส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสร้างเอกลักษณ์ของ

สินค้า OTOP หรือกระทรวงมหาดไทยร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้ว่าราชการจังหวัด ขับเคลื่อนการใช้แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก หรือด้านการท่องเที่ยวให้กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงวัฒนธรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัด เป็นต้น

ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เช่น สั่งการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งเสริมและกำหนดแนวทางการบริหารจัดการที่ดินเพาะปลูก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยทำความเข้าใจกับประชาชนกรณีรัฐบาลออกหนังสือให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินหรือการบริหารจัดการน้ำให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงมหาดไทยบริหารจัดการน้ำในแม่น้ำโขง ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นต้น

ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เช่น สั่งการให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงมหาดไทยส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ให้กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เยาวชนเป็น พุทธศาสนิกชนผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น

4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ เมื่อมีข้อสั่งการจากนายกรัฐมนตรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจังหวัดจะต้องนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า โดยเมื่อพิจารณาการนำนโยบายไปปฏิบัติผ่านตัวแบบทางการพัฒนาองค์การ (organization development model) พบว่า ให้ความสำคัญกับองค์การที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งในที่นี้หมายถึงจังหวัดเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่นด้วยการใช้เทคนิคการจูงใจจากผู้นำซึ่งก็คือผู้ว่าราชการจังหวัดที่เปรียบเสมือนผู้นำในการขับเคลื่อนนโยบายระดับท้องถิ่นให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เช่น

เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2558 นายกรัฐมนตรีลงพื้นที่ตรวจราชการการบริหารจัดการน้ำของจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีพื้นที่ทั้งจังหวัด จำนวน 3,344,375 ไร่ พื้นที่การเกษตร จำนวน 2,204,193 ไร่ โดยมีพื้นที่การเกษตรที่อยู่ในเขตชลประทาน จำนวน 953,836 ไร่ และพื้นที่นอกเขตชลประทาน จำนวน 1,250,357 ไร่ นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางแผนการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ พัฒนาแหล่งน้ำให้สะอาด โดยเฉพาะบริเวณแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเพาะปลูก ซึ่งต่อมา คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (พ.ศ. 2558 - 2569) และ

ได้มีการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ พบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่

“จังหวัดฉะเชิงเทรา ต้องการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อรองรับภาคเกษตรกรรม ด้านตะวันออก มีแหล่งเก็บน้ำขนาดใหญ่ คือ อ่างเก็บน้ำคลองสียัด ส่วนฝั่งตะวันตกไม่มีอ่างเก็บน้ำ ไม่มีแก้มลิง ในช่วงฤดูแล้ง ฝั่งตะวันตกจะพบปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำดิบในเรื่องการเกษตรและน้ำประปา เนื่องจากแม่น้ำบางปะกงมีสภาพน้ำเค็มเข้ามาในพื้นที่ ไม่มีน้ำจืดไล่น้ำเค็ม จึงทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการอุปโภคบริโภค แต่การลงทุนต้องใช้เงินงบประมาณสูงมาก เกินศักยภาพของจังหวัด จังหวัดจึงต้องของบประมาณผ่านช่องทาง ครม.สัญจร หรือผลักดันผ่านช่องทางส่วนราชการ” (สัมภาษณ์นางสาวกาญจนา สมรูป ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา, 17 เมษายน 2563)

นอกจากข้อจำกัดด้านงบประมาณในการนำนโยบายไปปฏิบัติแล้ว จังหวัดอาจจะต้องประสบปัญหาด้านทรัพยากรบุคคล กล่าวคือ บางพื้นที่เกิดปัญหาเรื่องการกระจายตัวของบุคลากรในการปฏิบัติงาน เช่น กรณีของจังหวัดปทุมธานีที่ด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่สามารถผลักดันได้เต็มศักยภาพมากนักทั้งที่มีจุดเด่นที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น สนามกอล์ฟ ตลาดน้ำ ร้านอาหารริมแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นต้น เนื่องจากผู้อำนวยการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปฏิบัติงานครอบคลุมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และปทุมธานี ทำให้การทำงานให้กับจังหวัดไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร

“ปทุมมีรายได้เป็นพันล้านไม่ทำท่องเที่ยว มีโอท็อป แต่ไม่สนใจให้ใครมาเที่ยววิถีธรรมชาติที่มาอยู่ปทุมฯ 3 - 4 ปีที่แล้ว อยากทำท่องเที่ยว งาม ผอ. ท่องเที่ยวอยู่ไหน อยู่สีลม ทำไมละ เพราะเป็น ผอ. ท่องเที่ยวคุม กทม. นนท์ ปทุม คุมสามจังหวัด ให้ผู้ช่วยตัวเองมาคุมนนท์ ปทุม ตัว ผอ.ไปคุมสีลม จตุจักร วัดพระแก้ว ก็ทำไม่ไหวแล้ว” (สัมภาษณ์ นายพินิจ บุญเลิศ ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี, 21 เมษายน 2563)

การนำนโยบายไปปฏิบัติอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่จะต้องยอมรับนโยบายและร่วมกันผลักดัน เช่น ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดตากที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวแนวผจญภัย เนื่องจากมีพื้นที่ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยจังหวัดใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติเป็นจุดเด่นด้านการท่องเที่ยว เพราะจังหวัดไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญหรือที่เป็นสัญลักษณ์ (Landmark) รองรับนักท่องเที่ยว โดยได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชน

“การท่องเที่ยวจังหวัด มันจะเป็นลักษณะการท่องเที่ยวแนวคนรุ่นใหม่ ไปเทคกิ้ง ไปเดินป่า ไปซัฟ รถเที่ยว เป็นแนว adventure จะเป็นลักษณะนั้น และก็เป็นที่ท่องเที่ยวของกลุ่มพิเศษเลยนะ ไม่ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่บูมแล้วคนมาเยอะ ๆ มันจะมีกลุ่มของมันที่พร้อมจะไป และก็ได้รับความร่วมมือจากอุทยานแห่งชาติของตากอย่างดี จะให้นักท่องเที่ยวกลุ่มพวกนี้มาทำกิจกรรมในพื้นที่อุทยาน”

“จังหวัดก็พยายามไปในทางนี้ ไปในแนวการท่องเที่ยวแบบใหม่ ๆ ก็จะมีกลุ่มที่เข้าไปจัดกิจกรรมประสานมา เหมือนจังหวัดเป็นลักษณะให้ใช้พื้นที่เฉย ๆ อำนวยความสะดวก แต่พวกเขาмаกันเองเลย เอารถหุ ๆ มาขับแบบเส้นทางล่อยฟ้าอะไรแบบนี้ และก็จะมีขึ้นจักรยาน 1,900 โค้งจากแม่สอดไปอุ้มผาง เขาลงทุนกันเอง ขนจักรยานมาเอง เหมือนครั้งหนึ่งในชีวิตได้มาทำอะไรตรงนี้ และก็รู้สึกดี จังหวัดเป็นผู้สนับสนุนค่ะ ไม่ได้เป็นผู้จัดงาน โครงการที่ใช้เงินของรัฐทำ เราจะสนับสนุนให้ท้องถิ่นมาช่วยเขา” (สัมภาษณ์นางสาวธनिया นัยพิณิจ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดปทุมธานี (ย้ายมาจังหวัดปทุมธานีเมื่อมกราคม 2563), 23 เมษายน 2563)

กรณีการลงพื้นที่ตรวจราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากพายุโซนร้อนปาบึก ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2562 ซึ่งนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการให้เร่งช่วยเหลือประชาชนทั้งในระยะเร่งด่วนและระยะยาว โดยจังหวัดมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัย ซึ่งมีการดำเนินการร่วมกันของทุกฝ่าย โดยมีการอนุมัติงบประมาณมาจากส่วนกลาง

“กระบวนการวางแผนเรื่องของการช่วยเหลือประชาชน เรามีก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิด แบ่งเป็นหัวง 3 ระยะเวลา ก่อนเกิดภัยหมายถึงว่าเราได้มีการเตรียมการ เตรียมสถานที่ที่จะเป็นศูนย์อพยพให้กับพี่น้องประชาชนตามแต่ละอำเภอ อำเภอหนึ่งก็จะจัดเป็นส่วนของตำบล เรามีบุคลากรส่วนใหญ่ก็จะเป็นบุคลากรของฝั่งปกครอง ซึ่งประกอบด้วย ตั้งแต่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงฝ่ายท้องถิ่นก็ร่วมกันในเรื่องของการเตรียมการ”

“และที่ช่วงของการอพยพ เราได้รับการสนับสนุนจากทีมของฝ่ายทหาร ซึ่งนครศรีธรรมราชของเราเป็นที่ตั้งของกองทัพอากาศที่ 4 นะครับ ก็กำลังพลของทหารก็มีส่วนร่วมในช่วงของขณะเกิดภัย ก็ใช้รถของทหาร ทุกหน่วยงานช่วยกันดี ขณะเกิดภัยช่วงนั้นเยียวยาเรื่องอาหารการกิน ก็ได้รับความอนุเคราะห์จากส่วนกลางด้วย”

“หลังจากเสร็จสิ้นภัยแล้ว ก็มีการก่อสร้าง ซ่อมแซม คือบ้านตอนนั้นม็องประเภทคือ พังทั้งหลัง และก็บางส่วน ที่พังทั้งหลังเราก็สร้างใหม่ให้โดยใช้กำลังของทหารเป็นหลัก และก็รวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” (สัมภาษณ์นายชฎา ขาวขำ จำจังหวัดนครศรีธรรมราช, 9 พฤษภาคม 2563)

อย่างไรก็ตาม บางครั้งการนำนโยบายไปปฏิบัติขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ เมื่อนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการลงไปในพื้นที่แต่เมื่อถึงเวลาการนำนโยบายไปปฏิบัติจริง แต่ละหน่วยงานดำเนินการตามนโยบายที่ได้รับมาจากส่วนกลาง (กระทรวง) โดยขาดการสั่งการ และกำกับติดตามจากผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งมีอำนาจสูงสุดในพื้นที่ เช่น กรณีเขตเศรษฐกิจพิเศษตาก ซึ่งนายกรัฐมนตรีลงพื้นที่ตรวจราชการเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2558 และมีข้อสั่งการให้ดำเนินการด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ

“เรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ จริง ๆ จังหวัดไม่มีอำนาจเลย และมันเป็นลักษณะที่แต่ละกระทรวงสั่งการลงมา และก็แยกกันทำ ผู้ว่าอยู่ตรงนั้นไม่สามารถบอกให้บูรณาการงบอะไรของเขตเศรษฐกิจพิเศษได้เลย แต่ละกระทรวงก็รับคำสั่ง อัด ๆ ลงมา โดยที่บางที่จังหวัดก็ไม่รู้ จะมารู้อีกทีตอนคุย ๆ กันไป ถึงมารู้ว่า อ้อ ผม. เขาก็มีงบเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษนะ ซึ่งจังหวัดก็พยายามประมวลทุกปี วิธีการของเขาทำจากส่วนกลางก็มี จะมีพวก Road Show เขตเศรษฐกิจพิเศษ เขาก็ทำจากส่วนกลาง จังหวัดก็จะรู้ทีหลัง คือ ผู้ว่าไม่มีอำนาจเต็มในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ” (สัมภาษณ์นางสาวธนียา นัยพินิจ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดปทุมธานี (ย้ายมาจังหวัดปทุมธานีเมื่อมกราคม 2563), 23 เมษายน 2563)

กรณีของจังหวัดฉะเชิงเทราเรื่องโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่ถึงแม้จะอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดฉะเชิงเทรา แต่บทบาทหลักการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นส่วนกลาง จังหวัดมีเพียงหน้าที่ในการสร้างความเข้าใจกับประชาชนเท่านั้น

“นโยบายการพัฒนา EEC มาจากส่วนกลาง จังหวัดมีหน้าที่เพียงสนับสนุนและทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสำนักงาน EEC ได้ลงพื้นที่และจัดการประชุมเพื่อแจ้งให้ประชาชนรับทราบตามโครงการต่าง ๆ ส่วนเรื่องการตัดสินใจก็รวบรวมความคิดเห็นจากประชาชน เพื่อเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจ” (สัมภาษณ์นางสาวกาญจนา สมรูป ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา, 17 เมษายน 2563)

นอกจากนี้ การนำนโยบายไปปฏิบัติยังอยู่ในรูปแบบการบรรเทาแก้ไขความเดือดร้อนให้ประชาชนตามที่ประชาชนร้องเรียนผ่านศูนย์ดำรงธรรมของจังหวัด และนายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการให้เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการแก่ประชาชน

“ของปทุมส่วนมากที่เราเจอ เรื่องพวกเกี่ยวกับไฟฟ้า ประปา น้ำไม่พอ เข้าไม่ถึง ซึ่งไม่น่าเชื่อขัดแย้งกับพื้นที่ เรื่องที่สองเรื่องเกี่ยวกับเรื่องแบบยาเสพติด สามคือเด็กแว้นเยอะ และเรื่องร้องเรียนมีอีกส่วนคืออยากรู้ว่าโครงการของรัฐเป็นยังไง อยากมาใช้บริการ คือคนที่นี่เป็นคนที่เป็นอีกเกรดไปแล้วอยากรู้ว่าโครงการเป็นยังไง”

“มาร้องเรียนเยอะ เพราะปทุมเป็นเมืองอุตสาหกรรม เป็นบ้านจัดสรร หมู่บ้านจัดสรรก็อยู่ ลึก ๆ เข้าไป ทางยังเป็นโคลนอยู่ ไฟฟ้าก็ไม่ค่อยดี คนอยากได้บ้าน ปัญหาพวกนี้ไม่ค่อยสนใจ พอไปอยู่ น้ำก็ไม่ค่อยมี ไฟก็ยั้งดับๆ ถนนก็ลูกรัง นี่ก็คือสาเหตุที่คนปทุมร้องเรียนเรื่องนี้เยอะ” (สัมภาษณ์ นายพินิจ บุญเลิศ ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี, 21 เมษายน 2563)

5. การประเมินผลนโยบาย

การประเมินผลนโยบายเป็นขั้นตอนเพื่อตอบโจทย์ว่านโยบายที่นำไปปฏิบัติสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงหรือไม่ หลังจากจังหวัดนำนโยบายหรือข้อสั่งการที่ได้รับจากนายกรัฐมนตรีไปปฏิบัติแล้ว จะมีการประเมินผลนโยบายจากส่วนกลางและภายในจังหวัด และมีการรายงานความคืบหน้าและผลของนโยบายกราบเรียนนายกรัฐมนตรีต่อไป

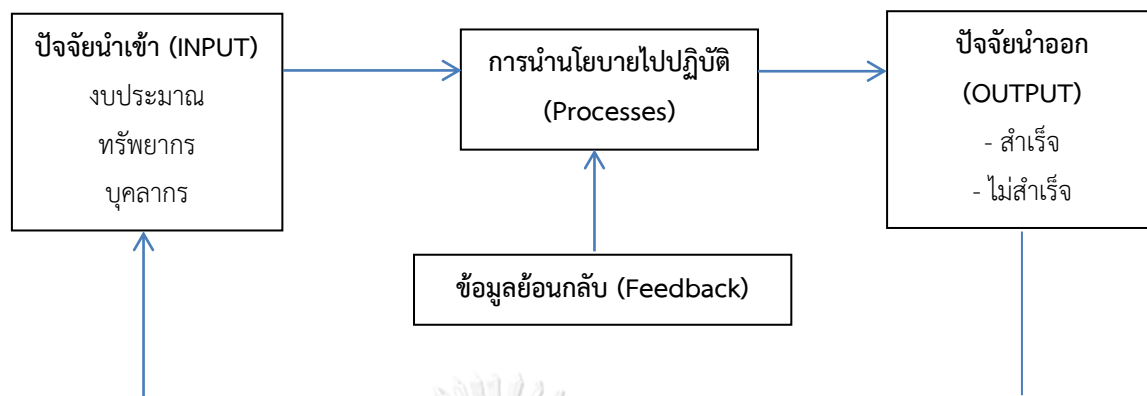
“มีการติดตามผลการดำเนินงานผ่านกระทรวงมหาดไทย โดยผู้ตรวจราชการกระทรวงผ่าน สำนักนายกรัฐมนตรี โดยผ่านผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อมาติดตามผลการดำเนินการตาม นโยบายของรัฐ พร้อมอุปสรรค ข้อเสนอแนะต่าง ๆ” (สัมภาษณ์นางสาวกาญจนา สมรูป ผู้อำนวยการ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา, 17 เมษายน 2563)

“จังหวัดได้ติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานเป็นระยะ ๆ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามที่ได้รับมอบหมายดำเนินงาน รายงานผลความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกเดือน” (สัมภาษณ์นายก้านรงค์ คนรู้ ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดหนองบัวลำภู, 21 พฤษภาคม 2563)

นอกจากนี้ การประเมินผลนโยบายอาจอยู่ในรูปแบบของการลงพื้นที่ที่ตรวจราชการในพื้นที่เดิม เพื่อติดตามความก้าวหน้าของนโยบาย เช่น เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2562 นายกรัฐมนตรีลงพื้นที่ พบปะผู้ประสบภัยและตรวจสภาพความเสียหายบริเวณแหลมตะลุมพุก และตรวจเยี่ยมการซ่อมแซม สร้างบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายจากพายุโซนร้อนปาบึก พร้อมมอบถุงยังชีพ จังหวัด นครศรีธรรมราช และนายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการให้ทุกหน่วยงานเร่งช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2562 นายกรัฐมนตรีลงพื้นที่ที่ตรวจราชการจังหวัดนครศรีธรรมราชอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นประธานส่งมอบบ้านและให้กำลังใจผู้ประสบภัย และติดตามผลการดำเนินงานของจังหวัด นครศรีธรรมราชในการช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ

“ก็คือมีการติดตามผล ในส่วนเรื่องของเกษตร ปศุสัตว์ ความเสียหายของสัตว์ น้ำ ประมง สัตว์เลี้ยง พืชผลการเกษตรต่างๆ ก็หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือพี่น้องประชาชน อยู่ทุกหน่วย” (สัมภาษณ์นายชฎา ขาวขำ จำจังหวัดนครศรีธรรมราช, 9 พฤษภาคม 2563)

4.3.2 ประสิทธิภาพการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี

การวัดประสิทธิภาพการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีต้องพิจารณาให้มีความสำคัญอย่างรอบด้าน เนื่องจากเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศและประชาชน โดยการวัดประสิทธิภาพการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี ประกอบด้วย

1. ปัจจัยนำเข้า พบว่า การนำข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีไปปฏิบัติและได้รับผลลัพธ์ที่ดี จังหวัดจะต้องมีความพร้อมทางด้านทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ ทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการ และทรัพยากรบุคคล ดังนี้

(1) งบประมาณ และทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการ การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่ขึ้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับงบประมาณและทรัพยากรที่มี โดยการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีเมื่อมีข้อสั่งการแล้ว จะต้องพิจารณาถึงงบประมาณที่ใช้ดำเนินการ ซึ่งงบประมาณมีจำนวนจำกัดแต่การพัฒนาพื้นที่และการแก้ไขปัญหาของประชาชนมีอยู่อย่างไม่จำกัด ดังนั้น ในภาพรวมของประเทศและภายในจังหวัดจะต้องเล็งเห็นความเร่งด่วนของปัญหาต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามความเหมาะสม เช่น จังหวัดฉะเชิงเทราที่มีการบริหารจัดการในจังหวัดโดยจัดลำดับความสำคัญความเร่งด่วนของปัญหาและดำเนินการอย่างมีขั้นตอน

“บริบทพื้นที่แตกต่างกัน จังหวัดฉะเชิงเทราใช้การพัฒนาแบบจำแนกพื้นที่หรือพัฒนาแบบจำแนกตามวิถีการผลิต จะไม่เหมาะโหล ต้องแยกแยะให้เห็นถึงปัญหาความต้องการของพื้นที่ โดยแท้จริง ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ คือ ภาคราชการไม่มีข้อมูลปัญหาที่แท้จริง หรือไม่มีการเก็บข้อมูล หรือนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อแก้ปัญหาให้ตรงจุด กล่าวคือ ทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา แต่ด้วยงบประมาณที่จำกัด ต้องจัดลำดับของความเร่งด่วนของปัญหาที่แท้จริงให้ได้” (สัมภาษณ์นางสาวกาญจนา สมรูป ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา, 17 เมษายน 2563)

กรณีจังหวัดหนองบัวลำภู ในคราวการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายรัฐมนตรี จังหวัดได้เสนอโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเร่งด่วนภายใต้แผนปฏิบัติการ “หนองบัวลำภูโมเดล” โดยมีโครงการสำคัญที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ได้แก่ ด้านการเกษตร และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

“การส่งเสริมรายได้ภาคการเกษตร ได้ขอรับการสนับสนุนเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนอนุรักษ์พลังงาน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการระบบกระจายน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ และการแก้ไขปัญหาสารเคมีภาคการเกษตร ได้ขอรับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาสารเคมีทางการเกษตรตกค้างในสิ่งแวดล้อม”

“การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติราชการของจังหวัด โดยมี การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ โครงข่ายคมนาคมทางถนนด้านการค้า การลงทุน 3 สายหลัก ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 210 อุตรธานี-หนองบัวลำภู-เลย ทางหลวงหมายเลข 228 หนองบัวลำภู - ศรีบุญเรือง - ชุมแพ - ชัยภูมิ และทางหลวงหมายเลข 2146 หนองบัวลำภู-โนนสัง-เขื่อนอุบลรัตน์ เพื่อยกระดับมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพทางหลวง ขยายช่องจราจรเพื่ออำนวยความสะดวกการสัญจรและความปลอดภัย”

อย่างไรก็ตาม พบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติแบบบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเกิดปัญหาด้านงบประมาณที่ไม่สอดคล้องกับนโยบาย

“การขอรับการสนับสนุนงบประมาณตามข้อสั่งการของรัฐบาลไม่ต่อเนื่องและต้องบูรณาการหลายหน่วยงาน ทำให้การดำเนินงานไม่สอดคล้องกันในนโยบายแต่ละหน่วยงาน” (สัมภาษณ์นายกلائณรงค์ คนรู้ ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดหนองบัวลำภู, 21 พฤษภาคม 2563)

นอกจากนี้ ด้านทรัพยากรอื่น ๆ เช่น สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลสารสนเทศ มีความสำคัญด้วยเช่นกัน เพราะมีส่วนช่วยให้นโยบายประสบผลสำเร็จ เช่น การเตรียมการรับมือกับพายุโซนร้อนปาบึกที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ในขณะนั้น จังหวัดไม่มีศูนย์อพยพถาวรและสถานที่ที่ใช้เป็นศูนย์อพยพไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร ซึ่งส่งผลเสียต่อประชาชนโดยตรง ดังนั้น ถ้าหากจังหวัดมีความพร้อมด้านสถานที่ในการรับมือกับภัยพิบัติจะสามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

“เพราะหลังจากที่เรามีการศึกษากรณีนี้ก็เห็นว่า สิ่งที่สำคัญสุดของปัญหานี้ในขณะนั้นก็ คือเราไม่มีศูนย์อพยพ ที่เป็นการถาวร และส่วนของวัด โรงเรียน ที่ราชการบางส่วน ไม่มีความพร้อม

และพอชาวบ้านประชาชนมารวมกันเยอะ ๆ แออัด เนื่องจากว่าเขามีความเครียดอยู่แล้ว ทำให้ชาวบ้านยิ่งเครียด และก็การบริหารจัดการก็ยาก ทีนี้ท่านนายกส่วนหนึ่งท่านก็ให้จังหวัดสำรวจพื้นที่สถานที่ เป็นศูนย์อพยพที่จะช่วยเหลือพี่น้องประชาชนถ้าหากเกิดภัย ขณะนี้กำลังเร่งดำเนินการอยู่ครับ”

(2) ทรัพยากรบุคคล การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่มีบุคลากรของจังหวัดเป็นผู้นำนโยบายหรือข้อสั่งการไปปฏิบัติ โดยแบ่งหน่วยงานราชการที่กำกับดูแลเรื่องต่าง ๆ เช่น เกษตรจังหวัด พาณิชยจังหวัด ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งข้อดีคือ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพราะมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวคือรับฟังจากผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

“ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของจังหวัด ได้สั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วก็ทางทหาร ทีม ทุกหน่วยงาน เข้าไปช่วยระดมกัน ตอนนั้นก็เรื่องการอพยพผู้คน แยกอำเภอปากพนัง หัวไทร ที่มีผลกระทบจากพายุ”

นอกจากนี้ ความรู้ของบุคลากรมีส่วนสำคัญอย่างมากในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจะต้องมีความรู้พื้นฐาน รวมถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาของบุคลากรก็มีส่วนสำคัญในการทำให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน เช่น ผู้ว่านครศรีธรรมราชในสมัยที่เกิดพายุโซนร้อนปาบึก มีประสบการณ์ในการรับมือภัยพิบัติจากเหตุการณ์สึนามิมามาก่อน

“ช่วงนั้นโชคดี ท่านผู้ว่าจำเริญ ทิพยพงศ์ธาดา ท่านเคยตอนเกิดภัยสึนามิที่ภูเก็ต พังงา ประมาณนั้น เคยเจอเหตุการณ์มาก่อน เคยเป็นผู้ว่าแถบอันดามัน มีประสบการณ์ สิ่งสำคัญถ้าเราไม่มีการเตรียมการที่ดี คนคงตายเยอะกว่านี้ ต้นไม้ลงคนโอบยังล้ม ไฟฟ้าดับต่าง ๆ ความวุ่นวายเกิดขึ้น โชคดีเรามีการเตรียมการที่ดี” (สัมภาษณ์นายฐา ขาวขำ จำจังหวัดนครศรีธรรมราช, 9 พฤษภาคม 2563)

อย่างไรก็ตาม บางพื้นที่ประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น จังหวัดหนองบัวลำภูที่ประสบปัญหาภัยแล้งและขาดแคลนน้าอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งจังหวัดต้องพัฒนาแหล่งน้ำด้วยการขุดเจาะน้ำบาดาลมาเพื่ออุปโภคบริโภค และการจัดทำโครงการเดินท่อสูบน้ำจากเขื่อน แต่จังหวัดขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านโครงสร้างพื้นฐาน และประสบปัญหาการโยกย้ายของบุคลากร

“จังหวัดได้มีการบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ตามภารกิจของแต่ละหน่วยงานในการดำเนินงานตามข้อสั่งการหรือนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล ทั้งนี้ยังขาดแคลนทรัพยากรในด้านต่าง ๆ โดยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะด้านการสำรวจ ออกแบบสิ่งก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ไม่เพียงพอ”

“การปฏิบัติงานในพื้นที่ของจังหวัดหนองบัวลำภูมีข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากรในการปฏิบัติงาน มีการโยกย้ายบ่อยทั้งในระดับปฏิบัติงานและผู้บริหารทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ไม่ต่อเนื่องรวมทั้งการให้ความร่วมมือของแต่ละหน่วยดำเนินงานในการตอบสนองการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร” (สัมภาษณ์นายกلائณรงค์ คนรู้ ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดหนองบัวลำภู, 21 พฤษภาคม 2563)

2. กระบวนการในการดำเนินงาน

การลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีเป็นการลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินนโยบายและโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่ รวมถึงการรับฟังสถานการณ์และรายงานความคืบหน้าจากจังหวัดทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อหาแนวทางพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยมีคำสั่งในรูปแบบของข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือมติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป โดยการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่เน้นการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือประชาชน ประกอบกับการพัฒนาและการนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่โดยยึดคำแถลงนโยบายของรัฐบาลเป็นหลักในการทำงานของจังหวัด ซึ่งจะต้องมีการปรับใช้นโยบายให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่นั้น ๆ ภายใต้การบริหารจัดการของผู้ว่าราชการจังหวัดที่จะทราบศักยภาพของจังหวัดตนได้เป็นอย่างดี

“หลักของการทำงานอยู่ที่ 1. ผู้ว่าต้องยึดตามหลักกฎหมายว่ากฎหมายให้อำนาจไว้บ้าง 2. นโยบาย นายกแถลงว่าอะไร ก็อาจไม่ได้เอามาหมด ต้องเอามา adapt กับเรา 3. คือ คำว่า adapt คือ area พื้นที่ของปทุมย่อมไม่เหมือนนนทบุรี ไม่เหมือนข้าง ๆ ไปอีก ยิ่งไม่เหมือนอุดรดิษฐ์ มหาสารคาม แนนอน พอนายกสั่งแล้ว ผู้ว่าก็ต้องมาดูว่าจะไงต่อดี แบบนี้ ปัญหาคือว่า ถ้านายกสามารถ apply 3 อย่างนี้ให้ผู้ว่าเห็นว่าใช้ก็ทำได้ ทั้งหมดสิ่งที่นายกสั่งมันจะครบถ้วน ได้นำได้เนื้อเป็นตามที่นายกต้องการ” (สัมภาษณ์ นายพินิจ บุญเลิศ ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี, 21 เมษายน 2563)

“กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดหนองบัวลำภู ได้แบ่งมอบภารกิจให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550” (สัมภาษณ์นายกلائณรงค์ คนรู้ ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดหนองบัวลำภู, 21 พฤษภาคม 2563)

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2561 นายกรัฐมนตรีลงพื้นที่ตรวจราชการจังหวัดหนองบัวลำภู และมีข้อสั่งการให้พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อบรรเทาภัยแล้ง จังหวัดมีกระบวนการในการดำเนินงานโดยมอบหมายภารกิจให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ภัยแล้ง ณ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ภัยแล้ง และแต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์น้ำ (ภัยแล้ง)

2. จัดทำแผนเผชิญเหตุภัยแล้ง ประจำปี พ.ศ. 2562 - 2563

3. จัดทำแผนและวิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์น้ำ (ภัยแล้ง) ในพื้นที่อย่างใกล้ชิด รวมทั้งแจ้งให้ทุกอำเภอติดตามสถานการณ์ภัยแล้งอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็นพื้นที่สีแดง (พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง) และพื้นที่สีเหลือง (พื้นที่เฝ้าระวังภัยแล้ง)

4. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร เน้นใช้ศักยภาพในพื้นที่ที่มีน้ำบาดาลที่สามารถขุดเจาะและพัฒนามาใช้ประโยชน์ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ขุดเจาะบ่อบาดาล เป่าล้างบ่อบาดาลเดิม และจัดหาระบบประปาหมู่บ้าน เพื่อให้มีปริมาณน้ำเพียงพอตลอดฤดูแล้ง

อย่างไรก็ตาม พบว่า บางครั้งหน่วยงานต่าง ๆ รับคำสั่งและนโยบายจากส่วนกลาง ไม่ปฏิบัติตามการบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งทำให้ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันและ ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่มีอำนาจเต็มที่ในการบังคับบัญชาให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามที่ต้องการ

“เรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ จริง ๆ จังหวัดไม่มีอำนาจเลย และมันเป็นลักษณะที่แต่ละกระทรวงสั่งการลงมา และก็แยกกันทำ ผู้ว่าอยู่ตรงนั้นไม่สามารถบอกให้บูรณาการงบอะไรของเขตเศรษฐกิจพิเศษได้เลย” (สัมภาษณ์นางสาวธนียา นัยพินิจ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดปทุมธานี (ย้ายมาจังหวัดปทุมธานีเมื่อมกราคม 2563), 23 เมษายน 2563)

3. ผลผลิตขององค์การ การตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีสามารถวัดผลผลิตได้จากผลลัพธ์ในการนำนโยบายตามข้อสั่งการไปปฏิบัติและเกิดผลหรือประโยชน์ในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากการลงพื้นที่ตรวจราชการเป็นการลงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิติ เช่น จังหวัดตากได้ดำเนินนโยบายการทำเกษตรแปลงใหญ่ และประสบผลสำเร็จทำให้เกษตรกรสามารถขายสินค้าทางการเกษตรได้ในราคาที่เหมาะสม

“ได้ผลมากเกษตรแปลงใหญ่ในพื้นที่ตาก เขามีการ matching ผู้ซื้อ หลังจากนายกไป รัฐมนตรีเกษตร รัฐมนตรีพาณิชย์ ลงพื้นที่อีกทีหนึ่ง ให้ไป matching ผู้ซื้อเกษตรแปลงใหญ่ กรณีกะหล่ำปลีที่ทางบาบิควพลาซ่าไปซื้อ ก็เป็นกะหล่ำปลีปลอดสารพิษ”

ในขณะเดียวกัน ถึงแม้ว่าเกษตรกรได้ประโยชน์จากนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ก็จริง แต่การนำนโยบายไปปฏิบัติก็อาจเกิดปัญหา เช่น เกษตรกรเข้าไปปลูกในพื้นที่ป่า ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ที่ทางภาครัฐจะต้องหาทางแก้ไขต่อไป

“ที่นี้ปัญหาที่มันมีก็คือว่า แปลงใหญ่ของเรา ทำไปก็มีบางส่วนที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน เป็นที่ป่าชาวบ้านไปปลูกในพื้นที่ป่า มันก็เป็นป่าเสื่อมโทรมมานานแล้ว และเขาก็ปลูกกันมานานจริง ๆ มันผิดกฎหมาย แต่ก็ไม่ได้ไปเอาผิด เขาก็อยู่กันมาแบบนั้นตั้งหลายปีแล้ว และก็ป่าไม้เองก็พยายามกันให้เป็นเกษตรกรทำกินในพื้นที่ป่าแบบนั้น” (สัมภาษณ์นางสาวธนิยา นัยพินิจ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดปทุมธานี (ย้ายมาจังหวัดปทุมธานีเมื่อมกราคม 2563), 23 เมษายน 2563)

กรณีการให้ความช่วยเหลือประชาชนผ่านโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของจังหวัดหนองบัวลำภู เมื่อนายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการ จังหวัดมีการดำเนินงานที่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนผ่านรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและกิจกรรม กล่าวคือ จังหวัดได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการพัฒนา แก้ไขปัญหา และสร้างความตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนทุกระดับ และให้มีทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับตำบล ทำหน้าที่เป็นชุดปฏิบัติงานในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชน ตลอดจนทีมขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ภายใต้ผลประโยชน์ร่วมกันในพื้นที่ ให้ใช้เป็นประชาคมหมู่บ้าน เน้นที่มาของความต้องการของประชาชนในการอนุมัติโครงการและกรอบวงเงิน

นอกจากนี้ การนำนโยบายไปปฏิบัติบางนโยบายต้องใช้ระยะเวลาการดำเนินงานนานหลายปี ทำให้ไม่สามารถคาดการณ์ผลลัพธ์ได้ทั้งหมด แต่เป็นเพียงการคาดการณ์ผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น ถ้าการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ เช่น โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่มีเป้าหมายหลักในการส่งเสริมการลงทุน ยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศ เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และทำให้เศรษฐกิจของไทยเติบโตได้ในระยะยาว

“ยังไม่สามารถจับต้องได้เป็นรูปธรรม มีเพียงการคาดการณ์ว่าผลดี จะทำให้ตัวเลขทางเศรษฐกิจดีขึ้น มีการพัฒนาเมืองให้ทันสมัย ระบบโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคต่างๆ พืชผลทางการเกษตรที่ว่าจะมีตลาดมากขึ้น เป็นต้น แต่ผลเสียที่จะตามมาก็ต้องพิจารณาถึงผลกระทบ เรื่องสังคม และสิ่งแวดล้อม ที่จะมีคนภายนอกเข้ามามากขึ้น” (สัมภาษณ์นางสาวกาญจนา สมรูป ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา, 17 เมษายน 2563)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาเห็นได้ว่า ผลของการลงพื้นที่ตรวจราชการและการประชุม คณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ที่มีข้อสั่งการให้นำนโยบายไปปฏิบัติมีทั้งที่ประสบผลสำเร็จ เกิดผลงานเป็นรูปธรรม และมีประโยชน์ต่อประชาชน ในขณะเดียวกัน บางข้อสั่งการอาจมีข้อจำกัดในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่เกิดจากภาวะด้านงบประมาณ ทรัพยากร บุคคลขาดแคลนความรู้ หรือมีทรัพยากรไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนได้ทั้งหมด ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหาคต่อไป

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

รัฐบาลของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นรัฐบาลที่เข้ามาต่อจากรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ ซึ่งภายหลังจากได้เป็นรัฐบาล มีหลักการทำงานที่มุ่งเน้นนโยบายที่สามารถทำได้จริงภายในระยะเวลาจำกัด และเน้นการบริหารประเทศโดยการผลักดันนโยบายให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน 11 ด้าน เปรียบเสมือนทิศทางการพัฒนาประเทศ และหนึ่งในวิธีการขับเคลื่อนนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลนั้น คือ การลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ อันจะทำให้เห็นสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ ปัญหาและความต้องการของประชาชน และเล็งเห็นแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่

การศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562” ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายของรัฐบาล และการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนประสิทธิผลผ่านการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในสมัยแรก (กันยายน พ.ศ. 2557 - พฤษภาคม พ.ศ. 2562) ซึ่งการศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลผ่านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบการสัมภาษณ์ตัวแทนจังหวัดในแต่ละภาค

ช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา สมัยแรกมีการลงพื้นที่ตรวจราชการทั้งหมด 94 ครั้ง ใน 68 จังหวัด ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยแบ่งเป็นการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ 16 ครั้ง และเมื่อพิจารณาจำนวนข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีและจำแนกข้อสั่งการตามเกณฑ์คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 พบว่า ตลอดการลงพื้นที่ตรวจราชการและประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศมากที่สุด เนื่องจากต้องการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่สะสมมาจากรัฐบาลเดิมก่อนเป็นลำดับแรก ประกอบกับการฟื้นฟูเศรษฐกิจซึ่งได้รับผลกระทบจากความไม่สงบทางการเมืองทำให้เศรษฐกิจของประเทศชะงักงัน นอกจากนี้ระบบเศรษฐกิจไทยยังต้องมีการปรับปรุงเพื่อที่จะสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้สามารถขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมั่นคง ซึ่งครอบคลุมการจัดเก็บภาษีที่ไม่เพียงพต่อการบริหารและพัฒนาประเทศอย่างเต็มศักยภาพ ปัญหาหนี้ภาครัฐ ตลอดจนปัญหาของภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรม รองลงมา คือ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์

กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ตามลำดับ

การลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญกับด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเกษตร คือ การดูแลให้เกษตรกรมีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งเห็นได้ว่ารัฐบาลใช้วิธีการลดต้นทุนการผลิตและสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร มีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการหาปัจจัยการผลิตและเครื่องมือทางการเกษตร ควบคู่กับมาตรการด้านสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่มีรายได้น้อย นอกจากนี้ รัฐบาลเน้นไปที่การสร้างความรู้ความเข้าใจในการปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรและรวมสินค้าทางการเกษตร อันจะทำให้กลุ่มเกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ด้วยการสร้างความรู้ให้เกษตรกรเป็นเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer)

ถึงแม้ว่าการส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่เป็นนโยบายที่รัฐบาลพยายามส่งเสริมในทุกพื้นที่ แต่เห็นได้ว่าการลงพื้นที่ตรวจราชการและมีข้อสั่งการเป็นเพียงขั้นแรกในการไปสู่ผลลัพธ์ของนโยบาย กล่าวคือ การทำเกษตรแปลงใหญ่เป็นการทำเกษตรรูปแบบใหม่ที่เกษตรกรจะต้องปรับตัว และนโยบายจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากเกษตรกรจำนวนมากในการเปลี่ยนโครงสร้างการทำเกษตรกรรม จากแบบเดิมที่ต่างคนต่างทำมาเป็นการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจการต่อรองการขายสินค้าเกษตร การประหยัดต้นทุนการผลิต และการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีทางการเกษตรในกลุ่มเกษตรกรด้วยกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงความคิดของเกษตรกรเป็นเรื่องที่ยากและต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น รัฐบาลต้องพยายามชี้ให้เห็นข้อดีของการทำเกษตรแปลงใหญ่ รวมทั้งการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จะดึงดูดให้เกษตรกรเกิดความสนใจ แต่ที่ผ่านมารัฐบาลมีเพียงข้อสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำนโยบายไปปฏิบัติเท่านั้น แต่ขาดการพิจารณาบริบทและภูมิหลังของเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความพร้อมเพียงใด ทำให้แต่ละจังหวัดต้องหาวิธีดำเนินการที่เหมาะสมด้วยตนเอง

ด้านการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ รัฐบาลเน้นที่การพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูป และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อเพิ่มมูลค่า โดยเน้นการพัฒนาสินค้าในท้องถิ่นหรือชุมชน เชื่อมโยงกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนโดยรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุน และส่งเสริมการนำศักยภาพหรือจุดเด่นของแต่ละจังหวัดมาต่อยอดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ เช่น แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก อาหาร และด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เห็นได้ว่ารัฐบาลใช้ต้นทุนทางสังคมที่แต่ละพื้นที่มีอยู่แล้ว

ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่รัฐบาลเป็นเพียงผู้สนับสนุนและช่วยประชาสัมพันธ์ผ่านการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี แต่ในความเป็นจริงการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นเรื่องที่ดำเนินการโดยจังหวัดและกลุ่มชาวบ้านเองก่อนการมีข้อสั่งการจากนายกรัฐมนตรีอยู่ด้วยแล้ว

นอกจากนี้ รัฐบาลให้ความสำคัญด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการน้ำ เนื่องจากมีการใช้น้ำในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งปริมาณน้ำเชื่อมโยงกับปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่าเมื่อเกิดเหตุอุทกภัยการลงพื้นที่ตรวจราชการจะเชื่อมโยงกับการสั่งการด้านการบริหารจัดการน้ำ โดยรัฐบาลให้มีการสำรวจปริมาณน้ำและหาแนวทางแก้ไขปัญหาอุทกภัยตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ (ปี พ.ศ. 2558 - 2569) ควบคู่ไปกับการปรับปรุงคุณภาพน้ำและรักษาฟื้นฟูแหล่งน้ำสำหรับข้อสั่งการด้านการบริหารจัดการน้ำกับภัยแล้งส่วนใหญ่จะเป็นการมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างสถานที่กักเก็บน้ำในระดับตำบลและหมู่บ้านเพิ่มเติม ซึ่งวิธีการนี้เป็นเหมือนการผลักดันปัญหาให้กับท้องถิ่นซึ่งอาจประสบปัญหาด้านงบประมาณหากไม่ได้รับการสนับสนุนที่เพียงพอ และวิธีนี้เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรือในระยะสั้นเท่านั้น เพราะถึงแม้จะมีแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ และการเพิ่มสถานที่กักเก็บน้ำแล้วก็ตามแต่ปัญหาภัยแล้งยังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำต่อเนื่องทุกปี

ด้านการควบคุมมลพิษทางอากาศ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหามอกควันและไฟป่า และปัญหาปริมาณฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐาน ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีโดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 เป็นต้นมา สะท้อนให้เห็นว่า ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะลงพื้นที่ตรวจราชการติดตามการแก้ไขปัญหาย่างใกล้ชิดแต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เนื่องจากปัญหามอกควันและไฟป่าเกิดจากฝีมือของมนุษย์เป็นหลัก และปัญหาปริมาณฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐานซึ่งมีสาเหตุหลักจากมลพิษจากการจราจร โดยเฉพาะในเขตเมืองและเขตกรุงเทพมหานครที่ปัจจุบันมีการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่รวมถึงการสร้างรถไฟฟ้าในหลายเส้นทาง สิ่งเหล่านี้กลับยิ่งเป็นการซ้ำเติมปัญหามากยิ่งขึ้น ทำให้เห็นว่ารัฐบาลยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน รวมทั้งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาประเทศหากไม่มีแผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี การพัฒนาก็จะต้องแลกมากับปัญหาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ด้านการจัดการขยะให้เป็นระบบเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยและส่งเสริมให้ทุกพื้นที่เป็นหมู่บ้านปลอดขยะ (Zero Waste) เป็นนโยบายที่ประสบความสำเร็จในระดับชุมชนมากกว่าเขตเมือง

นโยบายด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม รัฐบาลเน้นการเตรียมผู้เรียนเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นการปฏิรูปการศึกษารูปแบบหนึ่ง รวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และให้ความสำคัญกับการเรียน

อาชีวศึกษา เนื่องจากเป็นพื้นฐานของการพัฒนาฝีมือแรงงานในประเทศ เพื่อรองรับภาคเศรษฐกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะแรงงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ต้องการแรงงานมีฝีมือ นอกจากนี้ ส่งเสริมให้เน้นการเรียนการสอนที่ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และเน้นการปฏิบัติ แบบบูรณาการของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ หรือที่เรียกว่า STEM ซึ่งการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องที่ดี เพราะจะทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ และทันสถานการณ์ปัจจุบัน แต่หากพิจารณาระบบการเรียนการสอนของไทย และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาพบว่า แนวทางดังกล่าวเป็นไปได้ยาก เนื่องจากระบบการเรียนการสอนแบบเดิมผู้สอนยังเน้นการสอนทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ การมีจำนวนนักเรียนต่อห้องที่มากเกินไป ทำให้นักเรียนไม่ใกล้ชิดกับผู้สอน ความไม่พร้อมทางการศึกษา เช่น ห้องสมุดที่ไม่ทันสมัย อุปกรณ์การเรียน และเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้คือปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้น การมีข้อสั่งการดังกล่าวอาจได้ผลในบางโรงเรียนหรือบางพื้นที่เท่านั้น สิ่งที่รัฐบาลต้องทำคือการกระจายโอกาสทางการศึกษาพร้อมสนับสนุนด้านเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น

สำหรับนโยบายและข้อสั่งการที่รัฐบาลให้ความสำคัญน้อยที่สุดจากการลงพื้นที่ตรวจราชการ คือ ด้านการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งครอบคลุมถึงการปรับปรุงระบบการช่วยเหลือทางกฎหมายและค่าใช้จ่ายแก่ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม การปราบปรามผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ประพฤติมิชอบ ปัญหาการค้ามนุษย์ การก่อการร้าย และปัญหาอาชญากรรม ทั้งนี้ เนื่องจากการลงพื้นที่ตรวจราชการจะเน้นไปที่การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนส่วนใหญ่ ทำให้การผลักดันการปรับปรุงระบบการช่วยเหลือทางกฎหมายและการแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่ใช่ประเด็นหลักในการลงพื้นที่ตรวจราชการ และทุกจังหวัดมีศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย ในการรับเรื่องร้องทุกข์ประจำจังหวัด โดยศูนย์ดำรงธรรมมีหน้าที่วิเคราะห์ ประเมินเหตุการณ์ ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง และให้ความช่วยเหลือประชาชนที่เข้ามาร้องเรียนในเบื้องต้น และประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ประกอบกับการลงพื้นที่ตรวจราชการทุกครั้งกระทรวงมหาดไทยจะมีการตั้งศูนย์ดำรงธรรม ใกล้เคียงตรวจราชการเพื่อรับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ จากประชาชน

ตลอดรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา สมัยแรก การลงพื้นที่ตรวจราชการและการประชุม คณะรัฐมนตรีนอกสถานที่ มีประเด็น ข้อสั่งการ และนโยบายที่ซ้ำเดิมในแต่ละปีค่อนข้างมาก และการนำนโยบายหรือข้อสั่งการไปปฏิบัติ พบว่า จังหวัดมีบทบาทสำคัญมากที่สุด ถึงแม้ว่าภายหลังจาก นายกรัฐมนตรีมีข้อสั่งการ หน่วยงานที่รับผิดชอบจะมีการสั่งการจากส่วนกลางไปสู่จังหวัดหรือท้องถิ่น อีกครั้งหนึ่งตามสายการบังคับบัญชา แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ที่มีอำนาจตามข้อกฎหมายสั่งการระดับพื้นที่ และมีความเข้าใจสภาพแวดล้อมและบริบทของพื้นที่ได้ดีกว่าส่วนกลาง ดังนั้น การนำนโยบายหรือข้อสั่งการไปปฏิบัติจะมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ โดยจังหวัดจะวางแผน

การดำเนินงานและมอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบไปปฏิบัติต่อไป ซึ่งรัฐบาลเน้นการดำเนินงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม การนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องมีการใช้งบประมาณและทรัพยากรในการผลักดันให้เกิดผลสำเร็จ จังหวัดจะพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วนของปัญหาและจัดลำดับความสำคัญ เนื่องจากมีงบประมาณจำกัดทำให้ไม่สามารถดำเนินการพร้อมกันได้หลายเรื่อง และหากงบประมาณไม่เพียงพอก็จะขอรับการสนับสนุนจากส่วนกลางต่อไป นอกจากนี้ จังหวัดต้องมีความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพราะการปฏิบัติงานในจังหวัดหากบุคลากรมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายกับส่วนกลางตลอดเวลา จะทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน และบางจังหวัดขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทำให้การขับเคลื่อนนโยบายไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น เมื่อมีข้อสั่งการแล้ว ก่อนการนำนโยบายไปปฏิบัติหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตรวจสอบว่าจังหวัดมีข้อจำกัดในการดำเนินงานหรือไม่ เพื่อขอรับการสนับสนุนจากส่วนกลางและทางส่วนกลางควรให้การสนับสนุนทุกพื้นที่อย่างเท่าเทียม

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเห็นได้ว่าการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีบางนโยบายสามารถขับเคลื่อนนโยบายได้อย่างเป็นรูปธรรม อยู่ระหว่างการดำเนินงาน หรือแม้แต่การดำเนินการล่าช้า เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร รวมถึงการบริหารจัดการในระดับพื้นที่ อย่างไรก็ตาม พบว่า รัฐบาลมีการติดตามผลการดำเนินงานผ่านการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการประจำกระทรวง และจังหวัดมีการติดตามโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการศึกษาทั้งหมดผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การลงพื้นที่ตรวจราชการและประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่ควรครอบคลุมทุกจังหวัดของประเทศไทย เนื่องจากมีบางจังหวัดที่นายกรัฐมนตรียังไม่ได้ลงพื้นที่ตรวจราชการ ได้แก่ อุตรดิตถ์ มหาสารคาม กำแพงเพชร นครนายก สิงห์บุรี พังงา พัทลุง และยะลา (ยะลาลงพื้นที่ตอนสมัยที่สอง) ในขณะที่บางจังหวัดมีการลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินงานหลายครั้ง เพื่อให้ทุกพื้นที่เกิดการขับเคลื่อนนโยบายและพัฒนาอย่างเท่าเทียม

2. การลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรีเน้นด้านการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ ด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม มากที่สุดตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยนโยบายของรัฐบาล พบว่า รัฐบาลควรเพิ่มการติดตามการดำเนินงานและการขับเคลื่อนนโยบายในด้านอื่น เนื่องจากเป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ดังนี้

- (1) ด้านการลดความความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยเน้นการตรวจราชการที่สามารถส่งเสริมและสร้างอาชีพให้กับคนในท้องถิ่น รวมถึงการติดตามระบบสวัสดิการต่าง ๆ

(2) ด้านการยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชนซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก แต่เห็นได้ว่า รัฐบาลมีการติดตามเรื่องนี้ผ่านการลงพื้นที่ตรวจราชการค่อนข้างน้อย

(3) ด้านการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน รัฐบาลควรสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องของบทบาทและโอกาสในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในจังหวัดพื้นที่ชายแดนที่อาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะทำให้ประชาชนเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

3. รัฐบาลต้องศึกษาปัญหาที่แท้จริงและต้นทุนของแต่ละจังหวัด เพื่อนำมากำหนดนโยบายหรือมีข้อสั่งการที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่นั้น ๆ อันจะทำให้การพัฒนาจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ทั้งนี้ ที่ผ่านมาจากการตรวจราชการและการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่แต่ละครั้ง พบว่า มีจำนวนข้อสั่งการหลายประเด็น ซึ่งหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจังหวัดสามารถนำไปปฏิบัติและเกิดประสิทธิผลจะสามารถแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนหรือพัฒนาพื้นที่ได้ แต่ในขณะเดียวกันการสั่งการของนายกรัฐมนตรีในบางประเด็น เมื่อนำมาพิจารณาควบคู่กับคำแถลงนโยบายของรัฐบาลจะพบว่า บางเรื่องสามารถนำไปปฏิบัติและเกิดประสิทธิผลได้ยาก ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร หรือพื้นที่ รวมถึงการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัดอาจจะเป็นอุปสรรคต่อจังหวัดในการขับเคลื่อนข้อสั่งการให้บรรลุผลสำเร็จได้ ดังนั้น รัฐบาลควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและใช้เป็นพื้นฐานประกอบการตัดสินใจในการสั่งการ ซึ่งอาจดำเนินการในรูปแบบจัดทำเวทีแสดงความเห็นแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง

4. รัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรอย่างเพียงพอให้แก่แต่ละจังหวัดสามารถนำข้อสั่งการไปดำเนินงานได้ มีการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานของจังหวัดมีความคล่องตัว และมีมาตรการรองรับการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งต้องมีระบบการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ โดยอาจให้ผู้ตรวจราชการของกระทรวงที่เกี่ยวข้องมีการลงพื้นที่ติดตามผลอย่างต่อเนื่องจนกว่าข้อสั่งการนั้นจะมีการนำไปปฏิบัติจนเกิดผลเป็นรูปธรรม และรายงานนายกรัฐมนตรีทราบ นอกจากนี้ รัฐบาลควรส่งเสริมบทบาทชุมชนเพิ่มขึ้นในการมีส่วนร่วมพัฒนาพื้นที่ของตนเอง เพราะที่ผ่านมาบทบาทการนำนโยบายหรือข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีไปปฏิบัติจะเน้นไปที่ส่วนราชการ ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายและอาจขาดการรับฟังความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

5. ควรมีการศึกษานโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลผ่านทางรูปแบบอื่นต่อไป และเปรียบเทียบผลลัพธ์กับการนำนโยบายไปปฏิบัติผ่านข้อสั่งการจากการลงพื้นที่ตรวจราชการของนายกรัฐมนตรี และการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ เพื่อทราบนโยบายของรัฐบาลว่ามีการนำไปปฏิบัติในรูปแบบใดและประสบความสำเร็จและได้ผลลัพธ์มากที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บรรณานุกรม

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2557.

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ประกาศ ณ วันที่ 22 พฤษภาคม 2557.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจราชการ พ.ศ. 2548, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 122 ตอนพิเศษ 76 ง วันที่ 5 กันยายน 2548 2-4.

Anderson, J. E. (1994). Public Policy Making: An Introduction. Boston, Houghton Mifflin Company.

Bardach, E. (1977). The Implementation Game. Cambridge, Mass.:MIT Press.

Caldwell, L. (1970). Environment:A Challenge to Modern Society. New York, Doubleday and Co.

Cobb, R. W. a. E., C.D. (1972). Participation in American Politics : The Dynamics of Agenda Building. Boston, Allyn and Bacon.

Dunn, W. N. (1981). Public Policy Analysis:An Introduction. Englewood Cliffs, NJ:Prentice-Hall,Inc.

Dye, T. (1966). Politics,Economics and the Public Policy Outcomes in the Fifty States.

Chicago, Rand-McNally.

Easton, D. (1953). The Politic System. New York, Knopf.

Edwards, G. C. (1980). Implementing Public Policy. Washington,D.C., Congressional Quarterly Press.

Mazmanian, D. A. and P. A. Sabatier (1989). Implementation Public Policy.
Latham,Maryland, University Press of America,Inc.

Pressman, J. L. and A. Wildavsky (1973). Implementation. Berkeley, University of California Press.

Rossi, P. H. and F. E. Howard (1993). Evaluation:A Systematic Approach. Newbury Park,California, Stage Publication,Inc.

RYT9 (2560). "ความก้าวหน้าในการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งและอุทกภัยและข้อเสนอแผนงาน
โครงการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ภาคกลาง." Retrieved 23 มีนาคม, 2563, from
<https://www.ryt9.com/s/cabt/2712134>.

Williams, W. (1971). Social Policy Research and Analysis : The Experience in the Federal Social Agencies.... New York, American Elsevier Publishing Co.

จุมพล หนิมพานิช (2545). "นโยบายสาธารณะ".เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐ
ประศาสนศาสตร์. สาขาวิชารัฐศาสตร์ มสธ.นนทบุรี, สำนักพิมพ์ มสธ.

ทินพันธ์ นาคะตะ (2516). "นโยบาย การพัฒนาและวิชาการ". กรุงเทพมหานคร, พัฒนาบริหารศาสตร์ 13.

ฉัตรรัตน์ แจ่มใส (2558). การศึกษา การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะและการนำนโยบายรับจำนำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ไปปฏิบัติในจังหวัดสุรินทร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปรัชญาดุสิต บัณฑิต.

นฤศรา ทองสุข (2549). การวิเคราะห์การให้ความสำคัญต่อนโยบายด้านต่าง ๆ ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ศึกษาผ่านรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต.

พลวุฒิ สงสกุล (2562). "ครบ 5 ปี คสช. พลเอก ประยุทธ์ หัวหน้าคณะรัฐประหารที่เป็นนายกฯ นานกว่าจอมพล สฤษดิ์?". Retrieved 8 กุมภาพันธ์, 2563, from <https://thestandard.co/prayutchan-o-cha-military-coups/>.

พิทยา บวรวัฒนา (2541). ทฤษฎีองค์การสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร, ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.

มยุรี อนุমানราชชน (2549,). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร, ธรรมการพิมพ์.

วิลดา อินฉัตร, อ. ธ. (2560). "แนวทางการบริหารนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นของพื้นที่ภาคอีสานตอนใต้." วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา 11(2): 38-49.

สมบัติ อ่างธัญวงศ์ (2540). นโยบายสาธารณะ : แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (2557). "คำแถลงของนายกรัฐมนตรี หลังรับพระบรมราช

โองการ." ไทยคู่ฟ้า วารสารสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี(18): 3.

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. "ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ." from http://www.onwr.go.th/?page_id=4207

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (2558-2562). ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีในภารกิจการตรวจราชการในส่วนภูมิภาค ปีงบประมาณ 2558-2562. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (2560). "บทสรุปสำหรับผู้บริหารผลงานรัฐบาลปีที่ 3." Retrieved 25 มีนาคม, 2563, from http://www.soc.go.th/acrobat/payut_report3_02.pdf

อรมณี สุนทรนนท์ (2552). ทศนคติของผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของนโยบายการพัฒนาฝีมือแรงงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

เอนกชัย เรืองรัตนกร (2558). "ประสิทธิผลของการบริหารงานของรัฐบาลรักษาการต่อการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ : กรณีศึกษารัฐบาลรักษาการของ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร (24 ก.พ. - 19 ก.ย. 2549)." วารสารสุทธิปริทัศน์ 29(92): 112-129.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวปัฐญา วีระไวทยะ
วัน เดือน ปี เกิด	10 พฤศจิกายน 2536
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	จังหวัดนนทบุรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY